

**UNIVERSITATEA DE STAT DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT
A REPUBLICII MOLDOVA**

**Cu titlu de manuscris:
C.Z.U: 378:796+005:796.5**

MINDRIGAN VASILE

**FORMAREA PROFESIONALĂ A STUDENȚILOR DIN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL UNIVERSITAR DE EDUCAȚIE FIZICĂ
ȘI SPORT LA SPECIALIZAREA „MANAGER ÎN TURISM”**

**Specialitatea: 13.00.04 – Teoria și metodologia educației fizice,
antrenamentului sportiv și culturii fizice de recuperare**

TEZA DE DOCTOR ÎN PEDAGOGIE

Autorul:

Conducător științific:

**Rîșneac Boris,
doctor în pedagogie,
profesor universitar**

CHIȘINĂU, 2012

© MINDRIGAN Vasile, 2012

CUPRINS:

ADNOTARE (în română, rusă și engleză)	5
LISTA ABREVIERILOR	8
INTRODUCERE	9
I. ASPECTE TEORETICO-METODILOGICE PRIVIND FORMAREA PROFESIONALĂ ÎN DOMENIUL TURISMULUI DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL UNIVERSITAR DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT	14
1.1. Contextul cercetărilor în cadrul reformelor privind formarea profesională în învățământul de profil.....	14
1.2. Specificul formării profesionale din învățământul universitar de educație fizică și sport la specializarea „Manager în turism”.....	35
1.3. Esența legăturilor interdisciplinare la formarea profesională pedagogică a specialiștilor din domeniul turismului.....	44
1.4. Concluzii la capitolul 1.....	50
II. ORIENTĂRI METODOLOGICE PRIVIND CULTURA FIZICĂ RECREATIVĂ ÎN DOMENIUL TURISMULUI	52
2.1. Unele tendințe ale pregătirii profesionale în învățământul turistic din străinătate...	52
2.2. Asigurarea activităților turistice în cadru cluburilor și secțiile turistice din învățământul preuniversitar și universitar.....	58
2.3. Complexul didactic de formare inițială a studenților la specializarea ”Manager în turism”.....	69
2.4. Concluzii la capitolul 2.....	91
III. APLICAREA ȘI ARGUMENTAREA EXPERIMENTALĂ A COMPLEXULUI DIDACTIC LA FORMAREA PROFESIONALĂ A MANAGERILOR ÎN TURISMUL SPORTIV	94
3.1. Rezultatele obținute la disciplinele teoretice privind pregătirea profesională a studenților la etapa experimentală inițială.....	94
3.2. Rezultatele pregătirii profesionale a studenților în baza aptitudinilor practice în turism.....	103
3.3. Analiza comparativă a rezultatelor pregătirii organizatorico-metodice a studenților.....	107
3.4. Valoarea Complexului didactic în procesul de formare a competențelor profesionale a managerilor în.....	111
3.5. Concluzii la capitolul 3.....	117

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	119
BIBLIOGRAFIE	123
ANEXE	136
Anexa 1. Rezultatele obținute de studenți: Teorie.....	137
Anexa 2. Rezultatele obținute de studenți a deprinderilor practice anul I-II Bologna și anul I- III grupa tradițională.....	141
Anexa 3. Rezultatele obținute de studenți: Deprinderi organizatorico-metodice.....	145
Anexa 4. Tipul modulului ”Turismul sportiv”.....	151
Anexa 5. Fișa disciplinei teoria și practica turismului.....	155
Anexa 6. Fișa de autoapreciere a competențelor (teoretice, practice și organizatorico - metodice).....	156
Anexa 7. Rezultatele autoaprecierii/aprecierii la etapa inițială și finală.....	164
Anexa 8. Curriculum disciplinar la ”Tehnica operațiunilor de turism”.....	170
DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII	182
CV AL AUTORULUI	183

ADNOTARE

Mindrigan Vasile, FORMAREA PROFESIONALĂ A STUDENȚILOR DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL UNIVERSITAR DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT LA SPECIALIZAREA „MANAGER ÎN TURISM”. Teză de doctor în pedagogie, Chișinău, 2012. Structura tezei include: adnotare în limbile română, rusă, și engleză, lista abrevierilor, introducere, trei capitole, concluzii, recomandări, bibliografie din 230 titluri. Cercetarea este expusă pe 136 pagini text de bază, conține 16 figuri, 19 tabele, 8 anexe. Rezultatele obținute sunt publicate în 15 lucrări științifice, inclusiv 2 lucrări metodice.

Cuvinte cheie: cultura fizică de recuperare, turism, turism sportiv, facultate, educație fizică și sport, specializare, manageri în turism.

Domeniul de studiu: teoria și metodologia managementului turismului sportiv.

Scopul studiului constă în fundamentarea teoretico-aplicativă a procesului educațional din învățământul universitar de educație fizică și sport privind pregătirea profesional-pedagogică a specialiștilor în turism în baza adaptării conținuturilor, planului și programelor de studiu.

Obiectivele lucrării:

1. Analiza teoretico-metodică a procesului de formare profesională a specialiștilor din domeniul turismului în cadrul învățământului universitar de cultură fizică.
2. Stabilirea direcțiilor metodologice în vederea pregătirii profesionale a studenților în cadrul specializării Manager în turism.
3. Elaborarea documentelor de planificare în baza planului de studii la specialitatea cultură fizică recreativă - specializarea Manager în turism, în concordanță cu noile orientări în formarea inițială.
4. Argumentarea teoretică și experimentală a complexului didactic, elaborat și aplicat în cadrul procesului de formare inițială a studenților la specializarea Manager în turism.

Noutatea și originalitatea științifică constă în stabilirea unui nou concept de planificare și realizare a procesului de formare profesională a studenților la specializarea Manager în turism prin elaborarea unor module pentru fiecare disciplina aparte în conținutul cărora sunt incluse trei componente importante: teorie, practica metodică, practica de instruire. Implementarea conceptului propus a contribuit la îmbunătățirea pregătirii profesionale a studenților cu 15-20%.

Problema științifică soluționată în domeniu constă în validarea teoretico-praxiologică a instrumentarului didactic privind optimizarea formării profesionale a studenților din învățământul universitar de educație fizică și sport la specializare Manager în turism.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Importanța teoretică constă în faptul că a fost elaborat și argumentat conceptual Complexul didactic cu cele patru componente de referință: organizațional-procesuală; de conținut; metodică; educativă.

Însemnătatea practică a cercetării constă în aplicarea planurilor și programelor de studii pentru facultățile de educație fizică și sport, instituții superioare de profil care au specializările turistice respective, în baza implementării și utilizării recomandărilor metodice propuse în cadrul generalizărilor teoretico – metodice. Metodica înregistrării activităților profesionale va putea fi utilizată pe larg pentru aprecierea nivelului de calificare și competență atât a profesionistului în domeniu, cât și a studenților ca viitori specialiști de turism.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele studiului au fost aplicate în procesul pregătirii profesionale a studenților facultăților de educație fizică și sport în cadrul specializării Manager în turism, catedra Natație și Turism, U.S.E.F.S., U.R.I. Perspectiva.

АННОТАЦИЯ

Миндриган Василий, ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ФОРМИРОВАНИЕ СТУДЕНТОВ УНИВЕРСИТЕТСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ОБЛАСТИ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА ПО СПЕЦИАЛИЗАЦИИ «МЕНЕДЖЕР В ОБЛАСТИ ТУРИЗМА». Докторская диссертация в области педагогических наук, Кишинев, 2012.

Структура работы включает: аннотацию на румынском, русском и английском языках, перечень аббревиатур, введение, три главы, выводы и рекомендации, библиография из 230 источников. Исследование изложено на 136 страниц основного текста, содержит 16 рисунков, 19 таблиц, 8 приложений. Полученные результаты опубликованы в 15 научных работах, включая 2 методические работы.

Ключевые слова: восстановительная физическая культура, туризм, спортивный туризм, факультет, физическая культура и спорт, специализация, менеджмент в области туризма.

Область изучения: теория и методология менеджмента спортивного туризма.

Целью работы является теоретико-прикладное обоснование учебно-воспитательного процесса на факультете физической культуры и спорта в отношении профессионально-педагогической подготовки специалистов в области туризма на основании адаптации содержания, плана и программы обучения.

Задачи работы:

1. Теоретико-методологический анализ процесса профессионального формирования специалистов в области туризма в процессе университетского образования по физической культуре;
2. Выявление методологических направлений в целях профессиональной подготовки студентов в области менеджера туризма;
3. Разработка плановых документов, основанных на учебную программу по специальности рекреативная физическая культура-специализация «Менеджер в области туризма», в соответствии с новыми направлениями в первоначальном формировании.
4. Теоретическое и экспериментальное обоснование дидактического комплекса, разработанного и применяемого в области процесса первоначального формирования студентов по специализации «Менеджер в области туризма».

Новизна и научная оригинальность состоит в обосновании новой концепции по планированию и реализации процесса профессионального формирования студентов по специализации «Менеджер в области туризма», на основе разработки новых учебных модулей для каждого предмета отдельно, в содержание которого были включены следующие три важных компонента: теория, методическая практика, инструктивная практика. Внедрение предложенной концепции способствовало улучшению профессиональной подготовки студентов на 15-20%.

Важная научная проблема, решенная в области исследования, состоит в теоретико-практиологическом обосновании дидактического инструментария по оптимизации профессионального формирования студентов университетского образования в области физической культуры и спорта по специализации «Менеджер в области туризма».

Теоретическое значение и прикладная ценность работы. Теоретическое значение состоит в том, что было разработано и аргументировано концептуально-дидактический комплекс с теми четырьмя определяющими компонентами: организационно-процессуальным; содержательным; методическим; воспитательным.

Практическое значение исследования состоит в разработке учебных планов и программ для факультета физической культуры и спорта, профильных высших учебных заведений, в которых присутствуют специализации в области туризма, на основании внедрения и использования методических рекомендаций, разработанных на основании теоретико-методических обобщений. Методика учета профессиональной деятельности может использоваться в широком плане для оценки уровня квалификации и компетенции как профессионала в данной области и студентов как будущих специалистов в области туризма.

Внедрение научных результатов. Результаты исследования были применены в процессе профессиональной подготовки студентов факультета физической культуры и спорта, по специализации «Менеджер в области туризма», на кафедре плавания и туризма, ГУФКС, Университета Перспектива.

ANNOTATION

Vasile **MINDRIGAN**, PROFESSIONAL FORMATION OF THE STUDENTS FROM HIGHER EDUCATION IN THE FIELD OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORT ON SPECIALIZATION: "TOURISM MANAGER".

Doctoral Thesis in Pedagogy, Chisinau 2012.

The Thesis structure includes annotations in Romanian, Russian and English, a list of abbreviations, an introduction, three chapters, a conclusion, recommendations and a bibliography of 230 titles. The research has been displayed on 136 pages of main text, it also contains 16 figures, 19 tables and 8 annexes. The obtained results have been published in 15 scientific works, including 2 methodical works.

Key words: recovery physical education, tourism, sport tourism, faculty, physical education and sport, specialization, tourism managers.

Study domain: The theory and methodology of the sport tourism management.

Thesis aim: The aim of this study consists of the theoretical applicative backgrounding of the higher education process in the field of physical education and sport concerning tourism specialist's professional pedagogical training based on content, planning and study programs adaptation.

Thesis objectives:

1. Theoretical methodical analysis of the professional formation process of the tourism area specialists within the higher education's physical training;
2. Methodological direction determination concerning student's professional training within the specialization: "Tourism manager";
3. Planification issues elaboration based on the study plan at the specialty: "Leisure physical training" – specialization: "Tourism manager", according to new directions on initial formation;
4. Theoretical and experimental demonstration of the didactic complex elaborated and applied within student's initial formation program at the specialization: "Tourism manager".

Novelty and scientific originality: consists of the establishment of a new planning and realization concept of the student's professional formation process at the specialization: "Tourism manager" by developing of new modules for each separate discipline in which content are included three important components: theory, methodical practice, practical training. The deployment of the proposed concept contributed to the melioration of the student's professional training with 15-20%.

The solved **scientific problem** in this field consists in the theoretical praxiological validation of the educational tools concerning the optimization of the student's professional formation of the students from higher education in the field of physical education and sport on specialization: "Tourism manager".

Theoretical significance and applicable value of the Thesis: The theoretical importance represents the fact of the conceptual elaboration and reasoning of the didactic complex with his four reference components: organizational-procedural, content, methodical, educational.

The practical significance of the research consists of applied plans and study programs for the faculties of physical education and sport, higher institutions in the field which have the respective touristic specializations, based on the implementing and use of the methodical recommendations proposed within the theoretical methodical generalizations. Professional activities registration method could be widely used for the qualification level of appreciation and competence as for the professional in the field so for the students as future tourism specialists.

Implementation of theoretical results: The research results have been applied in the process of the student's professional training at the faculty of physical education and sport within

the specialization: “Tourism manager”, chair of Swimming and Tourism, SUPES, Perspectiva University.

LISTA ABREVIERILOR

MAR – martor;

P – pagina;

GE – grupa experimentală;

GM – grupa martor;

PMS – pregătirea măiestriei sportive;

TF – testare finală;

TF – testare inițială;

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța problemei abordate. Turismul s-a dovedit a fi o bună alternativă de diversificare economică pentru multe țări și, în mod special, pentru cele în curs de dezvoltare.

Pe plan global, fiecare al zecelea om din lume este angajat în sfera turismului. Potrivit estimărilor specialiștilor Organizației Mondiale a Turismului, secolul XXI va deveni secolul turismului [88].

Cercetările teoretico-aplicative în domeniu demonstrează că turismul este un sector vital al economiei mondiale și are o tendință de creștere permanentă la nivel internațional și național.

Poziționarea Republicii Moldova în cadrul turismului internațional în ultimii ani reflectă un sold negativ cu o creștere permanentă a turismului internațional emițător.

Situația actuală a turismului în Republica Moldova se datorează neglijării activității turistice și absenței unei politici argumentate în problemele creării infrastructurii turistice și amenajării turistice teritoriale.

Inițierea dezvoltării turismului în Republica Moldova necesită o organizare, planificare și dirijare, la nivel de stat, a activității turistice, care nu poate fi realizată decât prin intermediul structurilor organizatorice respective [34, 54].

În contextul tendințelor de dezvoltare a turismului mondial, evoluția turismului în Republica Moldova va trebui să se bazeze pe o strategie pe termen lung sub aspectul ecologic, viabilă economic și echitabilă etic și social pentru populația locală.

Tendința respectivă determină problema pregătirii cadrelor profesioniste, a specialiștilor în domeniul turismului social și cel economic. Pentru țara noastră necesitatea industriei turismului este condiționată și prin contradicțiile create între posibilitățile largi ale infrastructurii obiectivelor, resurselor respective și lipsei de asigurare a acestora cu specialiști capabili de a dezvolta ramura turismului în condițiile contemporane ale economiei de piață.

Totodată, dezvoltarea turismului în condițiile actuale din Republica Moldova, după opinia noastră, poate fi asigurată numai prin pregătirea specialiștilor cu studii aprofundate în aspectele socio-economice și manageriale în domeniu turismului.

Actualmente există lucrări editate în diferiți ani în care sunt prezentate cercetări referitoare la pregătirea profesională a specialiștilor din sfera turismului, unde sunt abordate probleme generale și particulare a procesului pedagogic, a conținutului, formelor și metodelor didacticei [116, 155]. Societatea contemporană a schimbat în mod radical scopurile strategice și

tactice ale învățământului turistic. Prin acest fapt se explică căutarea unor metode și tehnologii noi, adecvate, care ar schimba conținutul procesului de învățământ. Conținutul învățământului bazat pe individualizarea programelor de studiu este completat cu noi concepte privind dezvoltarea capacităților de operare cu informația, în vederea rezolvării problemelor științifice și practice.

Este importantă interferența diferitelor sisteme pedagogice cu tehnologii moderne de instruire, care s-au aprobat în baza practicării noilor forme de învățământ de stat sau alternativ ale acestui sistem. Multe cercetări au fost desfășurate în cadrul Academiei Internaționale de Turism din Rusia și în alte instituții superioare de învățământ în domeniul turismului ca Belarus, Ucraina, România, Republica Moldova [79, 118, 120,137, 152, 200]. Unele din aceste cercetări au fost finalizate ca lucrări de doctorat. Aplicarea rezultatelor acestor cercetări în cadrul procesului instructiv a contribuit la perfecționarea învățământului profesional în domeniul turismului la diferite nivele.

Este foarte actuală problema elaborării și aplicării tehnologiilor pedagogice în procesul instructiv. În procesul activității experimentale s-a dovedit că totalitatea unor astfel de tehnologii pedagogice, cum ar fi tehnologia jocurilor de afaceri, modelarea computerizată contribuie la creșterea nivelului procesului educațional și interesului studenților față de activitatea turistică profesională

În contextul planului de studiu și programelor instructive existente la etapa actuală în cadrul facultăților de educație fizică și sport, ne permite să conturăm patru specialități de bază în domeniu: instructor turistic sportiv, ca specialitate suplimentară pentru profesorul de educație fizică, manager în turism, recreolog turistic ca specialitate suplimentară pentru profesorul de educație fizică și a diferitor specialități din cadrul universităților de profil pedagogic; recuperatolog turistic ca specialitate suplimentară pentru profilul de kinetoterapie, anatomie, fiziologie și igienă.

Pregătirea specialiștilor vizează patru nivele de studii continue: primul – la nivelul catedrelor de educație fizică ale universităților pedagogice; doi – facultăților de educație fizică și sport și universităților de profil; trei – masteratului; patru – doctoratului. Procesul educațional privind formarea specialiștilor în domeniul turismului la specialitățile menționate poate fi asigurat atât prin disciplinele planului de învățământ specializat, cât și prin acele suplimentare, necesare pentru fiecare specialitate sub aspectul mono-, inter-, mulți-, și transdisciplinar.

Analiza teoriei și practicii procesului de pregătire a specialiștilor din domeniul turismului demonstrează existența diverselor elaborări metodico-științifice, care abordează problema domeniului respectiv [155, 165, 192, 218]. Totodată, putem menționa

lipsa concepțiilor în cadrul cărora fenomenul turismului se abordează la nivelul sistemului pedagogic al culturii fizice în conexiune cu componentele ei structurale de bază, iar aspectele de pregătire profesional-pedagogică se prezintă prin conturări insuficient sistematizate. Pozițiile expuse condiționează lipsa orientărilor clare cu privire la achiziționarea cunoștințelor teoretico-metodice și formarea competențelor profesional-pedagogice, care constituie conturul integrativ al activității și personalității specialistului, ceea ce se reflectă negativ asupra elaborării volumului, conținutului și structurii programelor de studii, asupra pregătirii specialiștilor de calificare înaltă, necesari societății contemporane.

Necesitatea sporirii calității de pregătire a specialiștilor în domeniul turismului, de asemenea domeniul neexplorat al conținutului și al laturilor lui componente sub aspectul conceptual expus anterior devine motivul principal al problemei cercetării.

Scopul studiului constă în fundamentarea teoretico-aplicativă a procesului educațional din învățământul universitar de educație fizică și sport privind formarea profesional-pedagogică a specialiștilor în turism în baza adaptării conținuturilor, planului și programelor de studiu.

Obiectivele lucrării:

1. Analiza teoretico-metodică a procesului de formare profesională a specialiștilor din domeniul turismului în cadrul învățământului universitar de cultură fizică.
2. Stabilirea direcțiilor metodologice în vederea formării profesionale a studenților în cadrul specializării Manager în turism.
3. Elaborarea documentelor de planificare în baza planului de studii la specialitatea cultură fizică recreativă - specializarea Manager în turism, în concordanță noile orientări în formarea inițială.
4. Argumentarea teoretică și experimentală a complexului didactic, elaborat și aplicat în cadrul procesului de formare inițială a studenților la specializarea Manager în turism.

Noutatea și originalitatea științifică constă în stabilirea unui nou concept de planificare și realizare a procesului de formare profesională a studenților la specializarea Manager în turism prin elaborarea unor module pentru fiecare disciplină aparte în conținutul cărora sunt incluse trei componente importante: teorie, practica metodică, practica de instruire. Implementarea conceptului propus a contribuit la îmbunătățirea formării profesionale a studenților cu 15-20%.

Problema științifică soluționată în domeniu constă în validarea teoretico-praxiologică a instrumentarului didactic privind optimizarea formării profesionale a studenților din învățământul universitar de educație fizică și sport la specializarea Manager în turism.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Importanța teoretică constă în faptul că a fost elaborat și argumentat conceptual Complexul didactic cu cele patru componente

de referință: organizațional-procesuală; de conținut; metodică; educativă.

Însemnătatea practică a cercetării constă în aplicarea planurilor și programelor de studii pentru facultățile de educație fizică și sport, instituții superioare de profil care au specializările turistice respective, în baza implementării și utilizării recomandărilor metodice propuse în cadrul generalizărilor teoretico – metodice. Metodica înregistrării activităților profesionale va putea fi utilizată pe larg pentru aprecierea nivelului de calificare și competență atât a profesionistului în domeniu, cât și a studenților ca viitori specialiști de turism.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele studiului au fost aplicate în procesul formării profesionale a studenților din învățământul universitar de educație fizică și sport la specializarea Manager în turism, catedra Natație și Turism, U.S.E.F.S.

Aprobarea rezultatelor studiului disertațional s-a desfășurat în cadrul ședințelor Catedrei Sporturi Nautice și Turism (proces verbal nr 9 din 7 mai 2009) și a Seminarului Științific de Profil (proces verbal nr 3 din 24 iunie 2011) la specialitatea: *13.00.04 - Teoria și metodologia educației fizice, antrenamentului sportiv și culturii fizice de recuperare* din cadrul U.S.E.F.S.

Ideile și rezultatele cercetării au fost prezentate în formă de comunicări științifice, articole, lucrări metodico-didactice, părți componente ale proiectelor naționale și internaționale. Rezultatele cercetării și-au găsit reflectare în 3 articole științifice în reviste de profil național și 9 comunicări la conferințe cu statut național și internațional.

Sumarul compartimentelor tezei. În *Introducere* este argumentată actualitatea temei abordate și importanța problemei cercetate. Sunt specificate scopul și obiectivele cercetării, precizate noutatea și importanța aplicativă a lucrării, sunt prezentate datele privind aprobarea rezultatelor cercetării.

În **Capitolul 1** al tezei, *Aspecte teoretico-metodologice privind formarea profesională în domeniul turismului din învățământul universitar de educație fizică și sport*, sunt supuse analizei contextul cercetărilor în cadrul reformelor privind formarea profesională în învățământului universitar de cultură fizică, teoria și practica contemporană reflectată în elaborările științifice ale specialiștilor din domeniul turismului cu referire la formarea profesională. În baza unei sinteze minuțioase a literaturii în domeniu sunt identificate sursele și factorii formării conținutului învățământului turistic profesional, este conturată paradigma integrativă a acestuia, inclusiv modelul modulului conținutului învățământului turistic profesional. Totodată, a fost supus cercetării specificul procesului de formare profesională a studenților din învățământul

universitar de educație fizică și sport la specializarea „Manager în turism”, esența legăturilor interdisciplinare în formarea profesională pedagogică a specialiștilor din domeniul turismului.

În **Capitolul 2** al tezei, *Orientări metodologice privind cultura fizică recreativă în domeniul turismului*, sunt expuse metodele și organizarea cercetării, este realizat studiul comparativ al unor orientări metodice ale formării profesionale aplicate în învățământul turistic din străinătate, sunt supuse analizei opiniile specialiștilor din domeniu privind asigurarea activităților turistice în cadrul cluburilor și secțiilor turistice din învățământul preuniversitar și universitar, este identificat și determinat complexul didactic de formare inițială a studenților la specializarea ”Manager în turism”. Sunt supuse analizei documentele de planificare și elaborare a conținuturilor modulelor pentru fiecare disciplină prevăzută în planul de studiu la specializarea „Manager în turism”.

În **Capitolul 3** al tezei, *Aplicarea și argumentarea experimentală a Complexului didactic la formarea profesională a managerilor în turismul sportiv*, sunt supuse analizei atât rezultatele obținute la disciplinele teoretice privind formarea profesională a studenților la etapa experimentală inițială, cât și rezultatele pregătirii profesionale a studenților în baza aptitudinilor practice în turism. Este realizată analiza comparativă a rezultatelor pregătirii organizatorico-metodice a studenților, bazându-se pe argumentarea teoretico-metodică a programelor, specificul aplicării acestora, rezultatele implementării, metodele experimentale.

Valoarea Complexului didactic în procesul de formare a competențelor profesionale a managerilor în turism este validată prin analizelor: rezultatelor formării competențelor specifice de autoapreciere; rezultatelor statistice ale competențelor specifice de apreciere ale studenților; legăturii corelative dintre rezultatele examenelor și a autoaprecierii competențelor profesionale; inclusiv a analizei legăturii corelative dintre rezultatele examenelor și a aprecierii competențelor profesionale.

Fiecare capitol finisează cu concluzii, unde este făcută sinteza succintă a conținutului fiecărui compartiment al lucrării.

Compartimentul *Concluzii generale și recomandări* include concluziile generale în baza studierii problemei științifice, fiind formulate recomandări privind eficientizarea procesului de instruire a viitorilor profesori de educație fizică, specializați în domeniul turismului.

1. ASPECTE TEORETICO-METODILOGICE PRIVIND FORMAREA PROFESIONALĂ ÎN DOMENIUL TURISMULUI DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL UNIVERSITAR DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT

1.1 Contextul cercetărilor în cadrul reformelor privind formarea profesională în învățământul de profil

Un rol important privind metodologia formării profesionale a specialiștilor la nivelul studiilor universitare îi revine învățământului de profil, reprezentând unul dintre obiectivele dezvoltării sociale. Păun E [68] afirmă că învățământul este unul dintre instrumentele importante prin care societatea stimulează, dirijează și controlează procesele dezvoltării sociale. În acest context, schimbările din învățământul de profil poartă amprenta schimbărilor sociale, politice, economice, culturale etc. Reforma învățământului universitar nu este un caz particular al reformei economice sau un ecou întârziat al schimbărilor politice, fiind generată de legile tranziției; trecerea de la un tip de societate la altul antrenează în mod natural o altă politică a resurselor umane, bazată pe noi finalități [5].

Reforma învățământului actual prevede o restructurare esențială a sistemului de formare profesională și prevede un șir întreg de acțiuni menite să îmbunătățească sistemul de organizare și dirijare permanentă, a procesului instructiv și a perfecționării structurilor de coordonare a reformei, descentralizării conducerii și administrării învățământului, dezvoltarea procesului de evaluare, planificare și reorganizare a sistemului de pregătire a personalului din domeniu. [24,44,62,73,195].

Din acest punct de vedere un rol important îi revine procesului de formare a specialiștilor în cadrul învățământului universitar, care poate contribui la obținerea unor aptitudini profesionale și trăsături de personalitate și care favorizează în anumite condiții manifestarea acestor caracteristici aptitudinale.

În acest sens, Dragu A [32,33] valorifică o documentare relevantă, orientată spre "conceptele-cheie", care reflectă comportamentul personalității, diferențiat în funcție de capacitatea acesteia de adaptare la complexitatea acțiunilor realizabile în mediul social. Autorul abordează problematica personalității viitorului specialist din domeniu, stabilind rolul acestuia din perspectiva personalității eficiente, a trăsăturilor necesare viitorului specialist, atitudinea

profesionistă, ca expresie a unui anumit tip de adaptare. Din aceste considerente, autorul se axează pe problematica psihologică și pedagogică privind formarea unei personalități competente, adaptată cerințelor societății actuale.

Analizând cercetările privind învățământul ca proces de formare a specialiștilor de diferit profil, Кожыхова Н. [157] determină structura activității profesionale pedagogice ca fiind reprezentată de domeniul cognitiv, organizatoric și comunicativ și definește aptitudinile profesionale drept ansamblul însușirilor personalității umane care răspund necesităților profesiei selectate și care asigură însușirea rapidă a activității și realizarea ei la indicatori înalți. Aceeași viziune o au și alți autori [28,56,61,67,171,178,225], care apreciază că aptitudinea profesională pedagogică face parte din personalitatea cadrului didactic și apare ca o variabilă instrumentală, practică, de mare mobilitate ce asigură buna desfășurare a activității instructiv-educative.

În acest sens, autorii menționați, evidențiază faptul că valorificarea, educațională a unui stil sau altul nu poate fi determinată aprioric, făcând abstracție de caracteristicile situațiilor în care intervine comportamentul didactic, iar aprecierea valorii optime a unei activități specifice învățământului specializat ar fi flexibilitatea și adaptabilitatea comportamentului în raport cu specificul situațiilor în care el acționează. Aspecte importante, aspecte privind personalitatea profesorului au fost cercetate de Bontaș I. [9,p.215-260]. Autorul supune analizei statutul, rolul și calitățile personalității profesorului, care au o deosebită importanță, și asigură formarea și pregătirea personalității tinerelor generații în cadrul instituțiilor de învățământ superior. Prin aceasta profesorul contribuie la realizarea celui mai important "produs" al societății, omul pregătit prin studii, omul calificat, care se integrează în activitatea social-utilă.

Pentru îndeplinirea la un înalt nivel de performanță și eficiență a activității sale complexe, viitorul profesor încă din cadrul învățământului universitar trebuie să-și formeze și să manifeste o gamă variată de calități ale personalității sale, care să-l definească ca specialist, "om de știință", om de cultură, pedagog, cetățean și manager. Componenta didactică lucrează și se autoreglează într-un regim ce acordă prioritate factorilor psiho-sociali, competenței pentru zonele interpersonale, de contact și interfață cu personalitatea studentul și cu microgrupul de studenți. De aceea competența *psihopedagogică* și cea *psihosocială* ocupă un rol deosebit.

În materialele celui de-al doilea congres internațional de instruire tehnică și profesională, ce s-a desfășurat la Seul în 1999, se menționează: „pentru pregătirea unui specialist cu studii superioare de calificare înaltă va fi necesar a restructurarea sistemului de învățământ universitar

în așa fel ca viitorii specialiști să obțină deprinderi și cunoștințe profesionale multilaterale, ceea ce cauzează necesitatea desfășurării reformei în învățământ și crearea unui sistem de instruire garantată pe parcursul întregii vieți și va fi accesibil pentru toți”[19]. În raportul principal pregătit de ex-președintele școlii de instruire profesională din or. Bonn Șmidt, sunt evidențiați factorii principali ce au cauzat schimbările irevocabile în dezvoltarea omenirii. În primul rând, sunt tehnologiile microprocesurale și influența lor în sfera informaticii, comunicațiilor, producției și organizării muncii; biotehnologii și tehnologii în domeniul geneticii. În al doilea rând, creșterea conștiinței ecologice. În al treilea rând, unificarea Europei [229].

Definirea conceptului de competență presupune luarea în considerare a unei corespondențe organice între latura socială-obiectivă, determinată de natura și complexitatea sarcinilor care alcătuiesc conținutul diferitelor sfere de activitate socială și a diferitelor funcții și planul subiectiv-psihologic, care este rezultanta cunoștințelor, deprinderilor, priceperilor, aptitudinilor și trăsăturilor temperamentale – caracterologice de care individul dispune în vederea îndeplinirii funcției sociale cu care este investit [72].

În acest cadru general, fenomenul competenței psiho-pedagogice apare a fi unul *bimodal*, cuprinzând, pe de o parte, informații și cunoștințe despre laturile tehnice, sociale și umane ale profesiei didactice și, pe de altă parte, funcționalitatea acestor informații și cunoștințe traduse în capacități subiective de a opera practic cu ele atât în planul restrâns al vehiculării conținuturilor informaționale propriu-zise, cât și în planul mai larg al interconectării și interacțiunii sociale cu studenții. Ea reflectă o concordanță optimă între capacitățile individuale, condițiile de muncă și solicitările activității la un moment dat. Competența nu se reduce la tehnica efectuării unui lucru sau la informațiile necesare practicării activității, ci cuprinde și atitudinea față de activitate, ca expresie a unor trăsături personale și a unor valori [76,150].

O preocupare sub raportul delimitării precise a variabilelor ce asigură competența profesorului, dar mai ales sub raportul angajării unor modalități optime de realizare a acestuia, se reflectă în programul CBTE (Competency-based teacher education. Educația bazată pe competență a profesorilor) elaborat, în S.U.A. [224]. El este derivat din practica profesorului eficient și se axează pe pragmatism în determinarea conținuturilor programelor de formare a profesorilor, concentrându-se asupra unei abordări sistematice a pregătirii lor.

Programul este bazat pe un set de cinci componente definite. Este vorba despre o competență cognitivă care cuprinde abilitățile și cunoștințele care sunt așteptate din partea unui profesor; competență afectivă, considerată a fi specifică profesiei didactice și greu de construit, definită prin atitudinile care sunt așteptate din partea profesorului; competență exploratorie, care vizează nivelul practicii pedagogice oferind ocazia viitorilor profesori de a învăța practic despre învățare. Aceste trei tipuri de competență se situează la nivelul potențialului psihologic al

profesorului. Urmează apoi competența legată de performanța prin care profesorii dovedesc nu numai că știu, dar că și pot utiliza ceea ce știu, competență care vizează latura comportamentală.

În rezultat, apar consecințele, competența de a produce modificări sesizabile asupra studenților, în baza relațiilor psiho-pedagogice, fiind vorba de efectele măsurabile care se constituie în criterii de evaluare.

În acest program de formare a viitorilor profesori accentele cad pe competențele de performanță și consecință, mai mult decât pe baza cognitivă.

Specificarea competențelor a fost criticată în S.U.A. pentru că profesorul, în mod practic, nu este niciodată pus în situația de a folosi independent aceste competențe, iar fragmentarea competenței generale într-un număr de competențe specifice și autonome este pusă sub semnul întrebării.

Adresându-ne la aspectele metodice ale învățământului superior de cultură fizică, conceptul competențelor profesionale vizează, în aceeași măsură sarcinile și conținutul diferitelor sfere de activitate social-profesionale.

Profesorul de educație fizică, modelator al corpului și psihicului tinerilor, trebuie să corespundă și în același timp să aspire spre realizarea idealului educației fizice și sportului, care reprezintă proiecția solicitată de societate pentru aceste activități în viitor [18,19,30,136,220], un model prospectiv, care se concretizează pe ideea de "om sănătos fizic și psihic", având ca elemente de referință dezvoltarea fizică armonioasă, aptitudinile motrice, priceperile și deprinderile motrice de bază, aplicativ-utilitare și specifice diferitelor discipline sportive, cunoștințele și abilitățile privind practicarea independentă a exercițiilor fizice, calitățile și trăsăturile morale, intelectuale și estetice.

Sinteza ideilor mai multor autori [43,71, 97, 230] conduce la concluzia că în activitatea didactică profesorul de educație fizică necesită atât trăsături general-pedagogice, cât și atribute specifice disciplinelor sportive și, în primul rând, are nevoie de o capacitate motrică deosebită.

Dintre acestea putem evidenția funcția de comunicare a mesajului didactic în scopul producerii efectelor vizate la nivelul conștiinței și comportamentului studenților. Procesul de comunicare realizat de profesorul de educație fizică poate fi abordat din mai multe puncte de vedere: lingvistic, semiotic și ritmic, psihologic, cibernetic, filozofic și, în mod deosebit, sub aspect motric [92,100,130,140,154,191].

În activitatea didactică este predominantă comunicarea instrumentală prin mijloace verbale, mesajul fiind transmis prin cuvinte [20,130,168,169], nonverbale, bazate pe informația codificată și transmisă prin semne, gesturi, mimică [4] și paraverbale, în care informația se transmite prin elemente care însoțesc cuvântul și vorbirea: caracteristicile

vocii, dicția, intensitatea vorbirii, ritmul și debitul vorbirii, intonația, pauza [29,100] și kinestezice generale și specifice.

Analiza literaturii psiho-pedagogice, ne-a permis să evidențiem unele modalități de formare a viitorului pedagog pe durata studiilor universitare. O dată cu informațiile obținute anterior și în concordanță cu scopul și obiectivele propuse în lucrare, considerăm absolut necesară efectuarea unui studiu al literaturii psiho-pedagogice din domeniul culturii fizice.

În acest sens, am apelat la sursele bibliografice din țară și de peste hotare. O preocupare deosebită pentru determinarea mecanismului formării specialiștilor din domeniul culturii fizice au avut-o reprezentanții diferitelor școli de prestigiu. Aceștia au pus bazele unui sistem de pregătire profesională a cadrelor de specialitate ca urmare a noilor necesități.

Anii '80 ai sec. XX au fost marcați de, importante schimbări de atitudine, de conținut și de abordare a educației fizice și sportului în mai toate țările Europei, ceea ce a determinat noi orientări în procesul complex de formare a cadrelor în educație fizică și sport.

Școlile superioare de educație fizică europene și-au diversificat direcțiile de pregătire a specialiștilor de cultură fizică prin perfecționarea planurilor și programelor de studiu, în dependență de ciclul de învățământ căruia i se adresează și de specializarea dobândită. Demnă de semnalat este experiența Franței, Angliei, Elveției, Germaniei, etc. Pentru exemplificare prezentăm sistemul de profesioniști legate de predarea educației fizice și sportului în Franța, care cuprinde: profesorii de educație fizică și sport, profesorii de educație fizică și sport dintr-o instituție de învățământ privat, educatorul sportiv, animatorul de activități fizice pentru toți, profesorul de sport, antrenorul sportiv, instructorul de cadre sportive, inspector „Tineret și Sport” [83]. Aceștia li se adaugă și unele profesii limitrofe sportului: carierele din sectorul comercial, ziaristica sportivă, reporterul fotograf sportiv, carierele medicale și paramedicale.

Și în S.U.A. s-au produs modificări relevante, în structura programelor de formare profesională a specialiștilor din educația fizică. Acestea cuprind, în afara formării profesorilor, managementul turistic, managementul turismului sportiv comercial, mișcarea sau știința sportului, ziaristica sportivă, educația sănătății, antrenament sportiv și dans. Paleta largă de opțiuni reflectă și anticipează nevoile care se fac simțite în S.U.A., dar și în unele țări din Europa de Est.

Astfel, învățământul superior de educație fizică trece printr-o etapă de restructurare și adaptare la cerințele societății actuale, în condițiile în care specialiștii din educație fizică vor obține noi specializări, care să se încadreze într-un larg spectru socio-cultural.

Referindu-ne la problematica formării profesionale, se poate menționa că în

perioada ultimelor două decenii s-au întreprins numeroase cercetări științifice privind pregătirea profesională a specialiștilor în cultură fizică.

Analiza literaturii de specialitate [16,17,26,94,114,118,153,157,163,173,185,186, 191,196] privind pregătirea viitorilor profesori de educație fizică a evidențiat unele neajunsuri de natură profesională și managerială.

Astfel, se constată, de exemplu, că formarea psiho-pedagogică a profesorului de educație fizică nu se situează la parametrii doriți. Лузина М. [173], apreciază că formarea unui cadru didactic se realizează în două direcții: pregătirea profesională în cadrul facultăților de profil și în procesul activității practice concrete.

După cum menționează Tolmaciov P. [90], formarea profesională reprezintă prin sine un proces de instruire a studenților în cadrul disciplinelor pedagogice generale, de profil, de practică pedagogică și, în același timp este un rezultat care se caracterizează printr-un anumit nivel de dezvoltare a personalității profesorului și de formare a cunoștințelor și priceperilor generale și specializate.

Studierea problemei formării profesional-pedagogice a viitorilor profesori de educație fizică demonstrează că aceasta s-a conturat în trei direcții de bază:

1. Abordarea structurii activității și bazelor teoretico-metodice de formare a personalității profesorului de educație fizică în procesul formării lui profesionale [12,114,100,130,131,140,154,216].

2. Determinarea conținutului științific argumentat al formării profesional-pedagogice, cunoștințelor și priceperilor necesare profesorilor și al celor necesare activității pedagogice (didactice) în cadrul procesului instructiv-educativ la educația fizică [91,188,191].

3. Stabilirea căilor de perfecționare a procesului instructiv-educativ al facultăților de educație fizică și sport în cadrul disciplinelor de profil [2,11].

Ca rezultat al studiului literaturii psiho-pedagogice privind conceptele educaționale, structura personalității profesorului și competența didactică a profesorului pentru munca instructiv-educativă se conchide că aceasta a suscit și continuă să suscite interesul cercetătorilor.

În acest sens se poate menționa că până în prezent marea majoritate a autorilor din domeniul pedagogiei și psihologiei, în general, și a celor din domeniul culturii fizice, în special, au propus diverse modalități de aplicare a unor noi direcții de acțiune în vederea perfecționării procesului de formare a viitoarelor cadre didactice universitare.

În procesul analizei, s-a întreprins încercarea de a scoate în evidență și aspectele teoretice și practice privind modalitatea de formare profesională a specialiștilor pentru domeniul turismului, pregătiți în cadrul universităților cu profil turistic din țară și peste hotare.

Potrivit datelor din literatura de specialitate, specialistul de turism era pregătit în special în cadrul facultăților de educație fizică, în academii cu profil economic, în unele instituții de învățământ pedagogic și a unor cursuri de scurtă durată, a altor instituții cu diferit profil.

În instituțiile menționate mai sus studenții la finele studiilor obțineau următoarele specializări: instructor de turism, metodiști, ghid turistic etc.

Formarea conținutului învățământului profesional turistic reprezintă o problemă științifică importantă pentru pregătirea specialiștilor în domeniul turismului. Potrivit concepțiilor pedagogice contemporane, conținutul învățământului profesional presupune totalitatea disciplinelor ce trebuie studiate și a celor ce fac parte din programa instruirii profesionale în instituțiile de învățământ, inclusiv cu profil turistic [119,127, 203, 222].

Conținutul învățământului turistic profesional depinde de acțiunile factorilor și condițiilor pedagogice generale și specifice, ce determină atât particularitățile lui generale ca și cele specifice, fapt reprezentat în Figura 1.1.

Pentru relevarea condițiilor pedagogice generale de formare a conținutului învățământului turistic profesional, au fost analizate:

- Tendințele contemporane de dezvoltare a învățământului profesional;
- Paradigma contemporană de formare a conținutului învățământului;
- Concepția învățământului continuu;
- Principiul suplimentar în desfășurarea lui;
- Caracterul de sistem și continuitate în instruirea profesională;
- Metoda modulară în bloc de diferențiere a instruirii (turism).

Recomandările și propunerile formulate de specialiști vizează faptul problema învățământului trebuie rezolvată luându-se în considerare factorii principali și noile tendințe ale sec XXI, ce se manifestă prin: globalizarea și creșterea concurenței; dispariția treptată a hotarelor internaționale; mobilitatea înaltă a capitalului și forței de muncă; dezvoltarea sferei serviciilor și creșterea influenței organizației comerciale internaționale; răspândirea noilor tehnologii, în special în domeniul informaticii și telecomunicațiilor; dezvoltarea industriei turismului, culturii și odihnii; mărirea duratei vieții; creșterea nesiguranței și griji pentru viitor, cauzate de schimbare a locului de muncă.

Constatăm, astfel, că pentru prima dată turismul a ocupat un loc important printre tendințele principale ce caracterizează schimbarea stereotipurilor vitale tradiționale.

În raportul său, Smith S [230], a formulat câteva sarcini pedagogice noi, ce sunt înaintate în fața învățământului profesional: „Specialistul în turism trebuie să-și găsească propriul loc pe piață și să-l dezvolte.

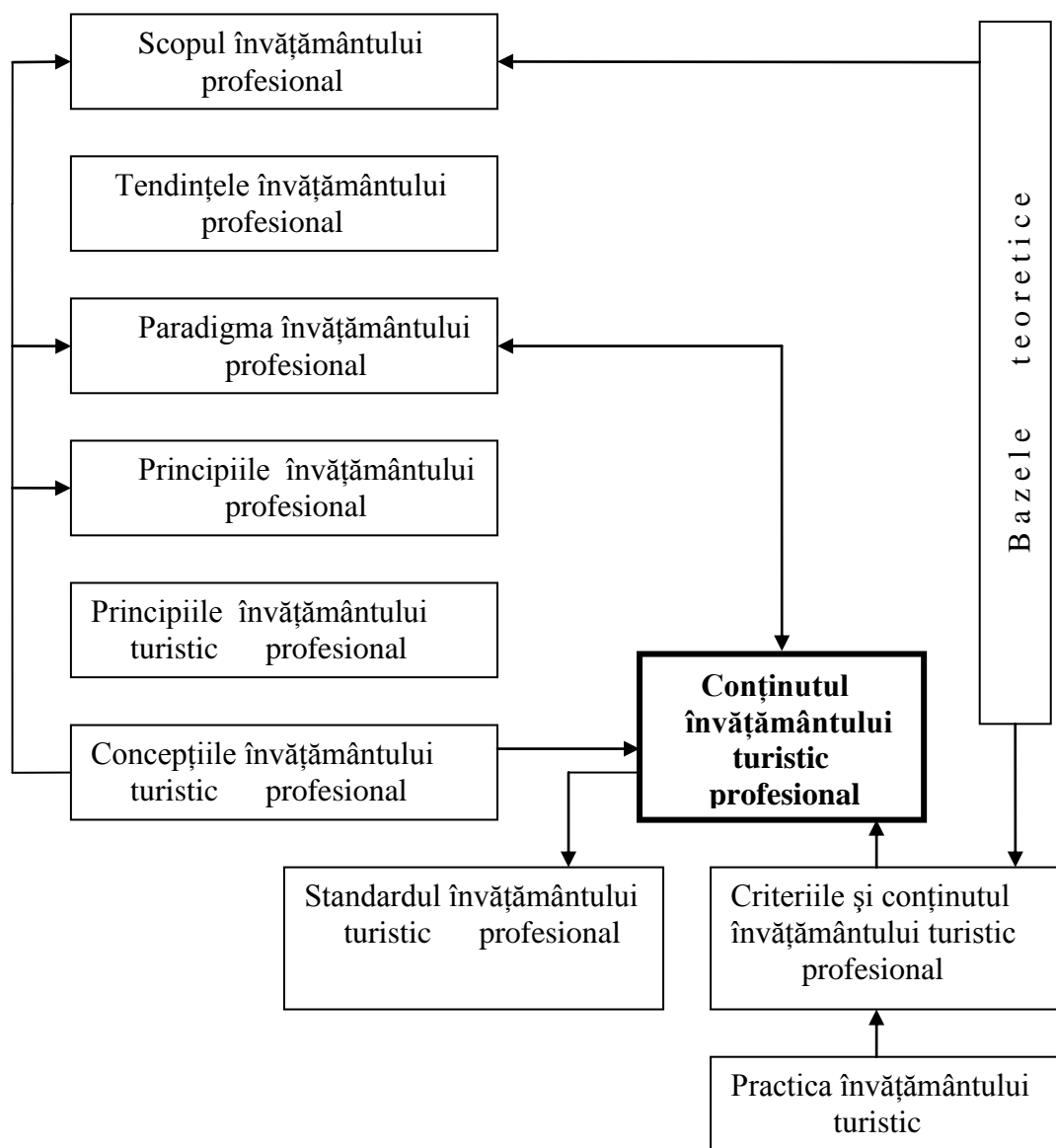

Fig.1.1. Sursele și factorii formării conținutului învățământului turistic profesional. [după 103]

Specialistul în turism trebuie să fie bine instruit, să cunoască bine domeniul de activitate, să dispună de cunoștințe trainice în domeniul culturii, să posede deprinderi de comunicare.

Dezvoltarea turismului necesită implementarea urgentă a tehnologiilor noi, ceea ce determină succesul industriei pe piața turistică. Însăși implementarea tehnologiilor noi necesită cercetări științifice, instruirea personalului și orientarea spre propunerea serviciilor și nu spre producerea mărfurilor. Aceasta înseamnă că crește rapid cererea de calificare profesională, cunoștințe, priceperi și deprinderi multifuncționale în turism. În sec XXI vor fi importante 5 imperative principale [147, p.161]: acumularea cunoștințelor; învățarea deprinderilor practice; studierea vieții sociale; învățarea bazelor existenței; învățarea independentă. Astfel, învățământul reprezintă bunăstarea oricărei țări și necesită atenție și invenții sociale.

Ali – Masry [98, p.52], unul dintre principalii autori ai raportului principal prezentat la congresul din Seul, menționa că acestor imperative trebuie să corespundă toate sistemele de învățământ, de la grădiniță (limbă) prin intermediul școlii medii (cunoașterea noțiunilor de bază în domeniul informaticii), studii profesionale și superioare (priceperea de a învăța în diferite condiții) până la sistemul instruirii continua (specializarea, însușirea tehnologiilor noi mărirea calificării)”.

Specialiștii din cadrul învățământului profesional [135,176] menționează că învățământul profesional trebuie să se aclimatizeze la realitățile globalizării.

Unii cercetători, Зорин В. [146,147] și Вавилова Е. [107], consideră că turismul poate fi ca „apostol” al globalizării, poate servi drept bază filosofică pentru stabilirea relațiilor de parteneriat privitor la învățământul turistic profesional. Această funcție globală a turismului ține de unele aspecte ale lui. Mai întâi de toate, de tehnologiile globale de bronare, de rezervare și realizarea a produsului turistic (rețelele globale „Internet”, „Vordspan”, „Apollo”, „Amadeus”, „Seibr”. ș.a). În al doilea rând, de necesitățile pieței turistice internaționale legate de crearea unui spațiu statistic unitar al turismului și marketingului pentru viitorii consumatori turistici. În al treilea rând, de elaborarea concepției globale a învățământului turistic profesional pe parcursul întregii vieți. În al patrulea rând, de noul rol investițional al învățământului turistic profesional, ce asigură prioritățile economice importante într-un șir de țări ale lumii contemporane.

Гусыкин Г. [129], Квартальнов В. [156], Маслов А., Константинов Ю. [177], consideră că prin intermediul mijloacelor turismului putem rezolva o asemenea sarcină pedagogică actuală cum ar fi formarea competenței psiho-sociale a generației în creștere. În timpul activității turistice se formează capacitatea de a acționa efectiv în viața de zi cu zi, de a corespunde cerințelor și transformărilor ei, de a păstra nivelul înalt de activitate a cugetării și de a comunica adecvat cu oamenii în diferite situații, inclusiv și cele extremale. Are loc însușirea experienței socio–culturale și de autodeterminare în împrejurări sociale, autorealizarea persoanei ca subiect de activitate [129]. Mai mult decât atât, Квартальнов В., consideră că datorită turismului sportiv de antrenare, personalitatea se poate manifesta prin activitatea creatoare și cea social - politică.[156, p. 92]

Se simte tot mai mult necesitatea utilizării metodicilor noi, ce sunt efective în sfera învățământului profesional. În special, programul UNESCO recomandă pentru valorificare, următoarele metodologii educaționale:

- metodică sarcinii în formă de proiect (lucrare de proiect);
- metodică textului orientativ. Pentru aceste scopuri se folosește un manual special ce „conduce” studentul pentru a cunoaște toate etapele procesului tehnologic;

- metodică prelucrării deprinderilor profesionale în cadrul subdiviziunilor corporației, ce sunt dirijate de manageri - profesori cu pregătire specială, care au menirea să pregătească studenții în condițiile procesului real de deservire turistică.

Aceste metodologii au fost deja introduse într-un șir de instituții și toate dispun de-o particularitate unică: studentul devine centru al procesului de instruire, el are acces la informații, ca mai apoi să acționeze în mod independent. Se modifică și rolul profesorului, el devine manager-mentor (supervizaor) și cedează locul studenților în centrul procesului de instruire. Mentorul este responsabil de crearea unui mediu instructiv efectiv la locul de muncă. În corespundere cu recomandările UNESCO, studentul trebuie „ca în cazul procesului de instruire să însușească independent șase componente: selectarea informației, planificarea, luarea hotărârilor, îndeplinirea sarcinii de lucru, verificarea executării, revederea întregului ciclului de activitate” [98, p. 52].

Potrivit concepției UNESCO învățământul turistic profesional trebuie să devină un mijloc de interferență și integrare socială. Accesibilitatea învățământului turistic profesional și dreptul la muncă sunt probleme interconectate.

Nici o informație, nici un fel de cunoștințe nu apar deodată, ele sunt un rezultat al procesului de acumulare, conștientizare, sistematizare a datelor, părerilor. Cunoștințele sunt un produs al acestui proces, iar gândirea – un atribut necesar al lui. Sarcina pedagogului este elaborarea conținutului, metodelor și formelor procesului de instruire.

Bocoș M., Jucan D. [8.65.] consideră că „Instruirea este un proces de transmitere a cunoștințelor științifice și cotidiene tinerii generației și în baza lor, să fie asigurată funcționarea gândirii, atitudinii teoretice și valoroase față de lume, concepției științifice și dezvoltării capacităților generale și speciale”. Pentru instruire este caracteristică interferența a două activități: de predare și învățare. Prima se referă la profesor (cu toate că această funcție poate fi îndeplinită și de altă sursă de informare), a doua se referă la student. Instruirea este o activitate concentrată, scopurile căreia se ating prin intermediul instruirii reprezentată în planurile de studii, programe, manuale etc. Instruirea este unul din mijloacele principale ale educației, deoarece anume ea îl ajută pe student să-și formeze un sistem de norme, reguli, concepții cu ajutorul cărora el poate să aprecieze și să analizeze fenomenele lumii înconjurătoare.

Зорин В. [146, p. 10] introduce noțiunea de pedagogia turismului, știința despre legile de formare și educare a personalității cu ajutorul mijloacelor turismului. Obiectul cercetării pedagogiei turismului este educația ca mijloc eficient de transmitere a valorilor acumulate, cunoștințele obținute în procesul experienței de muncă și viață, precum și schimbarea

direcționată a trăsăturilor personalității, extinderea părerilor despre moștenirea culturală și naturală.

Conform metodologiei pedagogice contemporane, conținutul învățământului profesional este influențat de paradigma integrativă a învățământului profesional - orientativ [6,103]. Aceasta paradigmă reprezintă un model conceptual inițial al învățământului profesional pentru rezolvarea chestiunii conținutului învățământului turistic profesional Figura 1.2. Ea alcătuiește baza de cercetare a hotărârii modelului conceptual și influențează imperativul asigurării obligatorii a posibilității transformării efective ulterioare. Totodată, cercetătorii menționează, în special, importanța evidenței a două principii metodologice generale de elaborare a conținutului învățământului: principiul integrării în domeniu și principiu integrării între domenii [166,167]. Până nu demult, principala figură dintre domenii era inginerul, apoi economistul. Integrarea între domenii cu orientare umanistică a adus la apariția unei noi figuri - managerul. Această figură cheie a pieței turistice reprezintă factorul de bază al sistemului învățământului turistic profesional.

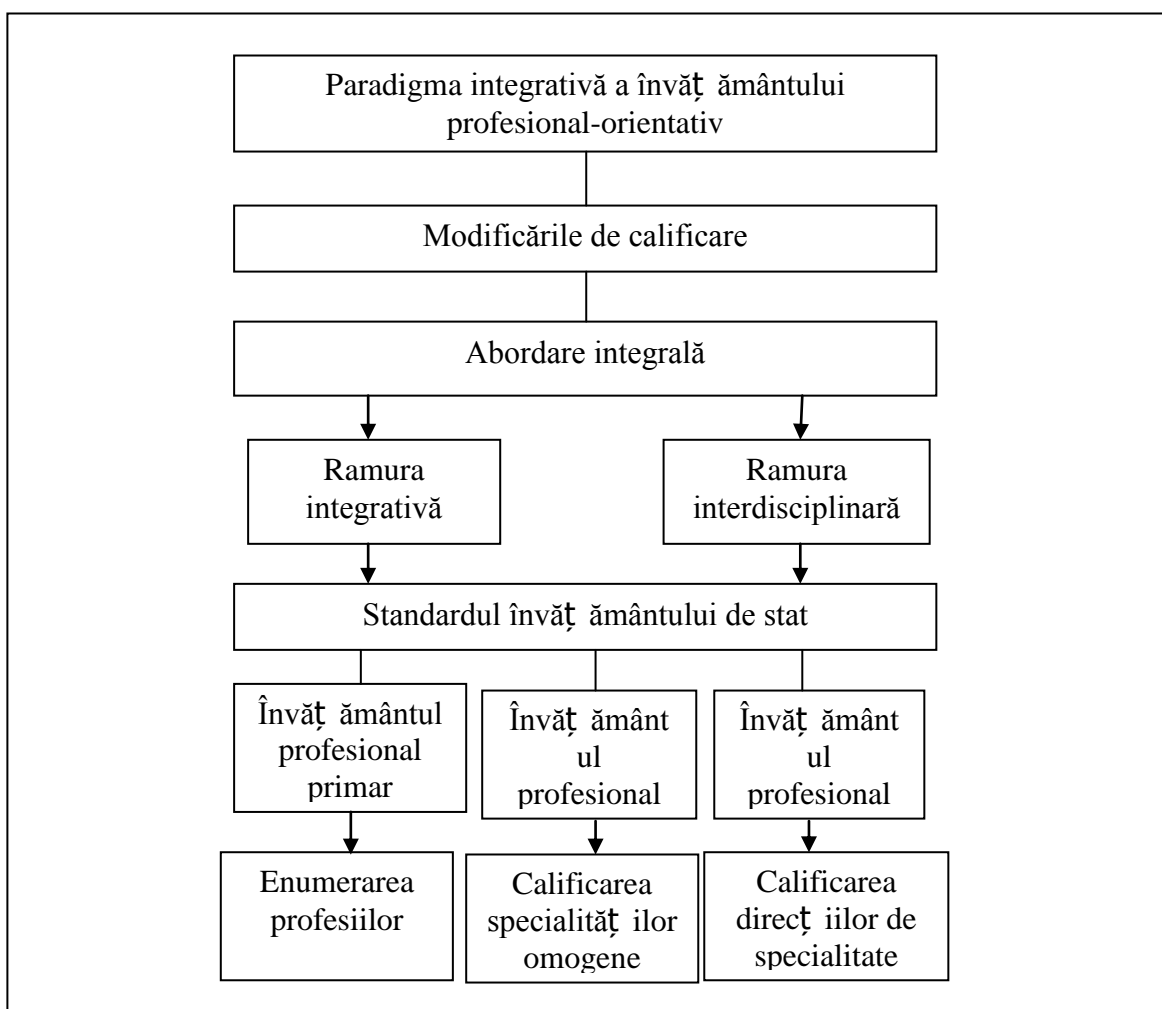

Fig.1. 2. Paradigma integrativă a învățământului profesional – orientativ [după 103, p.127].

Nu întâmplător, la baza instruirii profesionale turistice din toată lumea se află nu tehnologia, economia, ecologia, marketingul, dar managementul ca direcție capabilă să realizeze, în mare măsură, funcțiile de formare a sistemului, integrativ-generativă a turismului.

Teoria contemporană a pedagogiei contemporane [189, p. 44] analizează următoarele *principii pedagogice generale ale instruirii profesionale*:

- *Principiul continuității* ce determină caracterul continuu al învățământului contemporan, programelor de instruire profesională, ce asigură migrarea liberă a specialistului în spațiul de instruire profesională, de la învățământul profesional inițial și până la studiile post universitare;
- *Principiul structural-substanțial* al alcătuirii sistemului de instruire profesională continuă, ce determină prioritatea formării conținutului învățământului profesional față de formele lui organizaționale;
- *Principiul în mai multe niveluri* al programelor de instruire profesională, ce determină existența mai multor nivele și trepte ale învățământului profesional de bază;
- *Principiul suplimentar* al învățământului profesional de bază și post universitar;
- *Principiul manevrabilității* programelor de instruire profesională ce presupune schimbarea posibilă a omului la o anumită etapă a vieții, la o anumită treaptă a instruirii profesionale sau obținerii unor studii profesionale paralele;
- *Principiul individualizării* învățământului profesional, ce asigură orientarea lui personală;
- *Principiul integrării* structurii instruirii profesionale, care asigură activitatea și orientarea învățământului profesional;
- *Principiul sistematic și al continuității*, ca principiul didactic de afirmare a instruirii turistice profesionale;
- *Principiul modular de bloc*, ca principiul optimizării formării conținutului învățământului turistic profesional.

În învățământul turistic profesional, principiile pedagogice îndeplinesc rolul de realizare și permit utilizarea unor variate metode și procedee ale pedagogiei profesionale pentru descrierea efectivă a conținutului învățământului turistic profesional.

Principiul multiaspectual – presupune că fiecare component al modelului conține un spectru larg de informații, ce trebuie să asigure, părerea despre posibilele concepții de cercetare atât a procesului de instruire în general, cât și a conținutului domeniilor studiate.

Principiul excesului – presupune existența informației excesive în orice component al modelului, cea ce modelează situațiile reale pe care le-au întâlnit studenții în practică. El creează premise pentru studenți atunci când caută informația necesară rezolvării sarcinii puse.

Principiul includerii maxime – presupune formarea unui mediu instructiv ce trebuie să includă nu doar propriile interese instructive ce țin nemijlocit de procesul de învățare, ci și interese mai largi din afară activității instructive (activitatea instructivă în afara orelor, respectarea ritualurilor specifice instituției de învățământ, păstrarea tradițiilor etc.). Când se alcătuiește modelul mediului instructiv, trebuie evidențiați doi factori: fonul ce determină atmosfera din instituția de învățământ și structura primului plan, ce se reflectă nemijlocit asupra procesului de instruire.

Principiul orientării lingvistice – mediul instructiv deschis presupune existența încă a unui strat (al treilea) în modelul mediului instructiv; este un mediu lingvistic ce poate fi cercetat nu doar ca strat cultural, ci și ca instrument de cunoaștere a lumii înconjurătoare sau a unor aspecte ale acestei lumi.

Principiul gnoseologic se află la baza clasificării principiilor specifice de proiectare a conținutului învățământului turistic profesional. Principiul gnoseologic necesită descrierea conținutului învățământului turistic profesional în contextul concepției gnoseologice, obiectului, subiectului ei. Respectiv, se evidențiază două grupuri de principii conform orientării spre subiect sau obiectul învățământului turistic profesional: grupul principiilor orientative de subiect și grupul principiilor orientative de obiect.

Principiile orientative de subiect ale formării conținutului învățământului turistic profesional: axiologic, recreațional, antropoecologic, proiectării recreaționale, socializării, motivării individuale.

Principiile orientative de obiect ale formării conținutului învățământului turistic profesional: specializat, economic, orientativ de activitate, orientativ de piață, de parametrizare structural – funcțională, de învățare a tehnologiei activității turistice profesionale, fenomenologic, principiul ne bugetar al învățământului turistic profesional.

Principii specifice ce fac parte din procesele de proiectare și formare a conținutului învățământului turistic profesional.

Principiul axiologic – contribuie la conștientizarea de către studenți a sarcinii principale a activității turistice drept problema asigurării accesibilității pentru valorile moștenirii culturale și naturale.

Principiul recreațional – contribuie la perceperea omului ca subiect de recreare, care la rândul ei, este cercetată ca proces de restabilire și dezvoltare a forțelor vitale (fizice, psihice, emoționale, intelectuale).

Principiul antropoecologic – contribuie la perceperea mediului activității recreaționale ca arenă a activității vitale a omului, ce servește ca un component al sistemelor antropoecologice, adică dispun de un complex de particularități necesare și comode recreării omului.

Principiul proiectării recreaționale – contribuie la descrierea esenței recreaționale a modulelor profesionale de calificare, a elementelor de instruire, cât și a limitelor componentelor tipologice și regionale a le învățământului turistic profesional.

Principiul socializării – contribuie la conținutul învățământului turistic profesional în contextul mișcării sociale pentru accesibilitatea moștenirii culturale și naturale prin intermediul turismului.

Principiul motivării individuale – contribuie la perceperea conținutului învățământului turistic profesional în contextul asigurării garanțiilor de asigurare a locului de muncă și a carierii.

Principiul economic specializat – contribuie la pregătirea economică a specialiștilor de turism în aspectul studierii turismului ca ramură a economiei.

Principiul orientativ de activitate – contribuie la pregătirea economică a specialiștilor de turism în aspectul studierii turismului ca activitate economică.

Principiul orientării de piață – contribuie la pregătirea economică a specialiștilor de turism în aspectul studierii particularităților pieții turistice.

Principiul parametrizării structural-funcționale – contribuie la aprecierea cantitativă și reprezentarea în formă de modele a conținutului învățării nu doar a substratului sistemului învățământului turistic profesional, ci a legăturilor și corelațiilor ce apar.

Principiul învățării tehnologiei activității turistice profesionale – contribuie la perceperea conținutului învățământului turistic profesional în contextul activității turistice.

Principiul fenomenologic – contribuie la perceperea conținutului învățământului turistic profesional în contextul fenomenologiei turismului și conștientizării sociale a schimbului funcțiilor și rolurilor lui.

Principiul nebugetar – contribuie la capitalizarea învățământului turistic profesional, ce este condiționat de desfășurarea activității profesionale a lucrătorilor și specialiștilor de turism în sfera businessului și nu în sfera repartizărilor bugetare.

Conform pedagogiei profesionale, conținutul învățământului este considerat esența procesului de instruire, iar privitor la turism înseamnă totalitatea realizărilor în sfera activității turistice. Inițial, această sarcină a devenit o problemă a însușirii experienței. Totodată este cunoscut faptul că caracterul și volumul de însușire depind atât de anumite circumstanțe temporal-spațiale, cât și de tipul instituției de învățământ și nivelul ei [228]. Experiența precedentă a activității turistice trebuie să fie însușită de studenți și este cercetată ca o totalitate de teorii, idei, fenomene, cunoștințe, deprinderi, priceperi, experimente și manifestări vitale

specifice [197]. Datorită acestei abordări, putem deosebi cel mai puțin șase tipuri de experiență, ce trebuie să fie însușite de conținutul învățământului turistic:

1. *experiența activității turistice practice efective*, ce se transformă în sarcini de instruire în scopul îndeplinirii reușite a activității de producere de deservire a turiștilor;

2. *experiența turistică cognitivă*, ce unește metodele și rezultatele realizării legităților de dezvoltare a mediului înconjurător de practicarea a turismului;

3. *experiența interferenței sociale*, obținută în timpul practicării turismului, ce este capabil să unească oamenii în grupuri, colective sau chiar într-o mișcare la aer liber;

4. *experiența moral-etică a comportamentului turistului*, ce se reflectă în morala, dreptul, regulile și alte norme ale activității turistice;

5. *experiența spiritual-estetică a personalității*, ce determină nivelul de percepere emoțională a vieții;

6. *experiența conștientizării reflexive*, ce este orientată spre relevarea și conștientizarea valorilor vitale importante prin intermediul revelației.

Conținutul învățământului turistic, trebuie să includă însușirea celor șase tipuri de experiență deoarece fiecare dintre ele caracterizează legătura experienței personale a personalității cu cunoștințele, deprinderile și priceperile necesare în timpul deservirii turiștilor.

Radu I. [73, p. 32], consideră că conținutul învățământului profesional contribuie la descrierea unui sistem unitar de relații ce țin de însușirea experienței sociale ce include:

- experiența însușirii cunoștințelor, rezultatul căruia sunt cunoștințele noi. Acestei experiențe, îi corespunde ca formă modulul de instruire;
- experiența activității practice, însușirea conținutului concret. Rezultatul este măiestria și deprinderile relațiilor emoțional-valorose. Acestei experiențe, îi corespunde ca formă modulul activității practice;
- experiența activității creative, de dezvoltare. Rezultatul acestei experiențe este formarea și descoperirea capacităților personalității. Aceste experiențe în corespunde ca formă, modul de dezvoltare generală.

Însușirea experienței turistice dispune de o succesivitate anumită. Formarea personalității individului depinde de ordinea însușire acestei experiențe.

Un aspect important în procesul analizei literaturii din domeniul pedagogiei, care tratează problema formării profesionale a specialiștilor, este cel de spațiu, ca mediu social care caracterizează structura și durata sistemelor materiale. Spațiul și timpul constituie o formă obiectivă, totală, cunoscută, de existență a obiectelor materiale, de aceea aspectele spațio - temporale ale analizei conținutului învățământului au servit drept interese ale pedagogiei profesionale.

Particularitățile principale și universale ale spațiului—lungimea, cantitatea și discreția constituie baza filozofică a acțiunii în formarea profesională pe baza unor asemenea principii cum ar fi caracterul modular, multinivelar, suplimentar, succesiv etc.

Spațiul existenței unor sau altor obiecte dispune de calitățile continuității și discreției. Fiecare obiect dispune de spațiul fizic propriu dar el influențează și teritoriul ce-l înconjoară și alte obiecte geografice, creând câmpul geografic [13,106].

În culturologie, continuitatea spațio-temporală este concepută de către specialiști ca cronotop - unitate ce caracterizează structura spațial-temporală a unei creații, sau anturajul continuu al existenței personajului, [105,172]. În etnologie specialiștii tratează unitatea spațial-temporală ca etnos, în geografie ca complex teritorial sau sistem teritorial [138,144,160,198].

Pedagogia tratează spațiul ca mediul social ce formează personalitatea. În acest context, spațiul apare în două forme: organizată sau sporadică [22, 25]. În plan constructiv, sarcina pedagogiei constă în utilizarea spațiului științific și organizat pentru dinamicul pozitiv al personalității. Spațiul turistic profesional de instruire se formează în rezultatul interacțiunii spontane, și direcționate a trei spații funcționale: instructiv, profesional și turistic, fapt reprezentat în Figura 1.3. Fiecare spațiu și câmpul lor sinergetic apar ca spațiu social, adică se manifestă ca factor de formare a personalității. Aceasta demonstrează că sinergetica spațială este fixată de autori ca sistem al categoriilor conștiinței individuale, cu ajutorul cărora are loc aprecierea și clasificarea diferitor obiecte și noțiuni.

Conform figurii percepem, noțiunea de pedagogie a turismului drept intersecție a noțiunilor de „spațiu instructiv” și „spațiul turistic”. Intersecția spațiilor instructiv și profesional formează spațiul instruirii profesionale. Structura profesional calificativă a turismului reprezintă intersecția spațiilor profesional și turistic. În sfârșit, schema logică permite menționarea hotarelor câmpului învățământului turistic profesional.

Spațiul profesional reprezintă forma divizării teritoriale a activității și specificul structurii teritoriale a ocupației.

Spațiul turistic constituie partea semnificativă a spațiului social organizat, alcătuind teritoriu ce se referă la locațiile, de recreare, unde se menține un regim turistic corespunzător de utilizare a naturii, funcția principală a căroră este de a contribui la dezvoltarea personalității prin utilizarea metodelor specifice, necesare extinderii accesibilității sferei socio-culturale și obiectelor cu valoarea culturală și naturală.

Tot în acest context, Кудрявцева Т. [162, p. 30] consideră că spațiul turistic se formează mai întâi de toate în baza spațiului culturii, ce include toate elementele moștenirilor naturale și culturale și menține astfel de caracteristici cum ar fi durată, structura, poziția, interferența, coordonarea elementelor culturilor aparte și a relațiilor dintre ele.

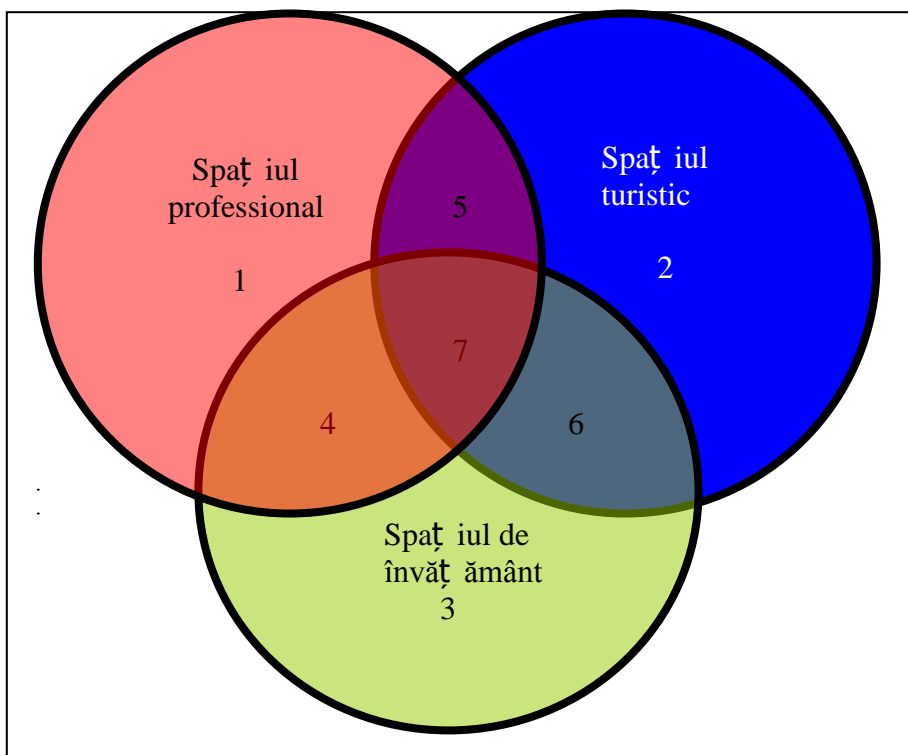

Fig.1. 3. Triada spațiului de învățământ turistic profesional [după 147, p. 162].

Spațiul turistic este destul de obiectiv în sensul că natura și moștenirea culturală există independent de dorința noastră, ca „lucru în sine”. Dar datorită formei subiective de percepere cu ajutorul mijloacelor simbolice verbale figurate, el devine „lucru pentru noi”. Specificul spațiului turistic subiectiv se manifestă prin faptul că, spre deosebire de obiectele materiale pe care le deține, el nu poate fi perceput cu ajutorul organelor de simț, de aceea imaginea lui ține de anumite metafore și este condiționat de ele [226]. Imaginile verbale vizuale și senzațiile motrice

contribuie la crearea părerii despre spațiul turistic ca mijloace de raționalizare și exprimare a factorilor concepției despre lume [223]. O astfel de abordare permite să atribuim spațiul turistic la cele mai importante categorii culturale [110].

Spațiul instructiv constituie partea mediului social special creat pentru instruire: grădinițe, școli profesionale, colegii instituții superioare de învățământ. Aici putem menționa muzeele, stadioanele, cluburile, teatrele, cinematografele și alte instituții de instruire suplimentară ce constituie concomitent o parte a spațiului turistic. Spațiul instructiv moștenește câteva particularități importante ale spațiului social pedagogic spontan dintre care :

- Libertatea totală de selectare a unei sau altei variante de ocupații;
- Baza profesională de instruire (prezența pedagogilor, instructorilor, metodiștilor);
- Posibilitatea obținerii studiilor și educației suplimentare, pregătirea pentru însușirea unei noi profesii;
- Caracterul creativ al activității [25].

Totodată trebuie să menționăm că spațiul instructiv nu este identic cu spațiul pedagogic spontan, și împreună cu componenții instruirii suplimentare, include spațiul organizat al pedagogiei.

Interferența spațiilor funcționale se referă la cel mai complicat domeniu al analizei spațiale, iar analiza spațială este desfășurată sub diferite aspecte.

Primul aspect, cel logic, permite corelarea conținutului noțiunilor despre diferite spații, determinarea noilor spații ce apar în rezultatul agitărilor logice [125,199].

Al doilea aspect, al interferenței spațiale, caracterizează unele particularități și relații teritoriale ce apar în spațiul geografic și se referă la noțiunea de „organizare teritorială” [144]. Cea mai satisfăcătoare, din punct de vedere al cercetătorilor, este determinarea noțiunii de „organizare teritorială”, dată de Косьян С. [160, p. 40] „Combinarea structurilor teritoriale de funcționare, unite cu ajutorul structurilor de dirijare în scopul înlăptuirii reproducției mai diverse”. Observăm că această determinare nu operează cu noțiuni concrete despre substratul organizării teritoriale, ci doar concretizează scopul (reproducția extinsă) și introduce definiția anumită de „structura teritorială”. Aspectul sinergetic permite introducerea unor definiții principale, ce caracterizează cele mai importante particularități ale structurilor teritoriale reciproce: interconexiunea (substituirea) și intercondiționarea (complementarea).

Există și al treilea aspect al analizei spațiale: studierea caracterului regulat al structurilor teritoriale. Deoarece structura, ca determinare reprezintă partea invariantă a sistemelor, putem presupune că invarianta spațiilor profesional, turistic și instructiv poate fi exprimată nu doar funcțional (specializarea caracterul complex, ciclic, tipic ect.), ci și teritorial, ceea ce permite

operarea cu relațiile invariante, adică puțin modificate (caracterul simetric, regulat, diametral opus etc.).

Menționăm și al patrulea aspect al analizei spațiale. El se bazează pe analiza spațiului semantic subiectiv al categoriilor ce caracterizează nivelul conștientizării individuale a spațiului utilizat pentru aprecierea și clasificarea diferitor obiecte teritoriale și națiuni și imagini localizate.

Conform unor obiective didactice clasice [103,139,167], conținutul învățământului profesional este descris cu ajutorul componentelor unificate și asigură nivelul necesar a diferențierii lui. Această abordare permite formarea unei structuri unitare, cu respectarea principiului continuității învățământului profesional, totodată luându-se în considerare interesele unei direcții concrete (tip de activitate). Diferențierea conținutului selectat al învățământului are loc în corespundere cu scopurile particulare ale instruirii (de exemplu orientarea profesională sau învățarea bazelor activității profesionale, sau creșterea gradului de calificare etc.), cu utilizarea modelului modular de bloc. Această metodă permite păstrarea caracterului unitar al procesului de instruire, continuitatea și succesiunea ei datorită faptului că conținutul instruirii „este prezentat” în formă de blocuri (Figura 1.4.)

Modelul prezentat a servit drept bază pentru modificarea principiului de bloc în timpul selectării, conținutului învățământului profesional în turism, unde se manifestă specificul propriu în selectarea blocurilor și funcțiilor lor. Observăm că este evident specificul structurii de bloc al învățământului profesional în turism. Se evidențiază trei blocuri principale: de instruire generală; de pregătire profesională; de creștere a nivelului de instruire profesională. Conținutul învățământului profesional în turism este determinat de nivelul de instruire.

Procesul de instruire școlar include instruirea turistică în clasele de profil la ciclul preuniversitar și cea din cadrul stațiilor turistice pentru copii (centrale și regionale), a căror orientare primordială constă în istoriografia și cunoașterea ținutului natal [93,151].

Pregătirea profesională inițială și medie se efectuează în licee și colegii de profil.

Formarea profesională, realizată la nivelul învățământului superior, include diverse specialități și specializări, fiecare din ele incluzând blocuri de conținuturi educaționale generale și speciale.

Instruirea continuă și perfecționarea profesională se efectuează în cadrul studierii disciplinelor de profil. Reprofilarea are loc sub formă de orientare profesională, pregătirea profesională și recalificată cu atribuirea calificării. Concomitent sunt organizate seminare expres, stagieri, programe, activități administrative. Sistemul de învățământ postuniversitar include doctorantura.

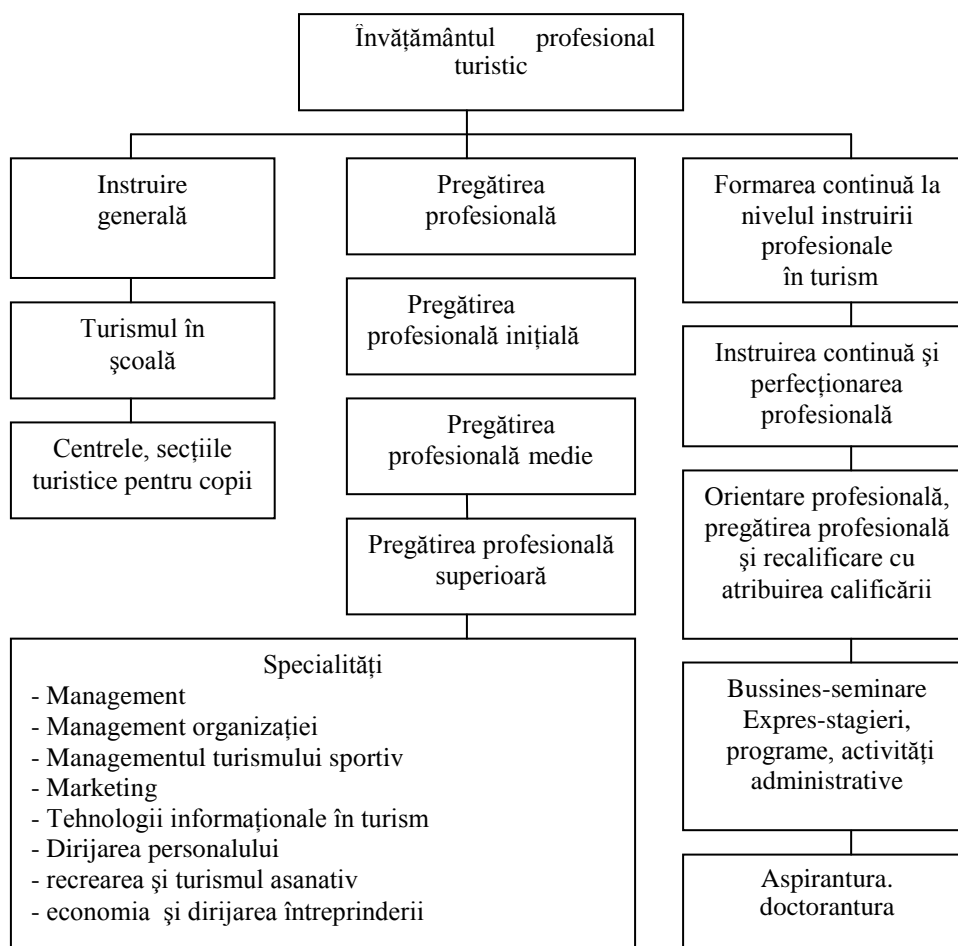

Fig.1. 4. Modelul modulului de bloc al conținutului învățământului turistic profesional [după147, p.170].

În funcție de timp, opțiunile definiției se extind și încep să reflecte tot mai mult aspectele complexe ale turismului. După Kvartalinov A. [155,P.16], specialist în materie de turism „vizitatorul traversează frontierele naționale pentru o călătorie limitată în timp cu scopuri non-profesionale într-o țară alta decât țara sa”.

Toți călătorii în cadrul activităților de turism sunt desemnați de termenul vizitator. Termenul „vizitator” devine conceptul de bază în sistemul de indicatori statistici ai turismului și este determinant în clasificarea călătorilor recomandată de Organizația Mondială a Turismului.

Domeniul cunoștințelor despre turism – dispune de subiect, obiect și temă a studierii. Modelul gnoseologic al turisticii (Figura1.5.), permite determinarea esenței și corelațiilor lor.

Modelul gnoseologic constă din trei sisteme principale:

1. subiectul turismului – turistul care își satisface necesitățile sale recreative și este caracterizat de un anumit sistem de trăsătură și stări (fiziologice, psihologice,

ecologice, economice, sociale etc.), cunoașterea cărora este obligatorie pentru specialistul în domeniul turismului.

2. obiectul turistic – industria turismului, centre și raioane turistice, care includ un complex de condiții naturale și cultural istorice, precum și întreprinderi din sfera serviciilor de care se folosesc turiștii în locurile de odihnă și în timpul transportării.
3. tema turistică – produsul turistic, un program recreațional al activității și deservirii, special organizat de operatorul turistic și care este realizat pe piața turistică ca produs de sine stătător.

Fiecare din elementele modelului gnoseologic al turismului este legat de celelalte elemente turistice. Astfel, turistul dispune de un sistem al necesităților recreaționale pe care trebuie să-l ia în considerare operatorul turistic în timpul creării produsului turistic (legătura necesității recreaționale $T \rightarrow P$)

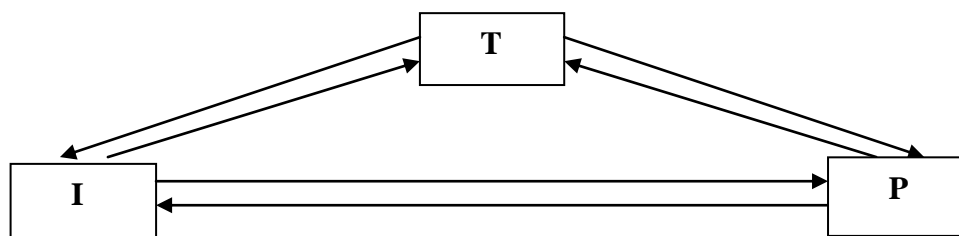

Fig. 1.5. Modulul gnoseologic al turismului [după 147, p.131].

Elemente: **T** – turist – subiectul turismului; **I** – industria turismului – obiectul turismului; **P** – produsul turistic – temele turistice;

Relațiile: **T** → **P** – necesități recreaționale; **T** → **I** – activități recreaționale;
I → **T** – servicii turistice; **I** → **P** – tehnologia producerii serviciilor;
P → **I** – turopereiting; **P** → **T** – animator;

Din altă parte, turistul se manifestă în relațiile cu industria turismului prin intermediul caracterului activității sale recreaționale și ca consumator al serviciilor la locul producerii lor (relația activitate recreațională $T \rightarrow I$).

Industria turismului este caracterizată de relațiile cu turistul ca consumator al serviciilor turistice (servicii turistice $I \rightarrow T$) și cu produsul turistic ca tehnologie a producerii serviciilor (tehnologia producerii serviciilor $I \rightarrow P$).

Produsul turistic prevede relația de alegere a producătorilor exclusiv ai serviciilor turistice (opereiting turistic $P \rightarrow I$) cu scopul optimizării programului turistic și animării programului turistic.

Turismul se manifestă în mai multe forme și aspecte, de aceea este practic imposibil de a-l defini exact și complet. Totodată, descrierea concepțiilor turismului și, după posibilitate, o determinare mai exactă, este o cerință obligatorie din următoarele cauze:

- a) pentru a studia, a analiza și prognoza dezvoltarea turismului ca fenomen social economic;
- b) pentru cercetarea statistică mai exactă a turismului;
- c) pentru răspândirea în domeniul turismului a înlesnirilor turistice și economice prevăzute de legislația mai multor țări și comunități.

1. 2. Specificul formării profesionale din învățământul universitar de educație fizică și sport la specializarea „Manager în turism”

Pregătirea managerială pentru executarea anumitor obligațiuni de serviciu reprezintă scopul învățământului profesional și se desfășoară în instituțiile speciale de învățământ (colegii) și în instituțiile superioare (institute, universități, academii) [1,121,145,201]. Viitorii specialiști de cultură fizică și sport însușesc cunoștințe, își formează competențe, speciale în timpul lecțiilor teoretice, practice, metodice și seminare. În timpul lecțiilor, studenții acumulează cunoștințe teoretice la turism ce țin de aspectele lui organizatorice și metodice, se dezvoltă capacitatea studentului pentru gândirea logică, analiza și generalizarea unor sau altor factori (fenomene) ce vizează, activitățile turistice [101].

Volumul cunoștințelor, nivelul competențelor motrice este reclamat de nivelul dezvoltării științei și tehnicii, specificul relațiilor economice, teoria și practica dirijării, perspectivele dezvoltării ramurii, caracterul viitoarei activități, profesionale.

Specialistul trebuie să fie pregătit pentru activitatea economică, pedagogică, gospodărească, organizațională, de dirijare în corespundere cu specialitatea căpătată în domeniu [117,183].

Șirul de funcții menționat mai sus are ca specific un caracter inițial, adică acele funcții pe care le poate ocupa un absolvent al profilului corespunzător după absolvirea universității.

Determinând, cum să fie instruiți viitorii manageri în turism, instituțiile de învățământ se conduc, pe de-o parte, de standardul instructiv de stat privind pregătirea managerilor în turism, pe de altă parte, de cerințele reale față de cunoștințele și competențele, specialiștilor în cultura fizică și sport.

Managerul ca membru al organizației turistice trebuie să desfășoare activitatea de dirijare. El este figura principală a organizației. Însă nu toți managerii îndeplinesc același rol în cadrul firmei, deoarece organizațiile turistice diferă unele de altele și de aceea funcțiile și sarcinile executate de manageri nu sunt identice [109,141,159,202,208].

Totuși trebuie să menționăm rolurile principale, acele pe care le execută managerii indiferent de tipul organizației turistice și serviciile acordate clienților. În primul rând este vorba de îndeplinirea funcțiilor de pregătire, luare și realizare a hotărârilor de dirijare. Dreptul de a lua hotărâri ce țin de competența lui îl are doar managerul, aceasta este funcția lui principală. El are dreptul nu doar să ia hotărâri, ci și este responsabil de consecințele acestor hotărâri. În al doilea rând, este vorba de rolul informațional al managerului, deoarece pentru a lua o hotărâre de dirijare este necesară obținerea și prelucrarea informației economice-administrative veridice privitor la dezvoltarea sistemului de dirijare a turismului [104,111,134,143].

În al treilea rând, managerul activează în calitate de conducător care formează relații înăuntru și în afara organizației, motivează membrii colectivului pentru realizarea scopurilor practice și strategice ale organizației [96].

Pentru a releva calitățile profesionale importante ale personalității managerului, s-au desfășurat cercetări corespunzătoare la instituțiile superioare de învățământ, printre conducătorii și specialiștii secțiilor de cadre de la diferite întreprinderi, organizații ale economiei naționale [123,210,211]. S-a dovedit că principalele substructuri ale calităților profesionale importante ale personalității organizatorului sunt:

- *Maturitatea civică* (un simț dezvoltat al datoriei, responsabilitatea, disciplină, respectarea normelor de morală și a altor cerințe sociale, verificarea propriului comportament și a emoțiilor);
- *Orientarea social-psihologică* (corelațiile cu alți oameni și rezolvarea sarcinilor activității profesionale);
- *Calități de comunicare foarte înalte* (sociabilitatea, caracterul, predispoziția pentru colaborare și comportament activ în stabilirea contractelor, atenție și grijă față de oameni, adaptarea în colectiv) cât și calitățile organizatorice și cognitive;
- *Formarea unui arsenal de cunoștințe și priceperi necesare lucrului cu oamenii, cât și deprinderi ale comunicării efective.*

La capacitățile generale ale organizatorului se referă intelectul (cu predominarea tipului expresiv concret de gândire) memoria bună (în special a numelor și fețelor), dezvoltarea sferei emoțional-volitivă a personalității în special calități personale, cunoștințele, deprinderile, și priceperile personalului administrativ.

Managerul este personalitatea pe care oamenii sunt gata s-o urmeze, ideile căruia sunt credibile. Susținerea membrilor colectivului este absolut necesară în condițiile contemporane, pentru că cât de bun și deștept n-ar fi managerul el nu va putea dirija un colectiv [81,113].

Practica demonstrează că unii conducători sunt capabili să dirijeze oamenii, să lichideze greutățile care apar, alții conducători, în condiții asemănătoare, nu sunt în stare să rezolve

problemele, lipsa priceperii de convingere, de motivare a acțiunii subalternilor, incapacitatea de a influența omul în așa fel ca el să fie gata să execute hotărârile luate de manager – toate acestea sunt o dovadă ca managerul dat nu dispune de calitățile necesare unui lider.

Direcțiile principale ale activității profesionale a specialistului în domeniu se referă la activitățile organizaționale de dirijare, coordonare, planificare, administrativ - gospodărească, informaționale.

Specialiștii care studiază managementul, în condițiile obținerii unei experiențe relevante, pot activa în domeniul turismului și în domenii adiacente: marketing de evidență și control, economic, instructiv, științific, animație etc. [10, 83,219,221].

Specialistul care activează în domeniu trebuie să:

- desfășoare o analiză complexă a activității, turistice;
- prognozeze activitatea organizației și să elaboreze strategii alternative;
- elaboreze planuri de concurență pentru activitatea, în perioada strategică curentă și operativă;
- elaboreze programe complexe ale dezvoltării sociale a organizației;
- înfăptuiască un monitoring al inovațiilor, folosind marketingul planificării;
- introducă idei noi, tehnologii, metode de producere a lucrărilor;
- unească toate variantele resurselor și să organizeze o activitate colectivă de realizare a scopurilor organizației turistice;
- fie capabil pentru luarea hotărârilor în mod independent și să participe la luarea hotărârilor colective, utilizându-le în caz de necesitate;
- asigure organizarea și executarea hotărârilor luate;
- stabilească, să mențină și să dezvolte relații productive cu alte organizații;
- să posede procedee raționale de căutare și să utilizeze informațiile științifico-tehnice.

Am menționat anterior că managementul organizației turistice îndeplinește o sarcină dublă. Pe de-o parte, cu ajutorul lui se rezolvă probleme de dirijare și se realizează scopurile întreprinderii turistice, iar pe de altă parte, el contribuie la realizarea scopurilor de dezvoltare a regiunii turistice [52,149]. De aici pornește și scopul dublu al managementului în turism.

Primul scop ține de asigurarea unei dezvoltări stabile a organizației în baza raționalizării și dirijării proceselor de muncă. Al doilea scop este de a contribui la asigurarea unei concurențe sănătoase a propriei regiuni pe piața serviciilor turistice. Acest scop poate fi realizat dacă păstrăm capacitatea de concurență a regiunii. Înțelegerea situației și cunoașterea faptului cum trebuie de dirijat resursele umane - sunt componenți importanți ai unei conduceri efective. Toate

acestea servesc drept dovadă că activitatea de dirijare se referă la acele acțiuni umane care necesită calități personale specifice, ce contribuie la formarea profesională a personalității. Cercetările desfășurate în cadrul Institutului Gellappa au demonstrat că există o anumită combinație a parametrilor cerințelor ce garantează succesul în activitatea oricărui manager. În special, în sistemul de dirijare al SUA, sunt menționate cinci cerințe principale: minte sănătoasă; cunoașterea lucrului; încrederea în forțele proprii și un nivel înalt de dezvoltare generală; capacitatea de finalizare a lucrului. Teoria și practica managementului în turism permite proiectarea unor criterii ale managerului contemporan (Figura 1.6).

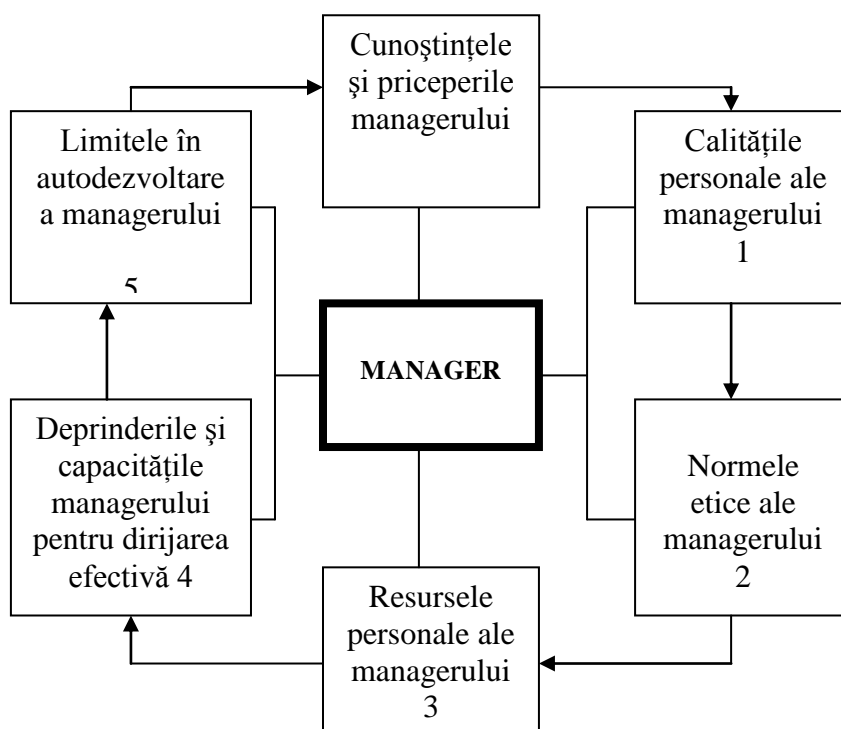

Fig.1.6. Criterii ale managerului contemporan [după 152, p.78].

În acest sens prezentăm unele aspecte privind criteriile și cerințele managerului contemporan.

Cunoștințele și priceperile managerului – deoarece managerul realizează rezultatele propriei activități influențând alte persoane, atunci înțelegem că principalele cunoștințe profesionale necesare unui manager țin de domeniul psihologiei sociale aceste cunoștințe pot fi completate de însușirea domeniului [122,142].

1. Calitățile personale – țin de gândirea nestandard, insistență în realizarea scopului, spirit de inițiativă, priceperea de îndeplinire a obligațiilor și promisiunilor, un grad înalt de erudiție, tărie de caracter, corectitudine, tact, acuratețe, priceperea de a insufla încredere, simțul umorului, sănătate.

2. *Normele etice* – țin de respectarea normelor eticii de afaceri, adică normele etice ale comportamentului managerului în condițiile economiei de piață, principiile lui morale și idealurile [40,58,69,133].

3. *Resursele personale ale managerului* – informația și potențialul informațional în general, timpul și oamenii sunt resursele principale ale managerului. Folosind priceput aceste resurse, conducătorul capătă rezultate înalte, măbind permanent capacitatea de concurență a firmei.

4. *Deprinderile și capacitățile managerului necesare unei dirijări efective* – eficacitatea dirijării este influențată de:

- Priceperea de determinare a temperamentului și caracterului angajaților;
- Priceperea de autodirijare;
- Priceperea de apreciere și selectare a unui personal capabil de muncă;
- Priceperea de a vedea și asigura perspectiva dezvoltării colectivului propriu;
- Ingeniozitate și capacitatea pentru inovații;
- Capacitatea de influențare a celor din jur.

5. *Limitările în autodezvoltarea managerului* – un anumit interes îl prezintă concepția limitărilor. Ideea acestei concepții este că toți managerii au posibilitatea de a dezvolta și mări eficacitatea propriei activități. Însă există domenii ce nu sunt cunoscute, cea ce și constituie un impediment pentru manageri. Relevând aceste impedimente, trebuie să acordăm atenție factorilor ce împiedică realizarea deplină a tuturor posibilităților managerului.

Părerile autorilor Тимошенко И., Соснин А. [212], referitoare la activitatea mediului de afaceri și structurii instituțiilor societății au permis relevarea tuturor posibilităților ce sunt ascunse în sistemul de dirijare a managerilor.

O dată cu apariția organizațiilor de stat, sociale și particulare se promovează o singură cerință – formarea unei generații de lideri. Esența acestei cerințe constă în faptul că este nevoie de două tipuri de manageri: specialiști, concepțiile cărora țin nu doar de specialitatea proprie, ci și universală, care pot rezolva mai multe întrebări tehnologice dificile. Ambele tipuri, în special ultimii, au posibilitatea să facă carieră în calitate de manager de tip nou.

În prezent, societatea suportă o perioadă de instituționalizare internă. Un potențial turistic mare, formarea business-ului particular, restabilirea sectorului social al turismului, apariția sistemului de instruire turistică profesională și pregătire a managerilor, rolul coordonator al statului – toate acestea necesită programe cardinale de dezvoltare a turismului.

Universalizarea creșterii profesionale presupune și activitatea specialistului în secțiile analogice ale organizațiilor altor domenii. În cadrul specializării turistice, viitorul manager în

turism poate alege propria sferă de activitate din turoperatingul turistic, managementul excursionsal, turismul rural, agroturismul, turismul durabil etc. [41,48,78].

Universalizarea posibilităților pentru persoanele cu studii generale contribuie la dezvoltarea intereselor necesare pentru a deveni liderul instituțiilor importante.

Mai mult decât atât, sunt necesare și noi generații de universali. Prototipul lor poate fi observat pe interfeis (interfae - imaginea internațională a companiei) întreprinderilor mari, unde interesele de stat și interesele companiilor interacționează. Anume aici apare un model nou al carierei managerului – activist de stat, care poate să conducă o corporație mare. Acest tip de manager transformă interfeisul întreprinderii în specialitatea proprie.

Majoritatea managerilor noi vor tinde să facă carieră în corporațiile importante. Mulți rezolvă cu succes sarcinile. Putem spune că unii dintre ei, la o anumită etapă a carierei sale, vor efectua, în mod obligatoriu, așa numita „datorie de serviciu” în agenția de stat, cu permisiunea și susținerea patronului. Posibil, un număr mic de bacalaureați preferă cariera în afara sectorului particular. Pentru a realiza succese la nivel de stat sau în business trebuie de respectat anumite cerințe: în guvern trebuie de respectat interesele sociale, iar în business trebuie de respectat cerințele intereselor corporative [66,82,95,205].

- *Structura organizațională liniară a dirijării* se caracterizează prin faptul că în fruntea fiecărui subdiviziuni de dirijare și de producere se află un conducător împuternicit care dirijează subalternii. Hotărârile lui transmite „de sus în jos” sunt obligatorii pentru subalterni. Conducătorul, la rândul său, este supus conducătorilor de rang superior. În așa fel se construiește ierarhia conducătorilor din sistemul dat (Figura 1.7). Astfel, structura organizațională liniară a dirijării asigură o influență directă asupra obiectului dirijat (executorilor) și realizează totalmente principiul conducerii unice.

Structurii liniare de dirijare îi sunt specifice următoarele:

- simplitatea structurii organizaționale;
- responsabilitatea conducătorului liniar pentru rezultatele activității.

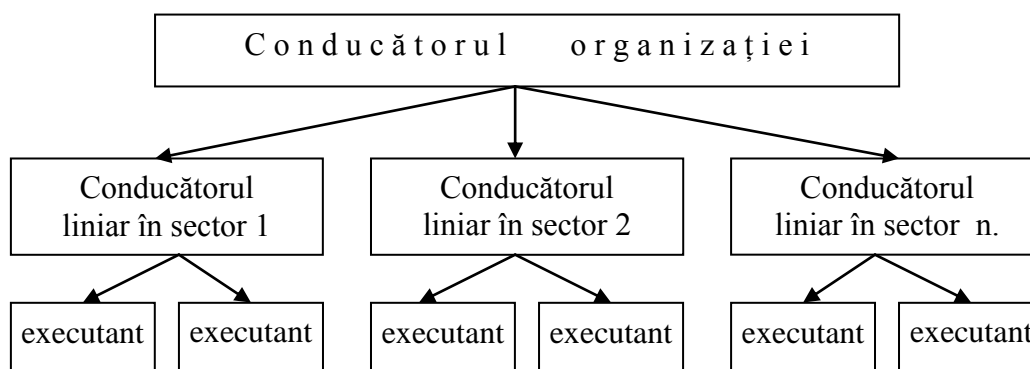

Fig.1. 7. Structura organizațională liniară a dirijării firmei turistice, [după174, p. 110].

Neajunsul structurii date constă în prezentarea unor cerințe dure față de conducător, care trebuie să fie foarte competent în toate sferele. Aceste cerințe sunt greu de realizat în condițiile progresului tehnico-științific și complicării permanente a legăturilor reciproce.

- *Structura organizațională-funcțională a dirijării* presupune că orice organ de administrare (sau executor) se specializează în diferite ramuri ale activității de dirijare. O prioritate a structurii organizațional funcționale a dirijării este creșterea nivelului de competență și calitatea hotărârilor de dirijare cu ajutorul dirijării specializate funcționale. Totodată, în cazuri aparte, este posibilă micșorarea termenilor de elaborare și acceptare a hotărârilor ce țin de dirijare.

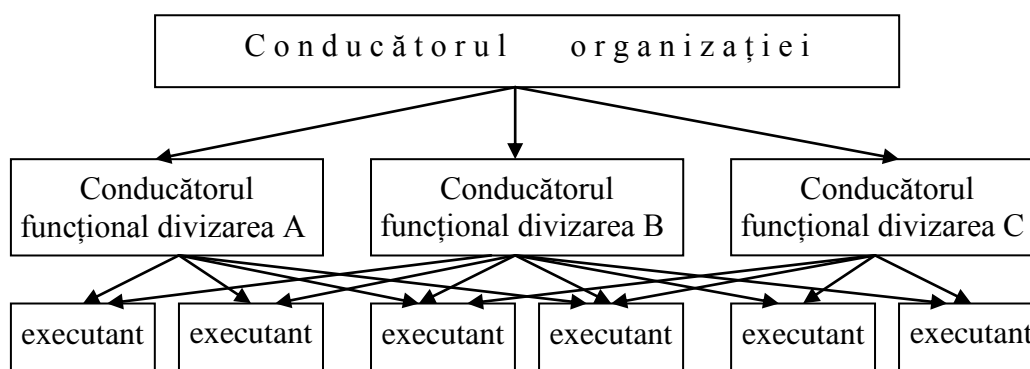

Fig.1.8. Structura organizațională - funcțională a dirijării firmei turistice [după174, p.112].

Neajunsul structurii date constă în dualismul dirijării, adică supunerea dublă a executorilor conducătorilor funcționali ai diferitor subdiviziuni. Ca rezultat, se încalcă principiul fundamental de dirijare, cea ce duce la anumite întreruperi în activitate și, mai mult decât atât, influențează nefavorabil starea morală a colaboratorilor.

- *Structura organizațională liniar-funcțională a dirijării* reprezintă o sinteză a structurilor liniare și funcționale. Conducătorul liniar are posibilitatea de-a forma așa numitele celule (birouri, grupuri, specialiști aparte), care activează în calitate de consultanți profesionali privitor la anumite probleme și chestiuni funcționale. Elaborarea și crearea unei astfel de structuri organizaționale este condiționată de dorința de utilizare a priorităților fiecărei structuri componente. Prioritățile acestei structuri sunt :

- mărirea ponderii justiției echipelor de dirijare ale conducătorului liniar (din contul atragerii consultațiilor);
- responsabilitatea totală a conducătorului pentru hotărârile luate.

Neajunsurile acestei structuri sunt: creșterea posibilă a termenilor de elaborare și luarea hotărârilor de dirijare ca urmare a discuțiilor duse cu consultanții. Complicarea posibilă a

proceselor de elaborare și luare a hotărârilor de dirijare din cauza unor eventuale necoincidente dintre părerile consultanților privitor la problemele ce trebuie discutate.

- *Structura organizațională divizionară a dirijării* se numește de obicei de centralizare coordonată sau sistem de genul „firmă în firmă”(Figura 1.9). În cadrul acestei structuri funcționează câteva secții ce se specializează într-o anumit domeniu de activitate și care pot lua independent anumite hotărâri. Aceste secții se supun unui organ superior ce le coordonează activitatea. Această formă a structurii organizaționale este selectată ținându-se cont de sursa de venit.

Prioritățile acestei structuri organizaționale sunt:

- se ține cont de sursa de venit – produsul de venit;
- decentralizarea în condițiile firmelor specializate ce duce la mărirea gradului de independență a hotărârilor luate și argumentarea lor;
- dirijarea coordonată ce se manifestă pozitiv de pe pozițiile desfășurării politicii unice a firmei, inclusiv politica pe piață, politica dezvoltării personalului în general, desfășurarea companiei publicitare, formarea unei imagini a firmei turistice în general.

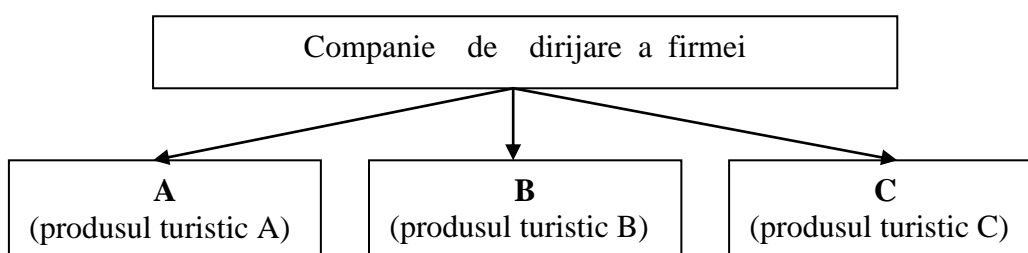

Fig.1.9. Structura organizațională divizionară a dirijării firmei turistice [după 174, p. 115].

(A.B.C.- care, se specializează pe prelucrarea și realizarea produsului turistic corespunzător A.B.C.).

Un neajuns al structurii reale a dirijării de acest gen este gradul de dificultate condiționat de un număr mare al nivelelor ierarhice.

- *Structura organizațională - matricială a dirijării*. Este mai efectivă în condițiile unor produceri științifice, ce se caracterizează printr-o schimbare frecventă a obiectelor de elaborare și introducere, nivelul de calificare înaltă al cadrelor și potențialului creativ, asigurarea tehnologică bună a producerii, existența unei baze experimentale de producere și a producerii în serie. Însă, în condițiile activizării proceselor inovaționale, poate fi folosită cu succes și în alte sfere, în special businessul turistic. Structura matricială se adaptează rapid la modificările ce au loc. Ea reprezintă o sinteză a structurilor organizaționale de proiect și funcționale. Formarea unei astfel de structuri este influențată de un anumit proiect (serviciu nou, mijloc nou de transport, itinerar nou etc.).

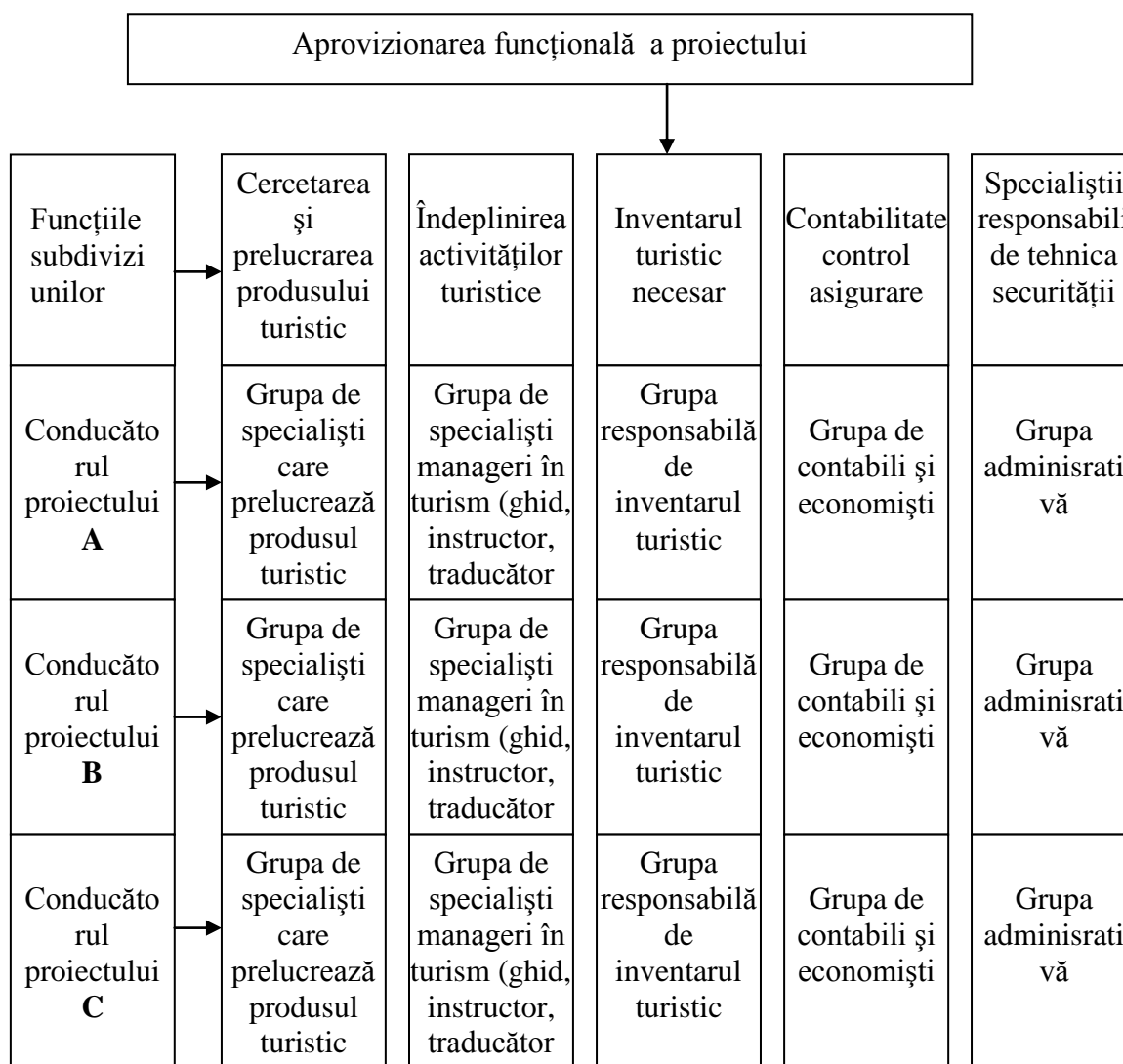

Fig. 1.10. Structura organizațională - matricială a dirijării firmei turistice,[174, p.120].

În structura matricială se numește un conducător al proiectului, care formează un colectiv pentru executarea întregului complex de activități (de la apariție până la realizarea produsului). De obicei, colectivul este alcătuit din reprezentanții subdiviziunilor funcționale.

Prioritățile structurii organizațional – matriciale sunt:

- creșterea eficacității utilizării personalului;
- flexibilitatea structurii organizaționale, posibilitatea unei restructurări rapide și mărirea capacității de concurență a întreprinderii;
- creșterea gradului de competență în luarea hotărârilor la diferite nivele.

Structura dată are următoarele neajunsuri: dualismul dirijării, adică o subordonare dublă atât conducătorului proiectului, cât și șefului sub diviziunii funcționale, posibilitatea apariției situațiilor de conflict în grupurile temporale.

Putem trage următoarele concluzii. Pe piața turistică contemporană se evidențiază patru caracteristici ce influențează activitatea firmelor turistice: creșterea tehnologică, interferența firmei și statutului, caracterul internațional (transnațional), apariția unor cerințe noi de administrare [64,184]. Cea mai interesantă este modificarea personalului, în special a managerilor, sub influența condițiilor menționate mai sus. Se schimbă cerințele față de management, conținutul competenței managerului, condițiile pregătiri profesionale și însuși pregătirea managerilor.

Actualitatea concluziilor date este confirmată prin condițiile indicate, pregătirea de tip nou a managerilor, necesitatea unor manageri de tip nou ce amplifică prioritatea de concurență a firmelor turistice mari.

În sensul celor menționate mai sus, pregătirea managerului este posibilă prin implementarea unor discipline specifice, care trebuie incluse în procesul didactic al universităților, instituțiilor de profil turistic, care contribuie la pregătirea acestor specialiști conform cerințele pieții.

1. 3. Esența legăturilor interdisciplinare la formarea profesională pedagogică a specialiștilor din domeniul turismului

Formarea profesională a viitorilor specialiști în turism nu se poate realiza decât prin identificarea celor mai utile discipline care să asigure un înalt nivel de stăpânire a domeniului [31].

În planurile actuale de învățământ destinate formării profesionale a specialistului „Manager în turism” sunt prevăzute discipline psiho-pedagogice, medico-biologice, teoretice de profil și practico-metodice. În acest sens, este importantă stabilirea legăturilor interdisciplinare, structurale, organizatorice, practico-metodice, care să conducă la creșterea eficienței procesului instructiv-educativ.

Pentru a evidenția legitățile funcționării procesului de învățământ, trebuie să studiem legăturile lui esențiale, necesare, stabile. Pătrunderea în legitățile procesului de învățământ se contopește organic cu înțelegerea legăturilor structurale ale acestui proces.

Pentru elucidarea legăturilor structurale în procesul de învățământ Babanski I. [2], consideră necesară axarea pe concepția legico-metodologică a conexiunilor ca o categorie a cunoașterii științifice. Filozofia contemporană permite delimitarea următoarelor tipuri fundamentale de conexiuni care pot fi studiate în mod deosebit în abordarea structurală a cercetării oricăror fenomene sau procese:

- a) legătura logică universală – interacțiunea tuturor obiectelor și fenomenelor;

- b) legătura de tip cauză – efect – cazul extrem de divizare a conexiunii universale, când din aceasta se delimitează două fenomene legate între ele în mod legic;
- c) legătura funcțională – o formă a interdependenței stabile între fenomene sau mărimi, în cadrul căreia schimbarea unor fenomene determină modificarea bine determinată a altor fenomene;
- d) o serie de legături care se disting după criteriul unei succesiuni :
 - legături ierarhice (ce este mai sus, ce este mai jos, ce este mai important);
 - legături de dirijare (ce este mai activ) sunt legăturile cele mai caracteristice pentru formarea sistemelor și sunt fie legături funcționale, fie legături de dezvoltare;
 - legături genetice (ce este inițial, ce urmează) definesc originea unor obiecte prin altele;
 - legături de funcționare care întrețin existența unui obiect;
 - legături de dezvoltare, care determină schimbări în funcționare.

În raport cu caracterul, forța și durata acțiunii, legăturile pot fi împărțite în directe și indirecte, stabile și instabile, esențiale și neesențiale, întâmplătoare și necesare etc.

O preocupare constantă pentru problematica legăturii interdisciplinare a culturii fizice recreative și sportului cu celelalte științe colaterale domeniului au avut-o numeroși specialiști [14,18,30,37,38, 39, 42, 47,55,65, 87,89,193].

În perioada actuală, formarea profesională a specialistului ca viitor cadru didactic de cultură fizică recreativă se realizează în etapa activă a procesului de instruire și în concordanță cu planul de învățământ, programele și instrucțiunile privind pregătirea specialistului [12,118, 124,130, 175, 206].

Contextul unui nou model de învățământ superior mobil, flexibil, cu disponibilități multiple de modificare și reglare funcțională, de adaptare la condițiile realității ce se află în continua schimbare și dezvoltare, reclamă pregătirea în cadrul instituției de învățământ superior a unei personalități complexe, cu spirit de inițiativă, capabile de a aplica cunoștințele și competențele obținute, a se integra eficient în activitatea profesională și viața socială în ansamblul fenomenelor sale complexe.

Formarea profesională a specialistului de înaltă calificare în cadrul sistemului de învățământ superior se realizează conform curriculumului în baza mai multor tipuri de discipline de studii și include:

- discipline fundamentale;
- discipline de cultură generală social-umanistice;
- discipline profesionale de orientare;
- cursuri opționale;
- strategii de practică.

Astfel la universitate studentul trebuie să studieze un ciclu de discipline socio-umaniste (12 obiecte), un ciclu de discipline *fundamentale* (21 obiecte), un ciclu de discipline *profesionale de orientare* (18 obiecte) și cicluri de discipline *la liberă alegere* (15 obiecte).

Pe parcursul a 3-4 ani de studiu în instituția de învățământ superior, studentul este obligat să susțină toate disciplinele care sunt incluse în planul de studiu, practicile de instruire, tehnologică, înainte de studiile ce finalizează cu susținerea a 2-3 probe și a tezei de licență. Lucrul independent al studenților prevede, în special, asimilarea materialului teoretic ce nu se studiază în timpul lecțiilor, dar este necesar pentru însușirea absolută a fiecărei discipline și pregătirea de lecțiile practice și de seminare, lucrările de curs și de control, frecventarea bibliotecilor, selectarea materialului pentru teza de licență etc. [51].

Concomitent, asigurarea calității procesului didactic se realizează promovând:

- aplicarea strategiilor moderne în procesul de predare-învățare și evaluare;
- analiza instruirii practice a studenților;
- perfecționarea sistemului de evaluare a cunoștințelor studenților;
- implementarea tehnologiilor educaționale ;
- valorificarea cursurilor asistate de calculator;
- perfecționarea structurii procesului de învățământ de la centrarea lui pe profesor la centrarea pe dialogul profesor-student și la valorificarea interactivă a resurselor cognitive;
- construirea dialogului interactiv dintre studenți și resurse.

Activitatea de pregătirea profesională are drept scop primordial formarea unei personalități, stabile social, capabile în noile condiții social-economice și politice să-și aducă aportul considerabil în transformarea societății și autoperfecționare continuă. Pentru realizarea scopului sunt promovate următoarele obiective:

- formarea atitudinilor fundamentale, în corespundere cu necesitățile actuale și de perspectivă în dezvoltarea omului, societății;
- formarea competențelor de adaptare a activității la diverse tipuri de muncă socială în vederea satisfacerii necesităților personale și sociale;
- formarea capacităților de a trăi și activa în diverse tipuri de comunități, (asociații) de oameni, întemeiate pe independență, responsabilitate, ajutor și respect reciproc;
- formarea trebuinței capacităților/competențelor de autoperfecționare, autoeducare, autodesăvârșire permanentă etc.

Procesul educațional este întemeiat pe un șir de principii: unității vieții sociale și a educației; unității valorilor general-umane și naționale; educației etnoculturale/multiculturale; caracterul anticipat sau prospectiv al educației ce trebuie să anticipeze, proiecteze axiologia

socială și cea individuală; umanizării și democratizării vieții sociale; unității educației și autoeducației [8,23].

Disciplinele studiate în instituțiile de învățământ profesional superior sunt legate între ele și sunt necesare specialistului în domeniu. Reliefăm în acest context că doar o instruire complexă, cu includerea tuturor obiectelor de studiu contribuie la formarea personalității viitorului specialist cu cunoștințe vaste, calități morale, comportament adecvat și o cultură a activității.

Autorii, prezentând conținutul formării profesionale a specialistului evidențiază aspectele educaționale privind formarea viitorului manager, acordând o atenție aparte activității sociale a acestuia și atașamentul pentru profesia aleasă [147,187,216].

Rolul științelor umanistice în formarea concepțiilor despre lume la specialiștii contemporani. Dezvoltarea multilaterală și armonioasă a omului este imposibilă fără însușirea cunoștințelor generale și a celor social-politice.

Un specialist calificat în domeniul turismului este de neconceput fără cultură generală vastă și un orizont de idei larg, argumentate cu ajutorul cunoștințelor despre legitățile dezvoltării lumii contemporane. Pornind de la acest fapt, absolventul în baza studierii ciclului general de cunoștințe umanitare, trebuie să poată realiza următoarele probleme și sarcini în domeniul activității sociale [3]:

- să-și formeze o concepție stabilă despre, lume, perceperea corectă a problemelor contemporane ce țin de dezvoltarea societății, existența omenirii și cultura spirituală etc.;
- să însușească realizările culturale și științifice ale civilizațiilor lumii, având o atitudine de respect față de diversitatea culturală, idei de menținere a păcii, respectarea dreptului omului etc.;
- să formeze unele competențe practice de însușire a limbilor străine ce vor permite obținerea informației direct de la sursa, ceea ce va contribui la dezvoltarea culturală a individului etc.;
- să însușească bazele tehnicii informaționale contemporane.

Astfel, îmbinând cunoașterea limbilor străine cu cunoașterea bună a tehnicii informaționale, studentul, iar mai apoi specialistul poate folosi pe larg cunoștințele și competențele obținute, nu doar în scopul propriei asigurări informaționale, ci și pentru popularizarea firmei și serviciilor propuse.

Instituția asigură studierea științelor fundamentale, socioumanistice, ce stau la baza tuturor disciplinelor de studiu de profil, conferindu-le suportul epistemologic, metodologic și normativ. Predarea științelor socioumanistice respectă logica raporturilor dintre planul fundamental operațional, general-particular, într-un context metodologic disciplinar. În procesul

de pregătire profesională a viitorilor specialiști în cultura fizică recreativă un rol important i se acordă unui grup de discipline științifice. Chiar dacă au un domeniu diferențiat de cunoaștere dar înrudit cu acestea, s-au statornicit interrelații valoroase, conținutul unora răsfrângându-se favorabil și asupra celorlalte [87].

În acest fel, conținutul și consecutivitatea materialului predat și însușit va deveni ulterior fundament pentru integrarea socioprofesională a viitorului specialist.

Studierea disciplinelor fundamentale este un proces de analiză, generalizare, sinteză a tezaurului științific acumulat de veacuri în gândirea științifică mondială și națională, având în primul rând o destinație didactică. Aceasta oferă studentului posibilitatea structurii într-un tot unitar a cunoștințelor și capacităților acumulate în decursul studiilor.

Studierea presupune familiarizarea cu concepte fundamentale și forme a unor cunoștințe individuale, posibilitatea de a fi receptiv la cele mai stringente probleme, care îl preocupă pe specialist: înțelegerea de sine sub aspectul propriei identități a raportului cu lumea istorică, ca totalitate a evenimentelor și întâmplărilor vieții reale, a raportului cu lumea cosmică, cu supranaturalul etc. În așa mod studierea disciplinelor fundamentale urmărește scopul creării unui sistem științific bine determinat. Proiectul disciplinelor de studii reflectă cele mai importante probleme filozofice: ontologice, gnoseologice, metodologice, axiologice, economice, sociologice, medico-biologice etc. Fiecare student atinge la finele studiului anumite performanțe, competențe, cunoștințe și atitudini fundamentale necesare viitorului specialist din domeniu.

Este de ne conceput să vorbim despre un manager care nu are nevoie de bazele teoriei economice, statistică sau informatică. Nu poate activa ca manager persoana care nu cunoaște bazele statului și a dreptului, legislația economică sau bazele ecologiei la etapa contemporană a dezvoltării societății. Viitorul specialist trebuie să însușească cunoștințele economice pentru rezolvarea diferitor sarcini ce țin de activitatea profesională. Pentru a forma corect sarcinile pentru rezolvarea unei sau altei probleme, specialistul trebuie să cunoască economia întreprinderii și componentele ei principale.

De competența managerului ține formarea viitorilor specialiști la nivelul necesar de cultură informațională, obținerea unor deprinderi practice obligatorii de folosire a calculatoarelor moderne și utilizarea pricepută a tehnologiilor contemporane moderne pentru rezolvarea sarcinilor de producere [33,45,182,217].

Predarea disciplinelor fundamentale este axată pe următoarele principii: realizări prin conținutul educațional a obiectivelor învățământului superior; coerenței și echilibrului dintre diversele componente ale procesului educațional; caracterului științific, bazat pe ultimele realizări ale științelor; unității și permanenței cunoștințelor, competențelor și atitudinilor, complexității conținuturilor, corelării cunoștințelor, a competențelor și atitudinilor în cadrul

procesului educațional; valabilității cunoștințelor pentru o perioadă lungă de timp, transdisciplinarității; flexibilității.

Analiza literaturii fundamentale a relevat că disciplinele planului de învățământ al facultăților de profil contribuie la formarea viitorului specialist din domeniul turismului și că există o legătură unanim acceptată de marea majoritate a autorilor [15,21,57,59,60].

Disciplinele de profil în formarea unei gândiri moderne de organizare, structurare, dirijare a sistemului de cunoștințe în domeniul managementului cunoașterea esenței proceselor tehnologice ce au loc în timpul producerii produsului turistic și a serviciilor.

Procesele tehnologice reprezintă un obiect important al dirijării, deoarece anume tehnologia dictează organizarea producerii, metodele ei.

O importanță deosebită în ciclul disciplinelor de orientare profesională o are disciplina de studii „Bazele managementului”, ce desfășoară cursul teoriei generale de dirijare a firmei turistice (întreprinderii, organizației). La baza acestui curs se află sistemul de cunoștințe speciale, ce permit subiectului să acționeze efectiv asupra obiectelor de dirijare în condițiile de piață.

La finalizarea acestui curs, managerul trebuie să cunoască subiectul și obiectul dirijării, relațiile de dirijare, funcțiile și principiile de dirijare, elementele de organizare și comunicare, metodele de dirijare și luare a deciziilor, funcționarea sistemelor de dirijare și dezvoltare etc.

Printre disciplinele menționate cea mai importantă este managementul strategic, cunoașterea și utilizarea reușită a căruia oferă posibilitatea de prognozare a dezvoltării organizației și permite specialistului să determine reperle principale ale dezvoltării de perspectivă și să desfășoare modificări strategice necesare în scopul realizării obiectivelor propuse.

Rolul practicii în formarea specialistului. Stagiile de practică sunt o parte integrată a procesului de învățământ, și au rolul de a asigura, alături de celelalte activități, asigurarea documentelor circulante în cadrul întreprinderii; susținerea corespondenței de afaceri, în special cu reprezentanții de peste hotare; să însușească, să analizeze și să interpreteze informația verbală și neverbală ce ține de comportamentul partenerilor; să dea dovadă de o cultură înaltă de comunicare și relații bune cu diferite categorii de lucrători și oameni în viața cotidiană, formarea competenței manageriale compatibile cu organizarea și dirijarea activității în domeniul turismului.

O caracteristică a practicii desfășurate este aceea că studenții au posibilitatea de a lucra mai mult individual, manifestându-și creativitatea în planificarea activității instructive-educative [132].

Obiectivul major al practicii este formarea competențelor necesare exercitării viitoarei profesiei și anume:

- competența științifică (reclamă abilități necesare pentru utilizarea cunoștințelor, capacitatea de transmitere a cunoștințelor, aptitudinii de cercetare precum și inițiativă și obiectivitate în activitate);
- competența managerială (reclamă abilități de planificare și proiectare, prognozare capacitatea de organizare și coordonare a colectivului, administrare corectă etc.);
- competența psihosocială (reclamă capacitatea de a stabili relații cu oamenii, abilități de utilizare a autorității, varierea raportului libertate-autoritate etc.).

În timpul practicii de producere se ia în considerare selectarea materialului necesar pentru îndeplinirea sarcinilor individuale și pregătirea lucrărilor de diplomă și anuale, iar în timpul practicii desfășurate înainte de susținerea diplomei se ia în considerare menționarea informației și indiciilor activității întreprinderii.

În procesul practicii de vară studenții au posibilitatea să organizeze și să desfășoare activități educative, recreative în secțiile turistice, cluburilor turistice, taberelor de odihnă și să poarte deplină răspundere juridică de sănătatea și viața copiilor. Practica de vară constituie, în mare măsură, un mijloc eficient de pregătire a viitorului specialist [50,213,215].

1.4. Concluzii la capitolul 1

Studiul literaturii de specialitate privind formarea profesională a studenților din învățământul universitar de educație fizică și sport ca specialiști în cultura fizică recreativă (turism) ne-a permis de a formula următoarele concluzii:

1. La etapa actuală există concepte bine determinate științific privind structurarea conținuturilor instructive educaționale în domeniu, în același timp o bună parte din autori evidențiază unele neajunsuri de natură profesională și managerială. Conținutul învățământului turistic profesional depinde de acțiunile unor factori și condiții psihopedagogice generale și speciale. Dezvoltarea turismului necesită implementarea urgentă a tehnologiilor noi, fapt ce va determina succesul pe piața turistică. Implementarea noilor tehnologii necesită cercetări științifice, instruirea personalului, acumularea cunoștințelor, competențelor practice, autoinstruirea.
2. Analiza metodologiei formării profesionale la cultura fizică de recreare a studenților în cadrul specializării "Manager în turism" a scos în evidență că procesul de instruire se bazează pe structura și conținutul planurilor și programelor de studii, care sunt direcționate în special spre pregătirea socio-profesional-pedagogică. La etapa actuală un rol important în pregătirea unui specialist performant se acordă formării unor competențe

specifice profesionale. Din acest punct de vedere, în conținuturile curriculare pentru pregătirea managerului în turism nu sunt specificate astfel de competențe cum ar fi: maturitatea civică, orientarea social psihologică, calități de comunicare, cunoștințe, priceperea și abilitatea, de a lucra cu oamenii.

3. Sintetizarea ideilor specialiștilor în domeniul formării profesionale, în domeniul culturii fizice de recreare, a managementului și turismului a condus la ideea necesității elaborării unor noi conținuturi educaționale și restructurării tehnologice a valorificării acestor conținuturi.

2. ORIENTĂRI METODOLOGICE PRIVIND CULTURA FIZICĂ RECREATIVĂ ÎN DOMENIUL TURISMULUI

2.1. Unele tendințe ale pregătirii profesionale în învățământul turistic din străinătate

Procesul de elaborare a conținutului învățământului profesional turistic necesită cunoașterea permanentă și continuă a concepțiilor și tendințelor de dezvoltare a învățământului din domeniul turismului din lume [148, 156, 227].

Din acest motiv, a fost identificată și analizată structura de funcționare a unor modele de curriculum pedagogic universitar, privite din perspectiva formării profesionale în domeniul turismului.

În acest sens, ne vom raporta la câteva situații instituționale pe care le considerăm reprezentative. Aici se include și curriculumul pedagogic universitar, elaborat la U.S.E.F.S. din Chișinău, care s-a bazat pe cunoașterea altor experiențe examinate – ne referim la curriculumul pedagogic universitar din Anglia, Spania, Elveția, Austria și Rusia. Pe această bază au fost desprinse concluziile cele mai relevante pentru reconstrucția curriculumului pedagogic universitar în domeniul turismului în perspectiva Procesului Bologna.

Scoala engleză de turism și management dispune de o amplă experiență privind pregătirea profesională a specialiștilor pentru domeniul turistic. Colegiul Kornuâl propune instruirea studenților de 6 nivele, la finele studiilor se obțin diplome naționale și calificări naționale profesionale de stat. Programele de acest gen conțin o structură adecvată profilului turistic și creează posibilitatea unei pregătiri profesionale corespunzătoare cerințelor sociale.

Colegiul Kornuâl propune câteva programe de diferite nivele de instruire. Primul nivel prevede pregătirea ghizilor [86]. Acest model este recomandat celor care doresc să obțină o calificare națională recunoscută, organizând excursii pentru turiști, în special excursii pedestre sau de vizitare a locurilor istorice etnografice. Studenții pot începe studiile de la o vârstă de 16 ani și pot obține calificarea de „ghid turistic”. În procesul studiilor trebuie să manifeste un nivel înalt de cunoștințe și competențe comunicative.

Studiile presupun 3-6 ore de instruire pe săptămână și durează pe parcursul a 30 săptămâni, începând cu luna septembrie. Programul de studii a cursului are trei sarcini: învățarea procedurilor de desfășurare și organizare a excursiilor, acumularea unui arsenal de informații și aprecierea deprinderilor obținute.

În planurile de studii sunt prevăzute 33% cursuri auditoriale și 33% sunt lecții practice, care, în special, au un caracter practico-metodic și se organizează în formă de excursii. Aprecierea se face în baza competențelor practice, jocurilor de rol, studiilor de caz și a lucrărilor

de curs. Studenții absolvenți pot conduce grupuri de turiști pe itinerarele localității vizate. Un alt curs se face în baza testărilor orale. Durata de studii 18 luni.

Studenții studiază următoarele discipline; geografia țării; teritoriul occidental Kouraul; metodică organizării și desfășurării excursiilor; stagii de practică. Lecțiile se desfășoară în cicluri și includ segmentul teoretic, seminare practice, excursii cu vizitarea locurilor istorico-etnografice. Studiile se încheiează cu susținerea examenelor. Absolvenții au posibilitatea să-și lanseze o afacere personală în domeniul turismului legată de organizarea excursiilor, să adere la consorțiu ghizilor și să lanseze o publicitate proprie despre serviciile prestate.

În sfera turismului și călătoriilor, colegiul Kornuâl are 6 programe:

- Certificat de agent turistic.
- Sisteme de bronare Galileo și Sabr.
- Tarife avia și bilete Luftgans.
- Calificare profesională de gradul 2-deservirea călătoriilor.
- Calificarea profesională națională de gradul 3-deservirea călătoriilor.
- Diplomă națională în sfera călătoriilor și turismului.

De asemenea, dispune de un program acreditat, creat pentru studierea deprinderilor necesare pentru activitatea în cadrul industriei turistice. Cursul de lecții este elaborat pentru cei care lucrează sau care doresc să lucreze în sectorul agențiilor turistice. Înscrierea la cursuri se face în baza rezultatelor convorbirii. Lecțiile se desfășoară seara câte 2 ore pe parcursul a 15 săptămâni. Cursul de lecții demarează în luna februarie. Studenții audiază lecțiile și obțin un pachet de materiale pentru autoinstruire. Evaluarea curentă se efectuează prin intermediul exercițiilor și testelor pe parcursul întregului proces de instruire, ce se finalizează cu examen. Cei care au susținut bine examenul pot să se aranjeze în câmpul muncii sau să-și continue studiile, nivelul avansat sau primul nivel: tarife avia și bilete.

Planul de studii include următoarele discipline: geografia călătoriilor, mediul înconjurător al călătoriilor, deservirea călătoriilor, dreptul, finanțele, limbi străine și deprinderi de business. Sunt prevăzute călătorii prin țară și peste hotare, cheltuielile din contul studenților. Studenții au posibilitatea pentru o plată suplimentară să capete calificări turistice suplimentare. Aprecierea cunoștințelor și competențelor se face în timpul lecțiilor practice, conform totalurilor de executare a proiectelor, activități individuale, temelor pentru acasă, prestațelor și studiului de caz. Absolvenții pot să aplice la muncă în diferite companii străine în calitate de operatori turistici, la centre turistice informaționale și chiar în domeniul păstrării moștenirii culturale.

Universitatea Bormut este cunoscută în Marea Britanie prin calificarea sa înaltă în sfera managementului hotelier și turistic. În componența sa sunt 7 școli academice. Planul de studiu include discipline fundamentale, socioumanistice și de specialitate. În timpul instruirii studenții

capătă o experiență utilă a lumii reale, își dezvoltă competențele intelectuale practice și profesionale. De exemplu, capacitatea de a rezolva probleme și priceperea de a lua decizii, capacitatea de comunicare, a lucra în echipă, cunoașterea tehnologiei informaționale, cunoașterea bazelor businessului. Această îmbinare de calități este foarte utilă pe piața turistică, ceea ce este confirmat și de menținerea primului loc al universității date printre universitățile din Anglia. Principala calitate a tânărului specialist este „Selfreance” - autoîncredere sau contarea pe forțele proprii. Acest termen presupune capacitatea de a dirija propria carieră și a crește pe scara profesională.

- După finalizarea cursurilor naționale superioare se eliberează un certificat național și o diplomă națională superioară în domeniul businessului și informații științelor tehnice. Cursurile sunt elaborate de profesorii universității. Diplomele de studii sunt recunoscute la nivel național și întărite de consiliul de învățământ în domeniul businessului și tehnologiilor. Pentru studenții care frecventează cursurile cu frecvență redusă și care doresc să capete primele grade (BA, BSC, BEng, LLB) este posibil să lucreze împreună cu studenții de la secția de zi, însă li se prelungește cursul de instruire, adică pentru obținerea gradului respectiv este nevoie de timp suplimentar. Se poate de primit un certificat de studii superioare (la sfârșitul primului nivel de gradul întâi), diploma despre studii superioare (nivelul doi de gradul întâi), grad „obișnuit” (după nivelul trei de gradul întâi) și în sfârșit, „gradul total” la sfârșitul nivelului trei, proiectului de finalizare și a tezei.
- Cursul postuniversitar și cursul de obținere a gradului de magistru, în cazul când studentul are deja primul grad de bacalaureat, oferă posibilitatea continuării studiilor superioare la un nivel mai înalt, fie la o disciplină asemănătoare, fie într-un domeniu absolut nou. După absolvire, poate obține certificatul despre instruirea postuniversitară (PGcert) ca supliment la diplomă (PGdip) și la acordarea gradului de magistru (MA, MSc, LLM). Cea mai mare parte a programelor de obținere a gradului de magistru include tezele scrise și susținerea proiectului de finalizare după obținerea diplomei despre studii postuniversitare.

Trebuie să menționăm că în calitate de complex instructiv-pedagogic, adică centre regionale concrete (Kornuāl) sau naționale (Universitatea Vormut) ale sistemului de instruire profesional turistic și colegiile, și universitățile vor să realizeze o funcționare continuă a complexelor instructive. Continuitatea este realizată în baza succesivității nivelelor, cursurilor, disciplinelor și gradelor, de instruire, varietății profilurilor formelor de instruire, legăturile dintre instruire și complexe interactive, la distanță, turistice și hoteliere, legăturii reale cu businessul practic și corelația învățământului stagierii-diplomei-gradului științific.

Un alt model de pregătire în domeniul turismului îl constituie cel *elvețian privind pregătirea specialiștilor în domeniul ospitalier și al managementului strategic în turism*.

În Elveția există zeci de școli specializate în domeniul managementului hotelier. Toate școlile sunt particulare. Pentru deschiderea școlii nu este necesar acordul guvernului. Teoretic, pentru a activa școala nu are nevoie de o acreditare specială: proprietarul determină programa, nivelul și calitatea predării în școală [107].

Însă pentru școală este important ca diplomele să fie confirmate de organizațiile solide. De aceea majoritatea școlilor solicită acreditarea. Procesul de evaluare și acreditare a școlii este realizat de către comisia de învățământ federal. Organizația elvețiană sau internațională (de exemplu, HCIMA hotel and catering international, Management association, Efac, The european foundation for the accreditation of hotel school programmes) desfășoară și acreditează școlile de profil turistic.

Majoritatea administratorilor și top managerilor de calificare înaltă, care lucrează în industria hotelieră mondială, sunt absolvenți ai școlii Elvețiene. În cele mai cunoscute școli profesionale nu pregătesc manageri. Aceste școli contribuie la obținerea unei profesii, iar managerul este o funcție și încă foarte înaltă. După finisarea școlii, absolventul poate să opteze pentru funcția de ajutor a managerului într-un oarecare sector al industriei turistice. Ajutorul managerului este o funcție înaltă, prestigioasă și bine plătită, iar peste câțiva ani de activitate acesta poate deveni manager [82,84].

O parte componentă a tradiției școlii din Lozan este formarea și dezvoltarea capacităților, dezvoltarea talentului de lider al personalității și de lucru în echipă. Se consideră că, activând în echipă, studenții află din propria experiență două aspecte principale ale lucrului cu oamenii: asumarea responsabilității și fiind lider, repartizarea acestei responsabilități tuturor membrilor echipei.

Lozane menține tradițiile bogate ale profesiei: îmbinarea de culturi și limbi, calitatea înaltă a serviciilor prestate. Absolvenții școlii sunt renumiți prin posesia acestor calități importante, ceea ce le-a permis multora să se plaseze în fruntea scării ierarhice profesionale în domeniul turismului.

În prezent asociația absolvenților școlii numără mai mult de 5000 persoane în toată lumea și reprezintă una din principalele forțe ale școlii. Școala nu numai că reprezintă o sursă importantă de informație despre sfera ospitalieră, organizează „legătura inversă pentru dezvoltarea programei de studii, dar este și un moment important în planificarea carierei pentru studenții absolvenți”. În 1994 școala a început să activeze conform programei internaționale de management ospitalier, în baza rezultatelor unei analize profunde a necesităților industriei ospitaliere și colaborării experților din mai multe domenii.

În 1996 școala din Lozan a invitat primii studenți pentru secțiunea engleză, astfel devenind instituția de învățământ cu studii în două limbi. În același timp, programa internațională a managementului hotelier a fost acreditată de (The New England association of Scholos and College in the USA) drept programă de obținere a gradului științific (a bachelor of Science degree programme). În anul 1999, în Lozana este acceptată o nouă programă Management of hotel operations – managementul operațiilor hoteliere, prevăzută pentru 18 luni și elaborată în scopul asigurării studenților cu o bază performantă de cunoștințe profesionale referitoare la aspectele de activitate a întreprinderii hoteliere.

Scopurile instructive în universitatea Lozana includ următoarele:

- Solicitarea studenților capabili să demonstreze trăsături de lider, capacitatea de lucru în echipă, motivare reală și acord pentru activitate intensă.
- Formarea la studenți a capacității de adaptare la noile condiții.
- Orientarea studenților spre cariera profesională.
- Dezvoltarea sentimentului pentru diferite culturi, o atitudine deschisă și tolerantă, capacitatea de a aprecia tradițiile valorile și cultura diferitor civilizații.

La fel ca și alte instituții de învățământ, Lozana este, mai întâi de toate, o școală business unde se formează competențe, de dirijare și se obțin cunoștințe referitoare la aspectele practice ale ospitalității.

Programa academică include disciplinele de studii necesare pentru realizarea reușită a afacerilor: evidență contabilă și finanțe, marketing economic, tehnologii informaționale, resurse umane, planificarea strategică, arta culinară, (pregătirea bucatelor și a băuturilor de servire). În timpul acestor cursuri studenții obțin posibilități de a-și perfecționa priceperile și deprinderile lucrând în calitate de membru a echipelor studențești în cele 5 restaurante, 9 bucătării și în secția de repartizare ce se află pe teritoriul școlii. Este o combinație unică: dirijare plus practica.

Programa de studii este elaborată în așa fel încât studenții să fie asigurați cu tot ce au nevoie pentru o formare ulterioară în sfera ospitalității.

Pe parcursul anului de studii studenții iau cunoștință de cultura diferitor popoare. O dată în semestru studenții inițiază așa numitul „pact universal” în cadrul căruia ei, respectând tradițiile propriei țări, propun bucate tradiționale. În restaurantul „Veranda”, care este condus și unde deservește studenții, în fiecare săptămână se schimbă tema, aspectul, costumele și meniul. Doar într-o lună, restaurantul poate fi transformat într-o ciahana asiatică sau restaurant din Newerc, sau restaurant italian, sau salon la bordul unei croaziere.

Astfel, în cadrul universității cursurile teoretice se îmbină calitativ cu cele practice

Structura procesului de instruire a turismului din Spania. Sistemul de Instruire în turism din Spania are doua etape. Prima etapă include Instruirea la nivel școlar, numită „Pregătire

Profesională", se fac studii pentru persoanele care doresc să urmeze cursuri practice și de specializare. Cursurile teoretice și cele generale sunt predate în școlile secundare. Studiile în pregătirea profesională includ specialitatea serviciilor hoteliere. Una din cerințele de bază la admiterea la studii este deținerea Certificatului unei Școli Primare.

A doua etapă sunt studiile Universitare cu durata de 3 ani. În urma Studiilor Universitare în Spania studentul poate obține titlul de "Diplomatura en Empresas y Actividades Turísticas" (DEAT), care în traducere înseamnă Expert în Activități și Companii Turistice.

Universitatea din Insulele Baleare e prima care a creat "Titul Superior de Turisme", ce constă în doi ani de studii suplimentare, după terminarea DEAT.

Universitatea din Insulele Baleare este una din cea mai recent creată în Spania. Până în anul 1978 centrele acestea depindeau de universitățile din Barcelona [35]. Astăzi universitatea este adaptată la un stil modern de predare, care permite întreținerea numeroaselor relații internaționale, calitatea serviciilor pe care le oferă.

Titul Superior de Turisme poate fi obținut după doi ani suplimentari de studii după gradul DEAT. E posibil, de asemenea, de a urma acest titlu nu doar în domeniul turismului (ex: business). Este prima inițiativă de acest tip din Spania. Acest curs are drept scop oferirea unei viziuni practice, specializate și ample în industria turismului.

Alt curs în *Administrarea Turismului (MTA)*, cu termen de un an, este destinat pentru practicanții și absolvenții bilingvi în engleză și spaniolă. Cursul oferă trei specialități: Management în Turism, Planificare și Management Aerian și Turism Recreativ.

Master în Administrarea Turismului include următoarele 5 cursuri: general; businessul în turism; specializare; strategie în turism; investigații.

Cursul general se aplică prin forma studiilor la distanță. Scopul este de a se asigura că toți studenții sunt la același nivel de pregătire. Disciplinele vor include următoarele compartimente: economie; tehnică cantitativă; marketing; finanțe; contabilitate aplicată în ramura turismului; informatică; drept fiscal.

Cursul turismului include în total 200 ore, care se structurează în: economia turismului și mediul său economic (30 ore); organizare și resurse umane (40 ore); tehnicile managementului și dezvoltare personală (20 ore); marketing în turism (40 ore); management promoțional în sfera turismului (30 ore).

Curs de specializare, unde studenții trebuie să aleagă una din cele trei opțiuni menționate mai sus (Management în Turism, Planificare și Management Aerian și Turism Recreativ).

Experiența Federației Ruse. Fundamentele curriculumului profesional universitar sunt realizate prin implementarea proiectului federal pentru specializarea academică Turism. Acesta

are la bază concepția epistemologică din care se inspiră practic planurile de învățământ în diferite instituții cu profil turistic.

Concepția acestui curriculumului profesional universitar de nivel academic avansat, predestinat specialiștilor în domeniul turismului, este confirmată de structura de organizare și profilare a cursurilor: 1) cursuri profesionale generale; 2) cursuri de pregătire în specializarea turism; 3) cursuri opționale; 4) cursuri de specializare suplimentară; 5) cursuri propuse la nivelul companiilor regionale, cu obiectivele specifice dezvoltate pe baza obiectivelor generale, care permit aprofundări și adaptări ale specialității principale în raport cu condițiile teritoriale naționale, locale etc. [115,158,190].

Drept componentă definitivă a curriculumului profesional universitar este următoarea structură: introducere în activitatea profesională, cursuri de pregătire și specializare, cursuri opționale, cursuri la specializarea suplimentară, cursuri la nivel de component regionale.

Concluzionând, în baza sintezei experienței avansate în domeniul învățământului turistic din lume, evidențiem un șir de tendințe în sistemele de pregătire profesională a specialiștilor din domeniul respectiv:

2.2. Asigurarea activităților turistice în cadrul cluburilor și secțiilor turistice din învățământul preuniversitar și universitar

Posibilitățile mari ale turismului în sistemul de cultură fizică, varietatea aspectelor și formelor de organizare asigură accesibilitatea lui pentru un contingent larg, începând cu copiii de vârstă preșcolară și finisând cu persoanele de vârstă înaintată. Turismul activ de asanare asigură formarea unor cunoștințe, deprinderi și priceperi necesare în activitatea profesională, cât și în timpul liber [214].

Obținerea cunoștințelor, competențelor și abilităților ce asigură siguranța activității turistice ar putea fi înfăptuită atât în instituțiile de învățământ de tip general și profesional, cât și în instituțiile de învățământ suplimentar. Însă, în urma sintezei și analizei literaturii științifice în domeniu, s-a constatat că există factori care se reflectă negativ asupra realizării turismului în sistemul de învățământ.

Determinând rolul și locul turismului activ, sportiv de asanare în sistemul învățământului de cultură fizică în diferite instituții de învățământ, s-a acordat o atenție deosebită instituțiilor de cultură generală și celor medii profesionale. Anume în aceste instituții studiază cei mai mulți copii, adolescenți și tineri care practică sportul. În aceste instituții turismul activ de asanare este folosit mai frecvent ca mijloc al educației fizice în comparație cu instituțiile preșcolare și cele superioare de învățământ.

Discutând cu profesorii de educație fizică, instructorii de sport, metodiștii, managerii de profil și educatorii din instituțiile preșcolare din Chișinău am constatat că, în prezent, nu se mai

desfășoară activități turistice elementare cu copii de vârstă preșcolară. Dacă cândva se practicau plimbări în parcurile din oraș sau călătoriile prin împrejurimile orașului în prezent totul se reduce la niște simple deplasări pe teritoriul închis al instituțiilor. Lucrătorii instituțiilor preșcolare motivează acest lucru prin faptul că este complicat de asigurat transportarea copiilor în zonele verzi ale orașului din cauza magistralelor auto care au apărut în ultimii ani. De asemenea, pedagogii nu sunt pregătiți ca să utilizeze mijloacele turismului în cultura fizică a preșcolarilor.

Însă, conștientizând importanța cunoștințelor, competențelor și abilităților formate în procesul de activitate turistică (ele pot fi necesare în condițiile aflării în mediul natural, în cazul supraviețuirii în situații extremale), lucrătorii instituțiilor preșcolare s-au pronunțat pentru necesitatea desfășurării activităților turistice în condițiile existente. Ei consideră că ar trebui să predomină ocupațiile cu subiecte de joc și ștafete pentru ca copiii din grupele mari și pregătitoare să facă cunoștință cu aspectele turismului, cu tehnica înlăturării celor mai elementare obstacole cât și cu unele deprinderi de viață în condiții naturale. În timpul ocupațiilor ar fi posibilă vizionarea filmelor tematice, îndeplinirea unor sarcini cu caracter creativ, studierea ținutului natal (învățarea cântecelor, desenarea, modelarea), cunoașterea unor profesii, practicarea cărora necesită cunoștințe, priceperi și deprinderi turistice.

O altă stare de lucruri a fost constatată în școlile de cultură generală și în instituțiile medii de specialitate.

În vederea constatării situației a fost utilizată metoda anchetei sociologice (prin aplicarea tehnicii chestionarului).

Formularea întrebărilor a urmărit obținerea unor răspunsuri importante pentru tema propusă.

La elaborarea chestionarului sociologic și aplicarea acestuia în teren ne-am ghidat după recomandările metodice din domeniul cercetării sociologice [70,99].

În acest scop au fost elaborate și aplicate chestionare, fiecare dintre acestea având o destinație specifică.

Obiectivele anchetei au fost:

a) Pentru studenții anului III procesul de instruire Bologna și anul IV procesul de instruire tradițional de la facultățile de educație fizică și sport - determinarea nivelului cunoștințelor teoretice, practice și organizatorico-metodice privind specificul activității didactice a specialistului, dinamica dobândirii cunoștințelor, stabilirea factorilor generali și particulari ce condiționează această dinamică, asimilarea conceptului de management - indispensabilă în practica specialistului (Anexa 1,2,3).

b) Pentru profesorii din învățământul preuniversitar - determinarea priorităților metodologice care se impun în activitatea profesorului de educație fizică, evidențierea

managementului turistic ca activitate psiho-socială, consolidarea pregătirii pedagogice.

c) Pentru profesorii din învățământul superior - integrarea disciplinei predate în procesul complex al pregătirii studenților pentru viitoarea specialitate, formularea cerințelor metodice care conduc la acumularea măiestriei didactice în domeniul turismului.

Întrebările chestionarelor au urmărit măsura în care subiecții au capacitatea de a-și desfășura activitatea cu studenții conform unor standarde profesionale fundamentate pe un sistem de principii și deprinderi, care exprimă și sintetizează concepția actuală asupra calităților unui bun specialist.

Rezultatele științifice, obținute în urma aplicării anchetei de apreciere și autoapreciere , au fost completate cu informații obținute din discuții și interviuri cu studenții și specialiștii din domeniu. (Anexa 6,7.).

Au fost chestionați 120 pedagogi din 41 școli medii și 28 școli profesionale. Examinând rezultatele chestionării profesorilor, putem menționa că, în aceste instituții, turismul de asanare este practicat mai activ, dar totuși insuficient (Figura 2.1). Astfel, turismul nu se practică în 58,5 % din numărul de școli și 54,6 % din numărul de instituții medii de specialitate.

Cea mai simplă și mai accesibilă formă de practicare a turismului activ de asanare în instituțiile de învățământ sunt itinerariile turistice în zilele de odihnă, practicate în 41,5 % din școli. Cu toate că la spartachiada orășenească au fost incluse competițiile la turism sportiv, doar echipele din 36,6% școli participă la asemenea gen de competiții. Forma de activitate precum măsuri turistice se practică doar 12,2% școli.

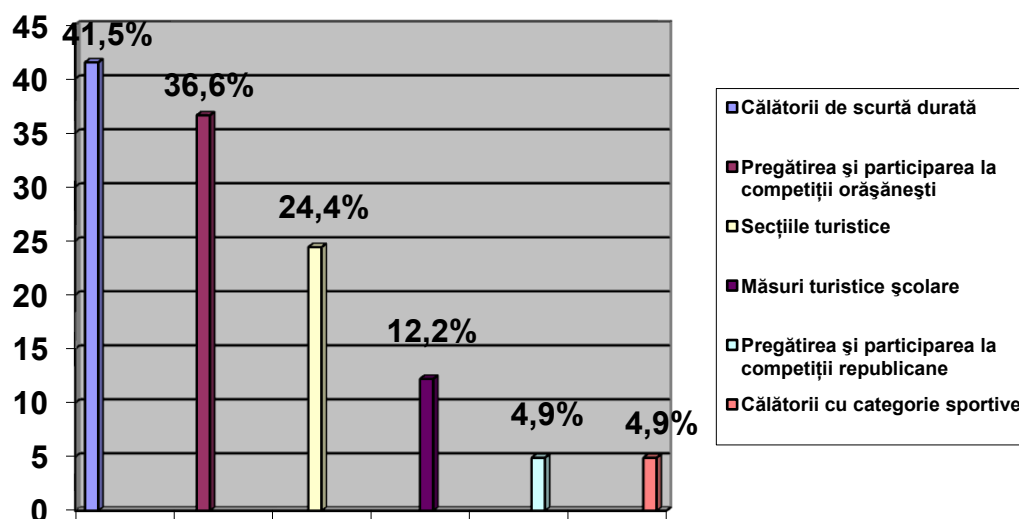

Fig. 2.1. Utilizarea diverselor forme de turism în cadrul Stațiilor Turistice și în cadrul activităților extrașcolare

Ocupațiile extrașcolare sunt organizate doar în 24.4% din școli. Totodată trebuie să menționăm că doar 4,4% din școli au secții de turism sportiv de asanare, fiind conduse de pedagogi titulari. Echipele acestor școli sub dirijarea profesorilor de cultură fizică participă la marșurile turistice în cadrul competițiilor regionale în instituțiile medii de specialitate mijloacele turismului sportiv de asanare sunt utilizate și în scopul pregătirii recruților pentru serviciul militar. Astfel, 46,4% din aceste instituții asigură pregătirea și participă la competițiile de tipul „Aer liber”, iar 28,6% înfăptuiesc pregătirea și participă la competițiile „Școala de apărare”. Practic, nu se acordă atenție organizării activităților turistice ca atare. Astfel, secția de turism sportiv de asanare activează doar în 10,7% din instituții, reprezentanții acestor instituții participă la competiții. Marșurile turistice în zilele de odihnă, marșurile sportive, pregătirea și participarea la competițiile regionale se practică doar în 3,6% din instituțiile de specialitate.

Rezultatele studiului demonstrează că utilizarea insuficientă a mijloacelor turismului sportiv de asanare nu este legată direct de faptul că pedagogii nu cunosc posibilitățile lui. Astfel, 86,7% din pedagogii chestionați sunt de părerea că, la lecțiile de cultură fizică, prin intermediul turismului sportiv de asanare se pot realiza sarcini educative, de instruire și de dezvoltare. Doar 13,3% din pedagogi nu aduc argumente referitoare la necesitatea aplicării elementelor turistice (Figura 2.2)

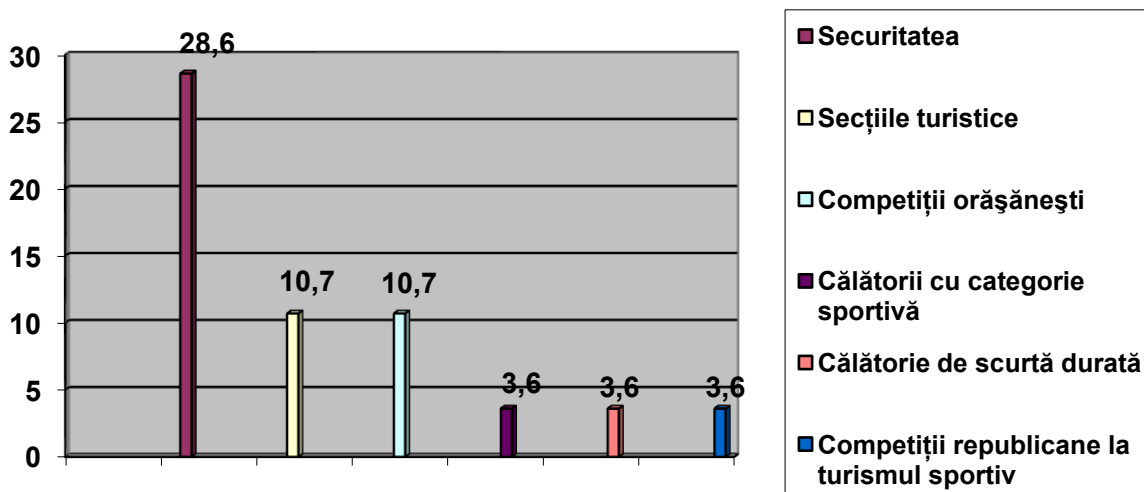

Fig. 2.2. Utilizarea diverselor forme de turism activ-asanativ în școli, licee, colegii (%)

Totodată, 86,7% din persoanele investigate sociologic consideră că turismul sportiv de asanare contribuie la formarea calităților morale ale personalității. Respondenții remarcă că un rol important îl are turismul pentru formarea unor asemenea calități precum hărnicia, sârguința, răbdarea, dirijarea, competiția, patriotismul, aspectul estetic. În timpul practicării turismului sportiv de asanare, activitatea motrică și factorii igienici asigură o acțiune benefică, asanativă

asupra organismului sportivilor, consideră 63,3% din pedagogi, 86,7% din profesori consideră că practicarea turismului asigură, în primul rând, dezvoltarea rezistenței, îndemnării și forței.

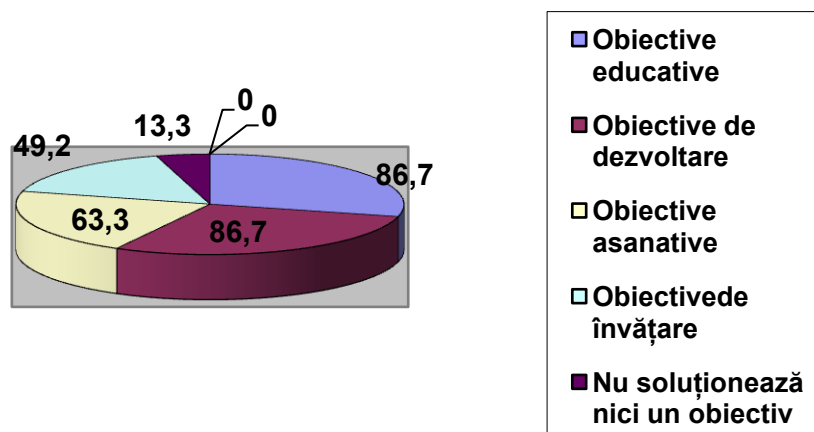

Fig.2.3. Opinia profesorilor de educație fizică cu privire la rolul turismului sportiv-asanativ în soluționarea obiectivelor culturii fizice în cadrul instituțiilor de învățământ (%)

Dacă posibilitățile turismului sportiv de asanare în rezolvarea sarcinilor educative, asanative și de dezvoltare sunt apreciate de majoritatea profesorilor, atunci sarcinilor instructive nu le este acordată destulă atenție. Doar 42,9% din profesori consideră că fiecare om trebuie să însușească cunoștințele, priceperile și deprinderile turistice necesare.

În Figura 2.4. sunt expuse datele privind opiniile profesorilor referitoare la formele organizaționale prin care se poate manifesta turismul sportiv de asanare.

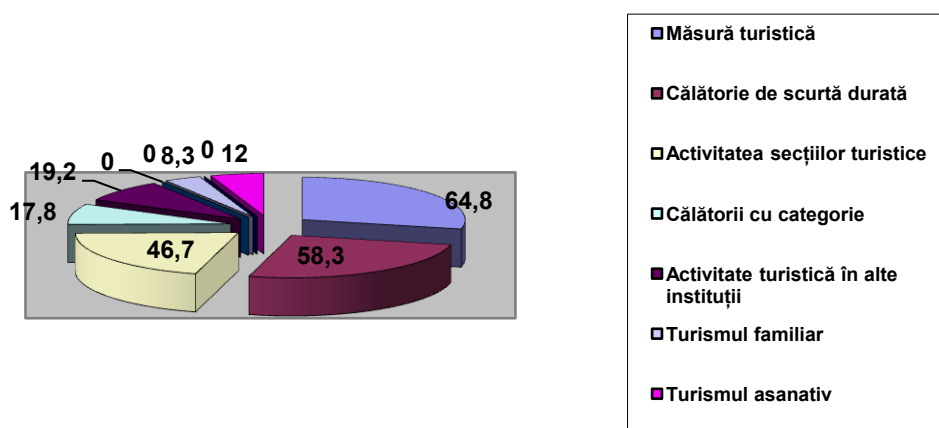

Fig.2.4. Corelația opiniilor despre rolul diferitor forme de organizare a turismului activ-asanativ în soluționarea obiectivelor culturii fizice (%)

În organizarea culturii fizice în școli și instituțiile medii de specialitate, 80,8% din profesori acordă preferință activităților turistice. Dintre aceștia 58,3% indică asupra secțiilor turism de asanare, 46,7% remarcă marșurile în zilele de odihnă, 46,7% pledează pentru itinerarele turistice sportive împreună cu activul secției de turism sportiv de asanare. Doar 4,2% din pedagogi consideră că mijloacele turismului activ de asanare nu pot fi utilizate la lecțiile de cultură fizică. Din totalul eșantionat, 19,2 % s-au pronunțat ca posibilitățile turismului să se aplice doar în instituțiile cu instruire suplimentară. Trebuie să menționăm că 7,5% din pedagogi menționează că turismul sportiv de asanare trebuie să servească drept mijloc al culturii fizice nu doar în instituțiile de învățământ, ci și în familie.

În rezultatul prelucrării datelor empirice ale anchetării sociologice, s-a dovedit că pedagogii explică utilizarea insuficientă a turismului sportiv de asanare în cultură fizică prin următoarele cauze, menționate în (Figura 2.5.)

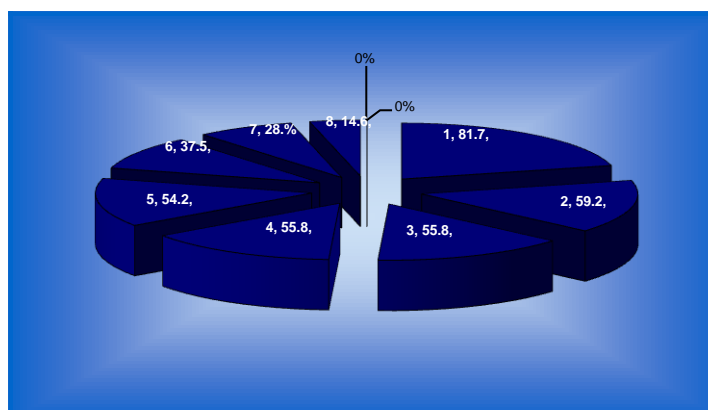

Fig.2.5. Corelația cauzelor existente în utilizarea insuficientă a turismului activ-asanativ în cadrul instituțiilor de învățământ (%)

Notă: 1-posedarea nesatisfăcătoare a procedeele tehnico-tactice; 2-responsabilitatea față de securitatea participanților, 3-experiența turistică insuficientă; 4-activitate cu volum mare; 5-lipsa experienței turistice, 6-lipsa experienței de organizare, 7-lipsa bazei tehnico-materiale, 8-nu văd necesitate.

Astfel, 81,7% din pedagogii menționează însușirea insuficientă a procedeele tehnico-tehnice, 59,2% indică responsabilitatea pentru siguranța vieții elevilor, 55,8% menționează insuficiența propriei experiențe turistice, 37,5% indică despre lipsa experienței de organizare, 28,3% indică lipsa bazei materiale. Mai mult de cât atât, 14,6% nu cred în necesitatea acestei probe sportive.

Un mare procent din cauzele menționate reflectă, în primul rând, insuficiența gradului de pregătire turistică, care, la rândul său, condiționează nesiguranța lor în cea ce privește asigurarea unor activități sigure, lipsite de primejdii pentru participanți la activitățile turistice.

Mai mult decât atât, în majoritatea cazurilor, este lipsa sau insuficiența experienței de participare la diferite activități de acest gen. Perioada pregătirii profesionale dovedește o informare insuficientă a unor profesori referitor la necesitatea stabilă a probei date. În viitor, acest fapt se reflectă asupra includerii turismului sportiv de asanare în viața profesorilor însuși.

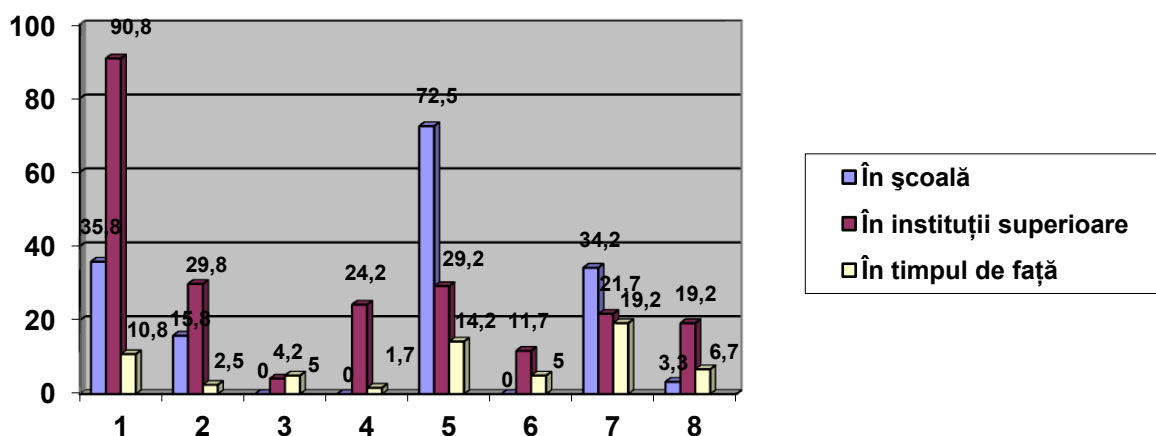

Fig.2.6. Experiența pedagogilor din instituțiile de învățământ în cadrul activităților turistice în diferite perioade de activitate

Notă: 1-călătorii de scurtă durată; 2-călătorii fără categorie; 3-călătorii cu categorie sportivă, 4-arbitrarea întrunirilor turistice; 5-conducător de secții turistice; 6-conducători de grupă fără categorie; 7-participarea la acțiuni și întruniri turistice; 8-conducători de grupă cu categorie sportivă.

Cele mai mari procente sunt specifice marșurilor turistice în timpul anilor de studenție și a activităților turistice în timpul anilor de școală, 35,8% din profesori au practicat itinerarele turistice în zilele de odihnă în perioada când erau elevi, iar 90,8% din profesori în perioada anilor de studenție. În prezent, participă doar 10,8% profesori. Au mers pe itinerarele turistice cu durata de până la o săptămână, în timpul anilor de școală 72,5% pedagogi, în timpul anilor de studenție 29,2% pedagogi, iar în prezent practică doar 14,2%.

Este insuficientă experiența profesorilor din școlile medii, în care se practică turismul sportiv de categorie. Experiența poate fi menționată în creștere în timpul anilor de studenție, iar apoi scade. Astfel, au mers în marșuri turistice de categorie în timpul anilor de școală 15,8%, în timpul anilor de studenție 20,8 %, iar în prezent participă doar 2,5% dintre aceștea. Au participat la arbitrarea competițiilor de poliathlon turistic în anii de școală 3,3%, în timpul anilor de

studentie 19,2%, în prezent doar 6,6% din pedagogi. Au fost conducători ai secțiilor de turism activ de asanare în timpul anilor de studentie 11,7%, iar în prezent doar 5% din pedagogi titulari.

În anii de studentie, au practicat marșurile turistice fără categorii 24,7% , pe când în prezent doar 1,7% ; au participat la activități turistice când erau elevi 34,2%, în anii de studentie 21,7%, în prezent -19,2% din profesori, 23,3% dintre profesorii chestionați practică în prezent împreună cu familia marșurile turistice.

În timpul anilor de școală nimeni nu a condus secții de turism sportiv de asanare și nu a dirijat activitățile sportive de categorie. În anii de studentie 4.2 % din cei chestionați au dirijat marșuri de categorie, iar în prezent organizează astfel de marșuri doar 5 % din profesori. Analizând dinamica modificării experienței sportivo-turistice, putem afirma că profesorii de cultură fizică nu au destulă experiență de participare la marșurile turismului sportiv de asanare. Dar experiența conducătorilor în marșurile de categorie dispune de o tendință de creștere. În ceea ce privește celelalte marșuri, cu excepția marșurilor din zilele de odihnă, se observă o creștere a numărului de participanți de la școală spre instituția superioară de învățământ și în continuare, o scădere semnificativă spre practica reală. În cele mai populare activități școlare – marșurile în zilele de odihnă și activitate turistică, putem menționa un număr mare de participanți în timpul anilor de școală și apoi o scădere până în prezent. Creșterea numărului participanților la marșurile turistice fără categorie, la arbitrajul competițiilor în timpul studentiei, în conducerea marșurilor de categorie poate fi explicat prin faptul că aceste activități turistice mai complicate nu sunt prea populare în școală, dar în instituțiile superioare de învățământ fac parte din programa obligatorie de studii.

Astfel, datele din anchetele îndeplinite de profesorii școlilor medii și ai instituțiilor medii de specialitate dovedesc un grad de pregătire insuficientă pentru realizarea turismului sportiv de asanare în educația fizică a elevilor.

În standardele instructive ale învățământului superior profesional, disciplina „Cultură fizică”, ca disciplină obligatorie pentru toate direcțiile și specialitățile, este raportată la blocul ciclului umanitar și social-economic. Potrivit standardelor, ea trebuie să asigure formarea culturii fizice a personalității și capacitățile utilizării orientate a diferitor mijloace ale culturii fizice, sportului și turismului, servind drept fundament al culturii generale a personalității.

De asemenea, practic nu se folosesc mijloacele turismului sportiv de asanare nici în instituțiile superioare de învățământ. Din convorbirile pe care le-am avut cu profesorii instituțiilor superioare de învățământ din Chișinău am aflat că studenții au posibilitatea de a afla de sine stătător despre avantajele turismului sportiv de asanare, pregătind lucrări de control și teze anuale. Nu se organizează lecții practice de turism și doar în USEFS activează o secție de turism sportiv de asanare.

Din convorbirile realizate pe parcursul studiului, am tras concluzia că profesorii instituțiilor superioare concep activitatea motrică ca o formă independentă de organizare a odihnei studenților.

În corespundere cu standardele instructive de stat ale învățământului superior profesional la Universitatea de Stat educație fizică și sport din Chișinău, Facultatea de cultură fizică și sport, însușirea tehnologiei activității profesionale a pedagogului de cultură fizică în domeniul turismului sportiv de asanare se înfăptuiește în cadrul disciplinei de studii „Turism”. Potrivit recomandărilor comisiei instructiv - metodice, disciplina dată este studiată în blocul probelor de bază și probelor sportive noi.

Dacă analizăm turismul ca probă sportivă independentă, constatăm că programa de studii a acestei discipline se deosebește de programele unor asemenea probe cum ar fi gimnastica, baschetul, fotbalul, atletismul, schi, înotul. Noi presupunem că acest fapt este legat de teoria și practica pregătirii turistice. Potrivit părerilor unor autori Țițeica R., Baticu N. [93]., Можалева Н. [181], pregătirea turistică include pregătirea turistică generală, pregătirea turistică specială, pregătirea fizică și pregătirea integrală. Într-o măsură mare, aceasta și este deosebirea esențială de celelalte probe ale pregătirii sportive.

Autorii programelor de studii pentru această disciplină au o responsabilitate mare, deoarece aceste programe prevăd un volum mare de material necesar studierii aspectelor teoretice ale turismului sportiv de asanare. De aceea se acordă puțină atenție tehnicii și tacticii și nu se ea în considerație metodică instruirii.

Această tendință este specifică și conținutului literaturii instructiv-metodice. Literatura specială, manualele, materialele didactice reflectă doar conținutul diferitor aspecte ale pregătirii, chestiuni legate de planificare, dirijare, organizarea marșurilor, competițiilor turistice, este cercetată schematic tactica și tehnica înlăturării obstacolelor naturale. Practic, nu se cercetează metodică lecțiilor. Noi credem că acest lucru poate fi explicat prin faptul că, timp îndelungat, atât pregătirea cadrelor turistice pentru turismul de sine stătător cât și literatura turistică de specialitate dispuneau de o orientare strict instructivă și mai puțin formativă.

În acest sens, a fost realizat un sondaj de opinie și aplicat un chestionar sociologic în mediul studenților anului IV pentru a constata unele opinii privind metodică de instruire a viitorilor specialiști de turism.

Analizând rezultatele chestionarelor, completate de 39 studenți de la anul IV de studii, s-a relevat faptul că studenții apreciază nivelul propriilor cunoștințe și competențe ale activității profesionale prin realizarea probelor sportive de bază. Statistic, notele pentru fiecare grup de competențe profesionale practic nu se deosebesc. Doar atunci când comparăm notele obținute

de studenți la jocuri sportive, înot, atletism, gimnastică cu notele de apreciere a competențelor pregătirii profesionale în turismul sportiv de asanare putem observa o deosebire.

Astfel, studenții au apreciat satisfăcător competența de îndeplinire a procedeeleor turistice tehnico-tactice, cu toate că atunci când era vorba despre alte probe sportive de bază notele dovedeau o însușire mai bună a priceperilor profesionale. Anexe A 3.6

Rezultatele autoaprecierii de către studenții anului IV a competențelor profesionale în domeniul probelor sportive de bază. Competența de utilizare a mijloacelor turismului sportiv de asanare în timpul lecțiilor instructive, cu orientare sportivă a fost apreciată ca insuficientă, deși, la alte probe, rezultatele demonstrează o însușire a priceperilor profesionale la nivel mediu sau înalt.

Unica competență, apreciată puțin mai înalt decât la alte probe, este utilizarea mijloacelor în realizarea sarcinilor recreative ale culturii fizice în general, nivelul acestui grup de priceperi este apreciat drept satisfăcător. Competența de utilizare a mijloacelor turismului sportiv de asanare în timpul orelor cu orientare reabilitațională este apreciată ca nesatisfăcătoare, cu toate că la celelalte probe de sport nivelul de apreciere al acestei priceperi este satisfăcător.

Nivelul priceperilor de organizare a lecțiilor stipulate și practice de antrenare, priceperilor de planificare și realizare a controlului în timpul orelor teoretice și practice la turism a fost apreciat nesatisfăcător, pe când la celelalte probe de sport în general, nivelul de autoapreciere este satisfăcător.

Trebuie să menționăm că nivelul capacităților de organizare a activităților sportive în domeniul turismului sportiv de asanare este apreciat cu calificativul satisfăcător, iar pentru celelalte probe de sport autoaprecierea este excelentă. Studenții nu au format competențe de utilizare a metodelor și procedeeleor metodice de însușire a acțiunilor motrice în turismul sportiv de asanare, la celelalte probe de sport auto-aprecierea este satisfăcătoare. Studenții au auto apreciat cu satisfăcător competența de dezvoltare a capacităților motrice și cu excelent nivel de însușire a metodelor și procedeeleor metodice ale educației în celelalte probe de sport. O auto apreciere satisfăcătoare pentru nivelul de însușire a competenței de prelucrare a programelor pentru acțiunile sportive de masă în domeniul turismului sportiv de asanare, la celelalte probe acest nivel a fost autoapreciat cu calificativul bun.

Autoaprecierea competențelor profesionale în domeniul jocurilor sportive, atletismului, gimnasticii, schiului și înotului se deosebește semnificativ, în majoritatea cazurilor de competențele în domeniul turismului activ de asanare. Aceste date dovedesc neajunsurile esențiale în pregătirea viitorilor manageri în domeniul turismului activ de asanare.

Rezultatele sondajului sociologic. Având drept scop aplicarea aspectelor care pot fi factori determinanți în stabilirea conținutului educațional și condițiilor de realizare a lor vizavi de pregătirea specialiștilor în domeniul turismului în baza adoptării programelor de studii din cadrul facultăților de educație fizică și sport, am organizat și chestionarea sociologică care constituie 24 întrebări cu 103 variante de răspunsuri. În sondaj au fost implicați 150 de absolvenți la USEFS.

Din numărul total al celor chestionați 100% de respondenți sunt familiarizați cu conținutul de bază al turismului, având această experiență din studiu specializat (100%) și prin participarea prin diferite activități turistice (100%) și considerând că turismul în Republica Moldova este o ramură a culturii fizice (42%), ramura economiei naționale (4%), atât una cât și alta (54%).

În viziunea respondenților, turismul actual în Republica Moldova se manifestă sub formă de recreere (46%), călătorii (28%), excursii (17%), activități sportive (9%), menționând că în comparație cu alte ramuri ale turismului nu este dezvoltat (92%), din cauza:

1. lipsei sistemului managerial eficient - 32%;
2. lipsei specialiștilor în domeniu - 29%;
3. lipsei centrului metodic-științific în domeniu - 20%;
4. ramura turismului este expropriată de către organizații care au alte interese – 8%;
5. lipsa marketingului în domeniu - 7%;
6. alte dezavantaje - 4%.

Proape absolută majoritate - 94% din respondenți consideră că sunt pregătiți pentru desfășurarea unor activități în domeniul turismului, dând prioritate: activităților turistice (38%), pregătirii sportivilor și competițiilor (21 %), călătoriilor turistice (14%), excursiilor (11%), turismului etnografic (8%), ecologic (6%) și altele (2%).

În același timp, dacă ar avea posibilitatea să activeze în domeniul turismului, respondenții menționează necesitatea completării pregătirii lor profesionale, în primul rând, prin:

1. managementul turistic - 81 %;
2. economia turismului - 74%;
3. dreptul în turism - 62% ;
4. turism internațional - 61 %.

Absolvind facultatea, respondenții consideră că disciplinele din planul de învățământ au contribuit la inițierea lor activă în sfera turismului (93%), menținând contribuția suficientă (87%), studiilor în domeniul turismului de bază (16%), recreativ (15%), recuperativ (10%), în calitate de instructor metodist (38%) și manager turistic (9%).

La aceasta, după opinia absolvenților ,a contribuit pregătirea lor în cadrul următoarelor cicluri de discipline: 1 - de profil specializat (93%), "Turism" (89%), 3 - medico - biologice

(63%), 4- psihologo-pedagogice (61 %), 5 – socio-economie (28%).

Având posibilități respective (locul de muncă și posibilitățile de protejare), 79% din respondenți menționează necesitatea perfecționării pregătirii respective în cadrul cursurilor speciale de scurtă durată (14%), masteratului (13%), doctoratului (3%).

Potrivit opiniei respondenților (98%), ramura turismului posedă potențialul de dezvoltare datorită locului situării geografice a Moldovei pe Continentul European (32%), specificului etnocultural (21 %) și particularității monumentelor istorice (18%).

Întreg eșantionul investigat 100% a participat la activitățile de turism, organizat prin secțiile turistice prin agenți de turism (36%), acesta fiind turism intern (10%) și turism extern (90%).

Totodată, 71 % din respondenți apreciază satisfăcător activitățile turistice, având opinii pozitive despre organizatorii lor, iar 11 % exprimă insatisfacție față de nivelul organizării și pregătirii personalului de specialiști care asigurau activitățile date.

Majoritatea respondenților propun perfecționarea sistemului de pregătire a specialiștilor din domeniu prin elaborarea programelor și conținuturilor educaționale orientative spre formarea specialistului cu spectrul larg de cunoștințe, competențe și abilități.

Analiza rezultatelor chestionării ne demonstrează că ramura turistică din Republica Moldova, în opinia eșantionului destul de reprezentativ, este slab dezvoltată, având în același timp potențialul necesar pentru perfecționare prin persistența factoriilor obiectivi - geografici, etnoculturali, istorici, specifici Moldovei; factorilor subiectivi-posibilitățile metodico-științifice pentru formarea concepțiilor generale ale dezvoltării ramurii turismului și pregătirea cadrelor profesionale necesare asigurării nivelului înalt de funcționare a ei.

2.3. Complexul didactic de formare inițială a studenților la specializarea

”Manager în turism”

În condițiile socioeconomice actuale este foarte importantă utilizarea în procesul de pregătire a cadrelor turistice a noilor tehnologii educaționale: social-pedagogice, informaționale, integrativ-modulare, reflexiv-administrative etc. Totodată, implementarea noilor tehnologii educaționale în sistemul învățământului turistic întâlnește piedici de ordin obiectiv: insuficientă asigurării tehnico-materiale, lipsa specializărilor în instituțiile de învățământ superior, lipsa elaborărilor metodice ce ar facilita valorificarea mai aprofundată a diversității metodelor eficiente de predare și realizarea creativă a acestora etc. Pornind de la cercetările lui Сластелин В. [207] și Сидоров А. [204] putem determina tehnologia pedagogică ca o totalitate reglementată de acțiuni, operații, proceduri ce asigură diagnosticarea și prognozarea în condițiile

actuale de modernizare ale procesului instructiv. Formarea profesională a specialiștilor ca sistem include subsistemul tehnologic ce conține, la rândul său, un șir de componenți:

- asigurarea material-tehnică a procesului educațional;
- asigurarea juridică a procesului educațional;
- condițiile de spațiu-timp;
- felurile activităților studenților și programele de instruire;
- cultura și măiestria profesională a organizatorilor procesului instructiv;
- metodică asigurării;
- unitatea metodelor de instruire tradiționale și acelor moderne inovaționale.

Deci, tehnologiile educaționale nu se limitează doar la mijloacele tehnice de instruire, ci presupune, mai întâi de toate, o abordare sistematică față de procesul instructiv, ca proces unitar, ce are drept scop dezvoltarea generală și profesională a viitorilor specialiști. Sistemul de învățământ superior promovează paradigma varietății, care permite colectivelor instituțiilor de învățământ să organizeze și să desfășoare procesul pedagogic conform modelelor acceptate.

În această direcție este direcționat progresul învățământului: elaborarea diferitor variante ale conținutului, utilizarea posibilităților didacticei contemporane pentru o eficacitate a structurilor instructive; elaborarea științifică și argumentarea practică a noilor idei și tehnologii didactice.

În practica învățământului, noțiunea „tehnologie pedagogică” se întrebunțează la trei nivele ierarhice subordonate [27,112,194]:

nivelul pedagogic general (didactic general). Tehnologia didactică generală este caracterizată de un proces instructiv unitar în cadrul instituției de învățământ. Din ea fac parte totalitatea scopurilor, conținutul, mijloacele și metodele de instruire, algoritmul activității subiecților și obiectelor procesului;

nivelul metodic particular (concret): tehnologiile pedagogice concrete fac parte din semnificația „metodica particulară”, adică ca totalitate de metode și mijloace necesare realizării unui anumit conținut al instruirii și educației. Acesta include metodică predării disciplinelor, metodică instruirii compensate, metodică activității pedagogului;

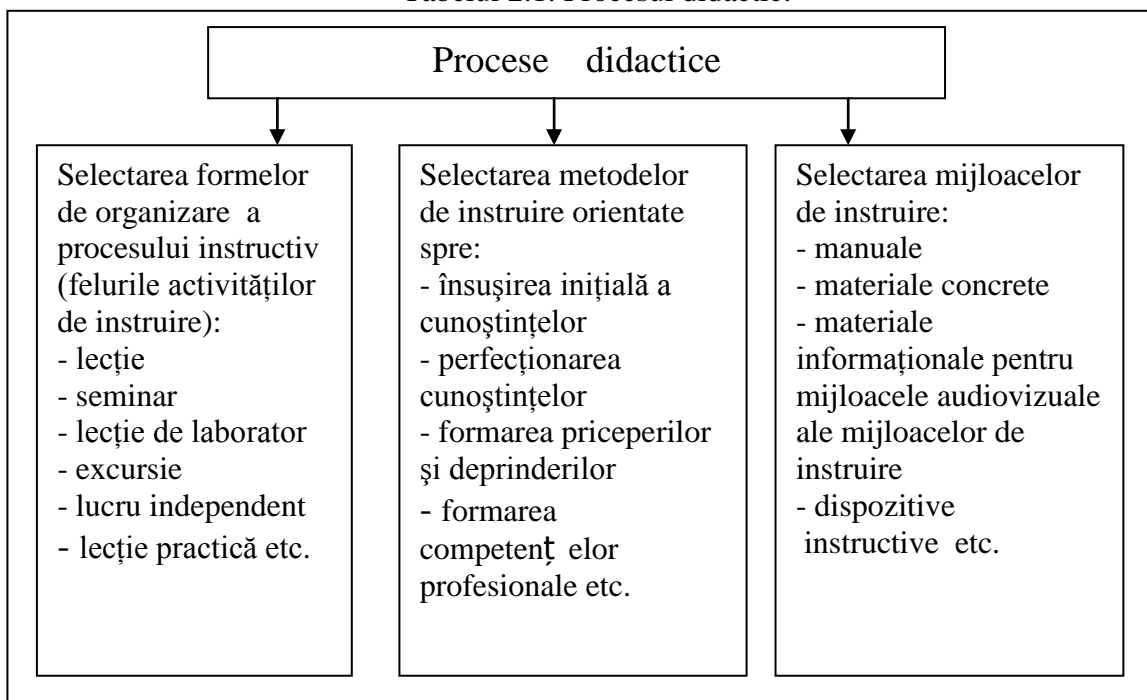
nivelul local (modular): tehnologia locală reprezintă o tehnologie a anumitor părți ale procesului instructiv-educativ, rezolvarea sarcinilor didactice particulare și educative (tehnologia aspectelor activității, formarea noțiunilor, educarea unor calități personale, tehnologia lecției, tehnologia repetării și verificării materialului, tehnologia lucrului independent etc.).

În cazul nostru este utilizată tehnologia integrativ-modulară, ce asigură eficacitatea procesului de dezvoltare profesional-personală a specialistului, realizată în sistemul cursurilor speciale, cea care contribuie la formarea profesională și dezvoltarea personalității creative a

managerului în turism. Astfel tehnologia este determinată de procesul instructiv de activitatea pedagogului și studentului, de structura ei, de mijloacele, metodele și formele ei (Tabelul 2.1.).

Atunci când se selectează componenții tehnologici ai instruirii managerilor în turism, rămâne ceea ce noi numim „relații didactice în sistemul profesor-student”. Tendința principală în acest plan – trecerea de la relații subiect-obiect, de la tipul de relații reproductive la cele creative.

Tabelul 2.1. Procesul didactic.

Majoritatea cercetătorilor din domeniul didacticii generale [18, 158, 189], au menționat rolul important al metodei de instruire în dezvoltarea activității cognitive a studenților, accentuând caracterul bilateral al procesului de instruire și necesitatea aplicării principiului subiect-obiect la selectarea metodelor de instruire. Bilateralitatea procesului se manifestă mai accentuat în cadrul metodei de instruire. În legătură cu acest fapt vom cerceta noțiunile de „scop și „rezultat” al instruirii. Încercând să răspundă ce este metoda instructivă, Lerner [158] confirmă că fiecare metodă reprezintă un sistem de acțiuni consecutive, conștientizate ale omului, ce duc la realizarea unui rezultat ce corespunde scopului (Tabelul 2.2.).

Pornind de la acest fapt, structura metodei instructive poate include, potrivit viziunilor autorilor nominalizate, un scop conștientizat, fără de care nu este posibilă activitatea orientată a subiectului. Conștientizând scopul, omul îndeplinește o activitate, adică un sistem de acțiuni cu ajutorul anumitor mijloace de care dispune. Acest fapt poate fi pus la baza activității oricărui specialist manager, profesor, inclusiv și în condițiile școlii superioare. Scopul reprezintă o

concepție conștientă în rezultatul final al activității ce este îndeplinită de o instruire (instruiește sau învață).

Tabelul 2.2. Procesul instructiv pedagogic.

Procesul instructiv și dirijarea lui pedagogică						
Student				Absolvent		
Scopuri	Procese de însușire a conținutului			Rezultate		
	Conținutul	Procesul	Verificarea și aprecierea desfășurării rezultatelor	Atitudinea personală față de cele studiate		
1. Instructive (cunoștințe priceperi deprinderi)	1. Caracterul științific	1. Motivarea			Atitudinea personală față de cele studiate	1. Cunoștințe priceperi deprinderi
2. Educative (orientări păreri valorice activități)	2. Caracterul multilateral	2. Determinarea scopului				2. Atitudinea față de viață (de valoare concepție față de lumea activă)
3. Dezvoltative (capacități interese starea de spirit)	3. Caracterul sistemic	3. Planificare				3. Dezvoltarea personalității (capacităților intereselor stării de spirit)
	4. Legătura dintre teorie și practică	4. Percepția	4. Competențe profesionale			
	5. Concentrarea (pentru un anumit scop)	5. Conștientizarea				
		6. Utilizarea				
		7. Activitatea creativă				

Însă trebuie, în această arie de analiză să constatăm dacă întotdeauna coincide rezultatul activității noastre cu scopul pe care ni l-am pus la începutul activității. Coincide, dar nu întotdeauna. Cu atât mai complicat este să așteptăm o coincidență totală a scopului celui ce instruiește și a celui ce învață. Este incontestabil că scopurile profesorilor sunt altele ca cele ale studentului. De asemenea, activitatea și mijloacele profesorului utilizate în cadrul procesului se deosebesc de cele ale studentului, de aceea nu poate fi vorba despre o coincidență totală a rezultatelor finale la unii și la ceilalți. Spre deosebire de profesor, pentru student este mai complicat să-și aprecieze obiectiv rezultatele propriei activități, deoarece nu are destulă experiență și duce lipsă de cunoștințe profesionale.

Deci în procesul instruirii scopul studentului nu poate să coincidă întocmai cu scopul profesorului, ele pot doar să corespundă.

Totodată, este evident că dacă noi vrem ca studentul să înțeleagă ideile principale ale științei, ca procesul de dezvoltare a capacităților lui cognitive să se desfășoare la același nivel cu

cel al profesorului, ceea ce ar permite studentului să-și perfecționeze cunoștințele, priceperile și deprinderile. Este necesar să fie respectat principiile colaborării sau coactivității pedagogice, în special al principiului fundamental – subiect-subiect.

În literatura pedagogică noțiunea de metodă instructivă, cât și esența, ei este cercetată pe fonul aspectului didactic general.

Majoritatea savanților demonstrează această noțiune drept mijloace de realizare a scopurilor și sarcinilor didactice, drept mijloace de activitate colectivă, drept mijloace de activizare a activității cognitive și activității creative ale ambilor subiecți ai instruirii, cea ce ar corespunde procesului de instruire ca proces bilateral, ce reflectă caracterul subiect-subiect al procesului dat.

În procesul de formare profesională a studenților, profesorul reprezintă unul din cei mai importanți factori obiectivi. Profesorul dispune de un grad înalt de motivare în realizarea succesului în sfera de activitate; el desfășoară procesul de instruire, bazându-se pe cunoașterea aprofundată a metodicii, el va putea ridica eficacitatea procesului de pregătire a cadrelor în sfera dată. Abaterea de la instruirea standard cu utilizarea noilor tehnologii decurge concomitent cu selectarea noului conținut instructiv pentru disciplina „managementul operetintingului turistico-sportiv”. Abordarea problematică a procesului instructiv la această specializare presupune utilizarea metodelor de instruire interactive: jocuri de afaceri, rezolvarea sarcinilor practice și a situațiilor nestandard ce pot apărea în activitatea managerului în turism; executarea sarcinilor creative. Pe lângă faptul că sunt realizate scopuri pur didactice, se pun scopuri pentru dezvoltarea personalității creative a specialistului, formarea măiestriei, profesionalismului, reflecțiilor personale referitoare la diverse probleme.

În procesul de instruire pot fi utilizate și metode intuitive. Ele sunt aplicate împreună cu metodele orale și practice de instruire, metode de explorare a realității, metode demonstrative, metode de modelare, metoda studiului de caz, ilustrarea și demonstrarea obiectelor turistice naturale; demonstrarea filmelor instructive, diapozitivelor, tăblițelor, schemelor; demonstrarea procedeeleor de executare a activității. Utilizarea tehnologiei reflexiv-administrative creează condițiile pentru realizarea unor abordări personal-active, individual-creative în dezvoltarea profesional-personală a managerului în turism.

Specificul acestei tehnologii constă în faptul că scopul activității în comun a profesorului și studentului este dezvoltarea capacităților studentului pentru autodirijare, autoreglare, autoorganizare, autoapreciere, autocontrol, autocorecție în activitatea instructiv-profesională [90]. Tehnologia dată facilitează în cadrul învățământul procesele de autoinstruire, autodezvoltare, autoeducare și contribuie la dezvoltarea autoanalizei, reflexiei. Ea permite

studentilor să îndeplinească diferite feluri de sarcini, forme ale exercițiilor de control, ceea ce duce la formarea autoaprecieri adecvate a rezultatelor realizate.

La baza tehnologiei reflexiv-administrative au fost puse planurile de perspectivă, agendele de creație, programele de autor ale avansării profesionale. Activitatea experimentală a confirmat eficacitatea înaltă unor asemenea forme de organizare ale procesului instructiv cum ar fi: elaborarea și prezentarea practicii de inițiere și tehnologice din teren, elaborarea și prezentarea proiectelor individuale și în grup, teze anuale și de licență, compuneri, referate, eseuri etc. S-au folosit dialogurile, discuțiile, jocurile de afaceri. Organizarea procesului instruirii cu aplicarea tehnologiilor noi, pune în valoare următoarele posibilități pedagogice de utilizare a acestora:

- sporirea interesului pentru lecții în general și pentru problemele social-culturologice, modelate sau proiectate cu ajutorul activității de joc;
- sporirea activității cognitive a studenților în cadrul procesului instructiv, ceea ce permite studenților să acumuleze și să însușească un volum mai mare de informații bazate pe exemple actuale concrete, în cadrul practici de inițiere și celei tehnologice;
- formarea competențelor de a lua decizii responsabile în situațiile dificile, să reacționeze prompt la cerințele consumatorului;
- educarea poziției personale a studentului, formarea competențelor profesionale necesare viitorului specialist;
- dezvoltarea capacității de apreciere și autoapreciere profesională a acțiunilor proprii, formarea competențelor de comunicare pedagogică, a celor organizatorice și administrative;
- competențe manageriale.

Utilizarea tehnologiilor personal-orientative în cadrul procesului pedagogic reprezintă o dovadă a semnificației unor factori ai dezvoltării profesional-personale eficiente a specialistului cum ar fi: proiectarea carierei; profesională cointeresarea personală în avansarea profesională proprie; recunoașterea socială a succeselor și rezultatul muncii; nivelul înalt de formare a calităților personale condiționate profesional, sporirea continuă a competenței profesionale.

Tehnologiile instructive folosite asigură o dezvoltare profesional-personală a managerilor în turism pe măsura în care se reușește integrarea cunoștințelor și priceperilor profesional generale și speciale.

Aplicarea tehnologiilor didactice a permis obținerea unor progrese pozitive stabile în activitatea instructivă și dezvoltarea profesional-personală a viitorilor specialiști, lucru confirmat de rezultatele cercetărilor experimentate.

Pentru elaborarea metodicii de proiectare a conținutului instruirii în baza abordării de sistem, s-au folosit materialele teoretice ale cercetărilor [46,63,128,167].

Губа В.[128]., Горячева Т.[126] menționează trei etape de creare a modelului de programe de studii: *empirică* (reglementarea și interpretarea documentelor deja existente), *științifico-pedagogică* (sau teoretica în timpul elaborării s-au perfecționării documentelor în vigoare), *permanentă* (o optimizare continuă a unor componente aparte ai complexului s-au a complexului în general), care este un proces continuu.

Conținutul etapei empirice a proiectării modelului structural consistent de instruire ține nu numai de interpretarea și analizarea componentelor de mediul intern: documente normative, elaborări metodice referitoare la profilul dat, ci include și o analiză detaliată a stării componentelor de mediu extern.

Evidența rezultatelor analizei este o condiție necesară organizării, selectării conținutului și dirijării procesului educațional conform intereselor partenerilor în sistemul de învățământ și realizării principiilor de bază ale proiectării didactice. Spre deosebire de abordările tradiționale, etapele empirică și teoretică ale proiectării modelului structural dispun de un termen mai scurt. Acest factor oferă o anumită flexibilitate și mobilitate structurii didactice și inovaționale.

Conform scopului, factorul de întemeiere a conținutului formării profesionale a specialiștilor în baza structurii profesional-calificative a turismului este activitatea profesională a managerului în turism de calificare înaltă. Ea condiționează direcția tuturor actelor modelului și rezultatul integral al instruirii. Criterii de apreciere a rezultatelor este nivelul atins de pregătire a absolvenților instituțiilor de învățământ superior cu profil turistic apți pentru rezolvarea sarcinilor tipic profesionale conform scopului, etapelor, structurii activității etc.

Activitatea profesională reprezintă o variantă a activității practice de rezolvare a diferitor sarcini și probleme, ea dispune de un produs special realizat prin intermediul unor metode și mijloace personale, specifice.

Sarcina profesională este cea în care se reflectă specificul viitoarei activități profesionale a absolventului instituției de învățământ superior.

Utilizarea unii abordări de sistem a permis determinarea blocului activității profesionale a managerului turistic atât în sistemul invariant al structurii activității umane, cât și în cadrul sistemului de activitate a cadrelor din sfera deservirii.

Analiza structurală a activității specialistului din ramura turismului a demonstrat că aceasta activitate este integrativă și include două aspecte fundamentale: productivă de elaborare și comunicativă.

Activitatea productivă este o activitate legată de elaborarea și implementarea modelului ce satisface cerințele consumatorului.

Activitatea de comunicare pune accentul pe aspectele social-psihologice. De aceea activitatea de comunicare presupune o activitate de organizare a corelației efective dintre parteneri în cadrul procesului de executare a funcțiilor profesionale. Specificul acestei activități constă în stabilirea corelației dintre persoane cu statut social diferit și priceperea de a rezolva problemele beneficiarului.

Elaborarea conținutului instruirii de specializare în baza unei abordări de sistem reprezintă, ca esență, o sinteză a structurii sistemului. Sinteza structurii include determinarea elementelor conținutului sistemului și stabilirea legăturilor dintre elementele acestuia.

O sarcină importantă a pregătirii specialistului în domeniul turismului constă în formarea viziunii integrale a profesiei axate pe valorile morale spirituale. Însușind complexul de metode instructive, studenții obțin posibilitatea de realizare a scopurilor imediate, actuale și cele de perspectivă. Baza spirituală-morală a activității profesionale este formată de complexul de discipline fundamentale, socio-umanistice, psio-pedagogice, economice incluse în programul de pregătire a managerilor în turism.

Una din direcțiile prioritare de instruire profesională a personalității specialistului este formarea culturii comunicative. Activitatea de comunicare se desfășoară în formă de comunicare de afaceri ce este specifică tuturor subiecților activității profesionale. De asemenea, pentru realizarea scopurilor de diferit nivel este necesar de a orienta conținutul instruirii spre formarea culturii psihologice a specialistului în domeniul turismului.

Scopurile imediate ale studenților sunt realizate o dată cu însușirea normelor social psihologice și regulilor de implicare într-un grup de lucru, capacitatea de diagnosticare a problemelor de dezvoltare a acestui grup, stabilirea particularităților psihologice ale comunicării interpersonale, înțelegerea locului și rolului în structura organizației, gradul de pregătire pentru relațiile cu consumatorul.

Scopurile actuale sunt atinse prin familiarizarea și însușirea metodelor psihologice de cunoaștere, autocunoaștere, psihodiagnostic determinarea conștientă a propriei orientări și dezvoltării profesionale.

La realizarea scopurilor de perspectivă contribuie formarea gradului de pregătire pentru mobilitatea profesională și socială, perceperea adecvată a situațiilor de viață și rezolvarea crizelor personale, instruirea continuă.

Pornind de la cele menționate mai sus, am întreprins încercarea de a organiza procesul de instruire prin structurarea unui *Complex didactic* în care s-au luat în considerare modul de pregătire a managerilor de turism prin stabilirea componentelor metodice, organizaționale și educative ale instruirii studenților în cadrul învățământului profesional turistic sportiv.

În rezultatul analizei experienței actuale, studiului literaturii de specialitate ne-a permis să ierarhizăm componentele Modelului *Complexului didactic* pentru specializarea „Manager în turism”, în care sunt incluse patru componente: organizațional - procesual, metodic, substanțial, educativ.

Componenta organizațional – procesual include sistematizarea procesului didactic conform anumitor criterii în scopul unei realizări mai reușite a scopului propus, dirijarea pedagogică și organizarea procesului instructiv-educativ.

Componenta de conținut – reprezintă un sistem de cunoștințe științifice, competențe practice, mijloace de activitate și gândire pe care trebuie să le însușească studenții în cadrul procesului de pregătire profesională la specializarea „Manager în turism”.

Componenta metodică – include asigurarea metodică a pregătirii profesionale a managerilor în turismul activ, sportiv, asanare, ce este realizată în programele disciplinelor, recomandările metodice, teste, lecții practice, mijloace de verificare etc.

Componenta educativă – a complexului didactic este realizată, mai întâi de toate, printr-o abordare personală, ce propune în calitate de reper al conținutului fundamental și al principalului criteriu al reușitei pregătirii profesionale nu numai cunoștințele, competențele, deprinderile, pregătirea funcțională pentru îndeplinirea anumitor feluri de activitate, ci și formarea și educarea calităților personale: moral fizice, volitive, de orientare profesională, etice, de activitate creativă etc.

Pornind de la caracteristicile componentelor structurale ale *Complexului didactic*, am stabilit sarcinile principale ale instruirii studenților care pot influența obținerea cunoștințelor speciale, competențelor de desfășurare a analizei științifice, utilizând aparate și mijloace tehnice, capacități de a lua decizii argumentate științific în condiții nedeterminate, cunoașterea posibilităților și perspectivelor de dezvoltare a domeniilor științifice corespunzătoare (pentru specialitatea dată), priceperilor de utilizare a informații științifice contemporane, conștientizarea calificată a stării și nivelul de dezvoltare a diferitor activități profesionale adiacente specializării „Manager în turism”, capacitatea de a veni cu propuneri ideii constructive de dezvoltare și de perfecționare a complexului turistic multiramural.

În acest sens se poate constata că *Complexul didactic* constituie un mijloc principal de realizare a activității instructive. Ideea principală este că structura unităților complexului trebuie să contribuie la o reflectare sistematică, unitară a conținutului învățământului în procesul didactic și la o percepere corespunzătoare din partea studenților.

Analiza literaturii de specialitate și a planului de învățământ, programelor, materialelor documentare care tratează problematica nivelului de pregătire a studenților facultăților de educație fizică și sport în cadrul specializării manager în turism ce evidențiază

un nivel optim de valorificare a procesului didactic abia în perioada ce urmează finalizării studiilor universitare [36,102].

Studierea documentației de lucru a profesorului de educație fizică, metodiștilor și a centrelor de turism pentru copii și tineret, programelor instructive, documentele de planificare a activităților secțiilor turistice, procesele verbale oficiale ale competițiilor, studenților practicanți ne-a permis să identificăm factorii care influențează pozitiv sau negativ activitatea de pregătire a viitorului specialist și capacitatea acestuia de a imprima un sens și o finalitate educativă tuturor premiselor și condițiilor, obiective și subiective, participante și implicate în procesul de învățământ (informații, mijloace, variabile, psihice etc.).

Intenționând să clarificăm aspectele legate de activitatea didactică destinată pregătirii studenților pentru abordarea specialistului la un nivel superior, s-a efectuat analiza planurilor de învățământ, fișelor disciplinelor de studiu, documentației de lucru a studenților practicanți și a metodiștilor, managerilor din teritoriu. Acestea ne-au permis să stabilim raportul existent între activitatea didactică din unitățile de învățământ de profil (Anexa 4.)

Tabelul 2.3. Structura planului de învățământ la disciplinele de specializare, (proces de instruire tradițional în termen de 4 patru ani).

Nr. crt.	Disciplinele	Numărul de ore				Anul I		Anul II		Anul III		Anul IV	
		Total	Prelegeri	Seminare	Practice	S	S	S	S	S	S	S	S
						1	2	3	4	5	6	7	8
S. 01.01	Tehnica de calcul în sfera turismului	60	20		40	4							
S.02-03-04-05- 06-07-08.02	Bazele teoretice și metodice ale turismului	332	100		232		1	1	1	4	5	5	8
S.04.03	Turism	52	18		34				2				
S.02-03-04-05.04	Organizarea turismului sportiv	102	30	72			2	1	1	2			
S.04-05-06-07.05	Managementul în sfera turismului	162	80	82					4	3	1	3	
S.05.06	Evidența contabilă în sfera turismului	44	20	24						3			
S. 06-07.07	Baza financiară în sfera turismului	54	22	32							2	3	
S.04. 08	Marș turistic	40			40								
S. 08. 09	Întreprinzătorul în turism	52	20	32									4
S. 01-02-	Perfecționarea												

03-04 -05-06-07-08.	măiestriei sportive	540											
S.06.11	Practica pedagogică	150											
S.08. 12	Practica managerială	150											
Total		1738	310	242	346	4	3	2	8	12	8	11	12

Documentele analizate au devenit baza de acțiune pentru găsirea unor modalități de perfecționare a pregătirii specialiștilor din domeniu.

În vederea argumentării celor propuse mai sus am efectuat o analiză a documentelor de proiectare didactică, în special a planului de învățământ precedent stabilit pentru formarea profesională a studenților cu durata de studii de patru ani, care este prezentat în (Tabelul 2.3.).

Conform datelor din (Tabelul 2.3.) se poate menționa că în planul de învățământ sunt prevăzute 12 discipline de învățământ cu un număr total de 1738 ore. Disciplinele sunt structurate pe toată perioada de studii de 4 patru ani. Unele discipline sunt studiate începând cu primul semestru până la semestrul opt. Alte discipline au o tangență mai puțină cu profilul turistic. În acest context, pot fi menționate: practica pedagogică care ulterior a fost substituită de practica de inițiere și cea tehnologică; planul de învățământ tradițional nu includea în structura sa ore pentru realizarea activităților organizatorico-metodice, ce presupun formarea la studenți a competențelor manageriale; un argument substanțial îl alcătuiesc și orele de lucru individual al studenților, care lipsesc în planul de învățământ tradițional; procesul de evaluare se efectua la finele cursului ce dura 3-4 semestre, ceea ce s-a dovedit inefficient la aprecierea corectă a cunoștințelor profesionale a studenților; concomitent s-a restructurat procesul de evaluare. Astfel în planul de învățământ propus au fost incluse evaluări la finele studiului fiecărei discipline în semestru, spre deosebire de evaluarea realizată la finele cursului de 3-4 semestre din planul de învățământ precedent.

În acest sens, am restructurat planul de învățământ la specializarea ”Manager în turism” luând ca bază opiniile specialiștilor din domeniul turismului, structura și conținutul planurilor existente anterior, stabilind în acest *Complex didactic* module de discipline caracteristice formării viitorului specialist pentru sfera turistică. Contextul social, economic și politic actual, perspectivele unei Europe unite și cele ale globalizării sunt invocate de specialiști ca argumente solide pentru a susține necesitatea compatibilizării europene și mondiale a standardelor educaționale.

În analizele și demersurile întreprinse, planul propus de învățământ valorizează și valorifică optica sistemică, în modalități specifice, integrate în activitățile de studiere, interpretare, cercetare și prospectarea fenomenelor educaționale din sfera turismului.

Demersurile pedagogice sunt indispensabile în procesul formării și modelării personalității umane, pentru ca influențele dezirabile să fie științifice, bine organizate și sistematice, realizate în conformitate cu cerințele actuale și de perspectivă ale societății și cu noi tendințe europene și mondiale.

Sintetizând, considerăm că instruirea în baza planului nou propus constituie principalul mecanism prin care societatea asigură modelarea personalității indivizilor săi, angrenați în ansamblu relațiilor interumane existente la nivel social, precum și în activități corelate cu diferite subsisteme ale societății. Noul plan de învățământ la disciplinele de specializare ”Manager în turism” instrumentează proiectul social, economic, politic, cultural, ce permite formarea specialistului capabil să ofere un amplu și diversificat sistem de servicii turistice specializate pentru comunitate (Tabelul 2.4.).

Ca finalitate generală, educația din sfera turismului își propune să contribuie la dezvoltarea plenară a personalității studenților, să îi formeze vizavi de responsabilitatea lor de cetățeni liberi, în vederea lărgirii șanselor de integrare pe piața muncii, facilitări mobilității în cadrul învățământului superior, realizării unui cadru comun, dar flexibil de calificare, asigurări controlului calității și a certificării/acreditării, participării la creșterea competitivității studenților și absolvenților, atât în țara noastră cât și în întreaga lume.

Tabelul 2.4. Planul de învățământ la disciplinele de specializare, (proces de instruire de 3 trei ani)

Nr. crt.	M o d u l u l	Total ore		Prelegeri	Seminare practice	Laborator organiza - metodice	Credite
		Contact direct	Lucrul individ				
S.02.01	Bazele teoretice și metodice ale turismului	45	45	30	15		3
S 03.02	Teoria și practica turismului sportiv	60	60	15	30	15	4
S.03.03	Managementul turistic	75	75	30	15	30	5
S 04.04	Tehnica operațiunilor de turism	60	60	30	30		4
S 04.05	Topografia și orientarea sportivă	60	60	15	30	15	4
S 04.06	Turismul rural	60	60	30	15	15	4
S 04.07	Practica de inițiere	190	190				13
S 04.08	Marș turistic	30	30		15	15	2
S 05.09	Managementul excursiei	45	45	30	15		3
S 05.10	Patrimoniul turistic al R.M.	75	75	30	15	30	5
S 05.11	Legislația turistică a R.M.	60	60	30	15	15	4

S 05.12	Turism asanativ	45	45	15	15	15	4
S 05.13	Practica tehnologică	190	190				13
S 06.14	Marketingul turistic	45	45	30	15		3
S 06.15	Practica de licență	120	120				8
S 06.16	Perfecționarea măiestriei sportive	540	540	60	300	180	29
Total		1700	1700	335	535	330	104

Didactica disciplinelor turistice prevăzute are în vedere specificul învățării acestor discipline, care, în viziunea noastră, este direct determinată de următoarele elemente:

- particularitățile procesului de învățare la disciplinele turistice, conferite de specificul epistemologic al acestor științe de caracteristicile lor;
- dificultățile majore care pot apărea în procesul învățării;
- specificul conținuturilor care trebuie învățate;
- transpoziția didactică internă a acestor conținuturi;
- modalitățile concrete de atingere a finalităților educaționale;
- formele și modalitățile de evaluare a măsurii în care s-au atins finalitățile educaționale.

Din perspectiva pragmatică a planului de învățământ, metodicile diferitelor discipline de specializare în turism constituie studierea și (re)descoperirea legităților care guvernează procesele de predare-învățare-evaluare specifice domeniul turismului. Ele analizează și promovează, în spiritul logicii științelor moderne, obiectivele, conținuturile, formele de organizare a activității didactice, strategiile didactice alternative, strategiile de evaluare a randamentului învățământului superior, pârgھیile și strategiile cultivării unor repertorii motivaționale favorabile învățării diferitelor discipline din domeniul turismului.

Astfel, metodică pregătirii disciplinelor specializarea ”Manager în turism” are un vizor:

- analiza volumului, a structurii și ierarhizării științifice a conținuturilor de învățat, delimitarea principalelor câmpuri tematice circumscrise;
- formularea obiectivelor turistice și a competențelor vizate, pe unități de învățare;
- configurarea sistemelor metodologice considerate adecvate și recomandate, pe unități de învățare;
- proiectarea acțiunilor didactice, a activităților educaționale în care să se recurgă la anumite forme de desfășurare, metode, mijloace etc.;
- proiectarea acțiunilor de evaluare – prin diferite forme – a gradului de atingere a finalităților educaționale;

- oferirea de temeuri cu validitate verificată privind nevoia de reconstrucție continuă a profilului profesional al managerului în turism și nevoia de identificare a factorilor și a contextelor care favorizează reușita didactică și succesul învățământului superior.

Considerăm că achizițiile din domeniul științelor turistice, precum și necesitatea realizării de abordări și corelații complexe pluri-, inter- și transdisciplinare, susțin necesitatea dezvoltării didacticii generale a turismului. Aceasta, prin întregul său sistem conceptual, prin unitatea de recomandări, teorii, modele etc. orientează procesele de predare-învățare-evaluare și formează „dialogurile” dintre didacticele diferitelor discipline din domeniul turismului.

Didactica disciplinelor turistice se află într-un permanent proces de restructurare și modernizare, care se bazează pe cunoașterea obiectivă a procesului de predare-învățare-evaluare, a disciplinelor turistice, a problemelor și dificultăților care îl caracterizează la macro și micro nivel, în scopul depășirii lor. (Re)formularea finalităților didacticii disciplinelor turistice cunoaște o dinamică generată de cerințele de concepere și proiectare curriculară specifice în funcție de cerințele care rezultă din aplicarea în practică a proiectelor turistice, respectiv din derularea efectivă a proceselor de predare-învățare-evaluare.

Curriculumul disciplinei ”Tehnica operațiunilor de turism” (Tabelul 2.5.) poate fi încadrat, în funcție de criteriul cercetării fundamentale a curriculumului, în categoria curriculum de profil și specializat (Anexa 8.), întrucât vizează formarea și dezvoltarea strategiilor de acțiune, a abilităților, competențelor și comportamentelor caracteristice acelor domenii ale cunoașterii care își găsesc corespondent în profilul turistic.

Tabelul 2.5. Administrarea și distribuirea pe ore a disciplinei
”Tehnica operațiunilor de turism”

Semestrul	Evaluare	Credite	Secția studii la zi				Secția cu frecvență redusă					
			Contact direct			Individual	Semestrul	Contact direct			Individual	
			Total	Teorie	Practice			Total	Teorie	Practice		
IV	ex.	4	60	30	30	60	IV	20	10	10	100	
Tematica și repartizarea orelor												
Nr. crt.	TEMELE CURSULUI						Numărul de ore					
							zi			f/r		
							Te.	Pr.	In.	Te.	Pr.	In.
1.	Bazele teoretice și metodice ale operațiunilor de turism						6	6	12	4	2	18
2.	Organizarea și planificarea activității tur-operatorului						2	2	4		2	10
3.	Încheierea contractului cu furnizorii și prestatorii de servicii						4	4	8	2	2	12
4.	Promovarea produsului turistic						4	4	8	2		14
5.	Mecanismul funcționării pieței turistice, circulația turistică						2	2	4			8
6.	Metodele de reclamă, normative ale produsului turistic						2	2	4			8
7.	Necesitățile și motivațiile turistice						2	2	4		2	10
8.	Organizarea deservirii turiștilor						2	2	4			8
9.	Cataloagele operatorului turistic ca sursă principală de informație						4	4	8	2		8
10.	Calitatea deservirii și metodele de reglare						2	2	4		2	4
11.	Total						30	30	60	10	10	100

În ansamblul său, curriculumul disciplinelor turistice a fost construit în acord cu orientările reformei curriculare – segment cuprinzător și extrem de important al schimbărilor educaționale, întrucât își propune să asigure premisele manifestării reale a interacțiunilor și interdependențelor dintre obiectivele educaționale, conținuturile educaționale, principiile și strategiile de predare-învățare-evaluare, principiile și strategiile de evaluare, în contexte formale, nonformale și informale. Ca orice reformă de curriculum, a fost concepută ca proces complex și gradat, în etape, întrucât ea vizează un grup-țintă extrem de numeros, se produce pe domenii complexe ale proiectării politicii turistice, între care se stabilesc interrelații și presupune, de multe ori, schimbare de mentalități.

Curriculumul disciplinelor turistice a fost construit în concordanță cu un sistem de principii:

1. *principiile referitoare la curriculum în ansamblu;*
2. *principii referitoare la activitatea de învățare;*
3. *principii referitoare la activitatea de predare;*

1. Analizat în ansamblu, curriculumul disciplinelor turistice a fost elaborat în conformitate

cu idealul educațional al școlii superioare, cu respectarea principiilor de psihologie a învățării, precum și a particularităților de vârstă și individuale ale studenților.

În perspectiva unui învățământ formativ, acest curriculum este orientat spre descoperirea, stimularea și valorificarea disponibilităților și a potențialului studenților, a înclinațiilor lor pentru profesia aleasă. De asemenea, curriculumul, în ansamblul său, își propune să stimuleze și să dezvolte gândirea divergentă, critică și creativă a studenților, imaginația lor, pentru a putea face față cu succes diversității de situații profesionale cu care se vor confrunta.

Un principiu general al construcției curriculare, valabil și în acest caz, este studierea și prospectarea dinamicii sociale și culturale a societății și adecvarea la acestea, în vederea diminuării sau evitării eventualelor decalaje. Astfel, curriculumul elaborat propune să asigure o cunoaștere științifică și o operaționalizare corectă a conceptelor și a achiziții lor domeniului științelor turistice, în condițiile conștientizării și analizei dinamicii acestora, funcție de coordonatele dinamicii educaționale, sociale și culturale înregistrate la nivel social.

2. În elaborarea curriculumului s-au avut în vedere și principiile referitoare la activitatea de învățare cu atât mai mult cu cât el se înscrie în paradigma învățământului centrat pe student. Variantele de activități de învățare propuse sunt centrate pe student și nu ignoră faptul că studenții adoptă stiluri, tehnici, procedee diferite și înregistrează ritmuri de învățare diferite. De asemenea, prin faptul că finalitățile propuse se referă nu doar la achiziții teoretice, ci și la achiziții practice și organizatorico-metodice, se respectă principiul-premisă potrivit căruia activitatea de învățare are la bază eforturi intelectuale și motrice continue, autoorganizare și autodisciplină și se finalizează cu formarea și dezvoltarea de abilități, capacități, competențe, atitudini, conduite, precum și cu dobândirea de cunoștințe. Aceste finalități pot fi atinse atât prin activități de învățare individuale, cât și de grup, activități care promovează cooperarea dintre studenți.

S-a acordat atenție și principiului care susține ca la baza învățării stau interesele și nevoile educaționale ale studenților, la care este necesar să se răspundă, pentru a contribui eficient la dezvoltarea și integrarea lor în piața muncii și a activă în viața profesională din sfera turismului.

3. Dată fiind corelația strânsă dintre învățarea formativă și predarea formativă, o atenție specială s-a acordat principiilor referitoare la activitatea de predare. S-a recomandat propunerea prin curriculumul disciplinelor turistice a unor situații de învățare diverse eficiente, generatoare de experiențe de învățare relevante pentru studenți, pozitive, dezirabile și adecvate obiectivelor educaționale. Un astfel de obiectiv de maximă importanță este conștientizarea esenței și importanței educației permanente, de aceea, prin curriculum, s-a urmărit stimularea și susținerea motivației studenților pentru învățarea continuă, permanentă.

Pentru ca predarea să inducă o învățare eficientă, este nevoie ca prin predare să se descopere și să se dezvolte aptitudinile studenților, să se răspundă pertinent intereselor și nevoilor educaționale ale acestora.

Potrivit viziunii învățământului formativ, predarea facilitează nu doar transmiterea de cunoștințe, care urmează să fie asimilate de studenți, ci și formarea și modelarea de competențe, atitudini, comportamente, conduite etc., toate acestea fiind interrelaționate, în viziune sistemică. Este recomandabil ca predarea să dea posibilitatea studenților să realizeze transferuri de cunoștințe, metodologii, competențe, în maniere intra- și interdisciplinare și să realizeze o legătură strânsă între activitatea instructiv-educativă, realitatea educațională și viața cotidiană.

Considerăm că sistemul principiilor didactice care au stat la baza construirii curriculumului disciplinelor turistice corelează cu următoarele orientări generale:

- Asigurarea caracterului logic al nucleului predării-învățării disciplinelor turistice, prin situarea în poziție privilegiată a strategiilor didactice, operaționalizate ca articulări sistemice flexibile de metode, tehnici, procedee, de alternative de organizare care să facă posibilă eficientizarea învățării.

- Inducerea și promovarea unei învățări logice și de profunzime prin creșterea eficienței abordărilor curriculare pragmatice și prin examinarea critică, evaluativă a unor idei, topici, proiecte, procese, fenomene și paradigme educaționale.

- Valorizarea dimensiunii participative și activizate a învățării prin asigurarea unității cognitivului cu motivaționalul, prin intermediul unor influențe educative care vizează asigurarea legăturilor necesare între teorie, practică și lucrul organizatoric educațional.

Structura planului de învățământ, blocurile de discipline, volumul pregătirii practice, formele de evaluări au fost determinate în corespundere cu standardele educaționale de stat.

Pentru dezvoltarea concepției de pregătire a cadrelor în sfera turistică și realizarea conținutului programelor profesionale-instructive în cadrul *Complexului didactic* au fost elaborate programe de studii pentru toate disciplinele incluse în planul de învățământ. Programele reflectă toate particularitățile pregătirii specialiștilor în sfera turismului. Anexă 8.

O particularitate a conținutului programelor profesional-instructive elaborate în cadrul U.S.E.F.S. este orientarea spre formarea profesională practică. În procesul de instruire, studenții obțin calificări în domeniul activității turistice.

Modulul **„Teoria și practica turismului sportiv”**. În sistemul de învățământ, turismul sportiv reprezintă un mijloc tradițional și efektiv de instruire și educare a copiilor și tineretului [37,53,108]. Încă de la sfârșitul secolui XIX, sunt foarte răspândite metodici speciale pentru desfășurarea marșurilor turistice, excursiilor, călătoriilor, observațiilor sistematice, natura cercetărilor pentru extinderea cunoștințelor, însușirea deprinderilor practice multilaterale,

educarea patriotismului, moralei și dragostei față de Patrie etc. În istoria pedagogiei naționale aceasta reprezintă unu dintre cele mai efective exemple de păstrare și dezvoltare a principiilor și metodelor de organizare și realizare a activității instructive. Aici a contribuit, într-o mare măsură, activitatea instituțiilor de învățământ cu profil turistic.

Participarea la activitatea turistică permite extinderea și aprofundarea cunoștințelor elevilor și studenților despre lumea înconjurătoare. Totodată există posibilitatea formării și dezvoltării deprinderilor practice de autoorganizare și autodirijare, de activitate socială, de depășire a dificultăților și asigurarea securității personale, ce determină potențialul activității turistice sportive drept mijloc complex de instruire și educare a personalității.

Modulul „Teoria și practica turismului sportiv” este parte componentă a sistemului de învățământ din domeniul turismului. El are scopul de a forma o viziune complexă asupra teoriei și practicii turismului, particularităților de dezvoltare a turismului sportiv la etapa actuală, aspectelor motivaționale în turism, bazelor economice ale activității turistice, peții turistice, strategiilor de dirijare a activității turistice, aspectelor efective de organizare a activității turistice, particularităților de obținere a profitului din sfera turismului, dirijării ciclului de viață a produsului turistic etc. Modulul abordează principiile de bază ale teoriei și practicii turismului sportiv, cum ar fi: mecanismul de organizare și dirijare a activității de turism, politica investițională în sfera turistică și piața de desfacere a produsului turistic.

Teoria și practica turismului sportiv este studiată în viziunea conceptului de sistem, abordând relația dintre aspectele teoretice ale activității turistice și aspectele practice ale dirijării și coordonării indicatorilor turistici cum ar fi: piața, subiecții peții turistice, produsul turistic etc.

În cadrul studiului sunt abordate strategiile de dirijare a activității turistice și mecanismul de funcționare a acestuia.

Rolul principal al modulului este crearea posibilităților optimale pentru interpretarea, sesizarea creativă a posibilităților direcției turistice și realizarea lor practică în timpul marșurilor, competițiilor, întrunirilor și altor măsuri turistice, deoarece turismul sportiv dispune de un puternic potențial cultural creativ, socio-pedagogic și socioorgazițional. Una din sarcinile disciplinei „Teoria și practica turismului sportiv” este pregătirea specialiștilor capabili să realizeze acest potențial și să organizeze activitatea sportivă turistică.

Compartimentele programe, într-un mod consecutiv, includ conținutul fundamentelor teoretice și practice ale turismului sportiv, felurile turismului sportiv calificat și metodele de asigurare a siguranței măsurilor și întrunirilor turistice.

Acest modul are ca subiect specific studierea teoriei și practicii turismului cu toate componentele activității turistice.

La finele modulului studenții vor fi capabili: să analizeze mecanismele de dirijare a activității turistice, să poată sistematiza ofertele turistice, să activeze în cadrul structurilor care prestează servicii turistice de orice gen, să analizeze structura, modul de organizare și dirijare a agențiilor de turism și tur-operator, să dirijeze o agenție de turism.

După studierea modulului studenții vor putea obține următoarele competențe: capacitatea de a analiza, a interpreta cunoștințe teoretice, abilitatea de a conduce o echipă, capacitatea de a lua anumite decizii.

Modulul poate fi realizat în cadrul învățământului superior universitar, în particular la facultatea de sport U.S.E.F.S. în cadrul catedrei sporturi nautice și turism, care este dotată cu bază tehnică materială și didactică adecvată.

Strategiile de învățare și predare preconizate pentru studierea cursului constituie respectiv: curs - 20 ore; seminare -15 ore; practice -15 ore; realizarea studiilor de caz -10 ore; în total sunt planificate 60 ore academice.

Evaluarea rezultatelor obținute se constituie din media 30 % examen, 50 % evaluare curentă, 20 % lucrul individual.

În urma studierii cursului se formează următoarele competențe:

- cunoașterea mecanismului de dirijare și coordonare a activității turistice, întruniri;
- înțelegerea turismului în viziunea conceptului de sistem;
- cunoașterea organizării unei agenții turistice și tur-operator;
- cunoașterea particularităților obținerii profitului din industria turismului;
- înțelegerea aspectelor eficiente în organizarea activității turistice.

Modulul **„Metodica și organizarea antrenamentelor sportive în turism”**. Problema cheie a pregătirii specialiștilor de manager a turismului sportiv se referă la asigurarea metodică a antrenamentelor sportive în formă de turism sportiv de antrenare. În general, programa dată include conținutul următoarelor aspecte ale activității instructive de antrenare în turism: asigurarea unei dezvoltări fizice multilaterale; educarea unor calități morale și volitive; însușirea tehnicii și tacticii turistice; acumularea cunoștințelor teoretice fundamentale; metodicii și organizației culturii fizice și antrenamentului sportiv în diferite ramuri ale turismului; perfecționarea măiestriei sportive.

Sunt date noțiuni succesive ale etapelor ciclurilor, perioadelor procesului de antrenament, particularitățile pregătirii inițiale, pregătirii specializate (dezvoltarea capacităților fizice și deprinderilor motrice referitor la ramura de turism aleasă). Sunt aplicate principii instructiv-didactice ale organizării antrenamentelor sportive: caracterul științific, caracterul sistematic, caracterul concret, rezistența și siguranța [37,179]. Au fost incluse aspecte referitoare la organizarea antrenamentului sportiv, orientarea sportivă, pentru pregătirea marșurilor și

competițiilor turistice, antrenamentul sportiv în timpul marșului turistic, antrenamentul sportiv în timpul competițiilor, antrenamentul sportiv în perioada de trecere (de restabilire), planul lecțiilor de antrenament.

Modulul „**Managementul turismului asanativ**”. Una dintre principalele chestiuni referitor la pregătirea profesională a specialiștilor manageri în turism este respectarea cerințelor sanitaro-igienice pentru asigurarea securității vieții turiștilor [49,51,215].

Scopul principal al acestei modul este desfășurarea concursurilor, activităților turistice, respectând securitatea personală, precum și formarea deprinderilor sanitaro-igienice. Contribuie la formarea deprinderilor practice de utilizare a activității recreaționale în cadrul programelor turismului asanativ; studiază resursele recreaționale naturale necesare pentru organizarea călătoriilor și marșurilor turistice sportive, formează cunoștințe despre potențialul de resurse al turismului asanativ.

Se acordă o atenție deosebită pregătirii psihologice și cunoașterii particularităților fiziologice ale turistului în timpul pregătirii, desfășurării și finisării activităților turistice, ceea ce aprofundează semnificativ baza teoretico-practică a învățământului profesional a turismului asanativ.

Modulul „**Organizarea și dirijarea sistemului de turism sportiv**”. Una din disciplinele speciale, care asigură pregătirea profesională a specialiștilor manageri în turismul sportiv, este organizarea și dirijarea sistemului de turism sportiv, ceea ce permite relevarea particularităților organizaționale de dirijare ale activității turistice sportive.

În condițiile socio-cultural contemporane, un loc important îl ocupă problema activizării perspectivei creării bazei de locuri de muncă în sfera turismului sportiv pe parcursul anului întreg, formării unei piețe contemporane balansate pe servicii turistice sportive și de antrenare.

Programa dezvoltă conținutul și problematica complexului organizațional de dirijare, ce apare în cazul dezvoltării situațiilor de piață și corespunde cerințelor programelor pentru instituțiile superioare cu specializările „Manager în turism”.

Modulul „**Managementul turismului sportiv**”. Una din problemele principale ale pregătirii specialiștilor manageri în turism și călătorii este formarea intereselor profesionale pentru realizarea activității turistice sportive.

Scopul principal al modulului dat este formarea și sistematizarea cunoștințelor referitoare la bazele teoretico-practice ale turismului sportiv de calificare și realizarea lor practica în timpul marșurilor turistice, competițiilor, întrunirilor turistice și altor activități.

Sarcinile modulului: cercetarea documentelor juridice referitoare la organizarea turismului sportiv calificat; studierea tendințelor de dezvoltare a turismului sportiv în țara noastră; analiza chestiunilor referitoare la organizarea marșurilor și călătoriilor sportive calitative; cercetarea

principalelor sectoare turistice sportive ale țării noastre; oferirea condițiilor necesare pentru însușirea potențialului tehnic și tactic.

Conținutul programei corespunde cerințelor față de materialul instructiv-metodic. Componentul educativ al unității didactice este realizat în pregătirea profesională a managerilor în turism în baza pregătirii sportivilor turistici. Considerăm că e necesar să dezvăluim specificul ei, deoarece în societatea contemporană turismul sportiv se manifestă ca unul dintre cele mai importante aspecte ale activității turistice. Pentru mulți oameni turismul sportiv este un component de neînlocuit al activității vitale, un mijloc efectiv de restabilire a sănătății fizice și psihice, o condiție necesară pentru petrecerea reușită a timpului liber.

La început, turismul sportiv a apărut ca necesitate, la scurt timp s-a afirmat ca unul dintre cele mai perfecte și productive mijloace ale educației, deoarece reprezintă o condiție a rezolvării complexe a sarcinilor educative în turism: educative, instructive, sportive, de antrenare.

Turismul sportiv este recomandat amatorilor, deoarece poate fi practicat în timpul liber.

Este foarte importantă influența turismului sportiv asupra copiilor, adolescenților. Cultura fizică și sportul dezvoltă asemenea calități precum umanismul, perseverența în realizarea scopului fixat, competiția, prietenia, compasiunea, respectul și autorespectul etc. În timpul practicării diferitor forme de turism: turismul pedestru, montan, nautic, prin peșteri, cu schiurile, cu bicicletele etc., se dezvoltă spiritul activ social al personalității, are loc o reconcepere a lumii înconjurătoare, apar noi valori și priorități veridice spirituale și de conștiință, se perfecționează spiritul comunicativ. Practicarea turismului sportiv contribuie la educarea prin muncă a omului, deoarece asigură pregătirea fizică pentru activitatea de muncă, măbind astfel eficacitatea ei.

În timpul marșurilor turistice, competițiilor, activităților turistice se obțin cunoștințe noi, se stimulează procesul de autoperfecționare; autoeducare, autodezvoltare. Turismul sportiv contribuie la dezvoltarea spiritului activ, creativ al omului.

În sistemul turismului sportiv, educația omului include:

- posibilitatea unei influențe orientate spre spiritualitate, moralitate, mentalitate;
- posibilitatea utilizării totalității mijloacelor sociale, economice, umanitare în procesul dezvoltării multilaterale și armonioase a personalității;
- posibilitatea utilizării diferitelor forme, mijloace și metode ale turismului sportiv în scopul formării culturii ecologice, simțului estetic și principiilor etice;
- posibilitatea folosirii multiplelor cunoștințe acumulate de știința pedagogică în scopul formării unei personalități aparte, dezvoltării capacităților ei, satisfacerea necesităților ei, lărgirea cercului ei de interese.

Spre deosebire de alte probe de sport, turismul sportiv reprezintă una dintre cele mai efective tehnologii. Turismul sportiv este o noțiune complexă, este o mișcare socială, scopul căruia este formarea unui mod de viață sănătos pentru fiecare persoană în parte, cât și pentru societate în ansamblu.

Spre deosebire de alte probe de sport, turismul sportiv poate fi practicat de marea majoritate a oamenilor, deoarece el reprezintă o mișcare în masă.

De asemenea, specificul turismului sportiv se manifestă printr-o motivare înaltă orientată spre realizarea scopului, datorită căruia turismul sportiv poate fi cercetat ca un laboratoriu natural al posibilităților omenești și al capacităților persoanelor care nu sunt profesioniști în sport dar care tind să dezvolte coordonarea mișcărilor, rapiditatea actelor motrice, calități volitive înalte, precum și priceperea de a depăși eforturile emoționale și fizice, stresuri etc.

Specificul turismului sportiv constă și în capacitatea sa teatrală, atractivă, posibilitatea de a dezvolta capacitățile necesare și altor sfere vitale.

În ultimii ani turismul sportiv se cooperează cu businessul: lărgirea sferei de producție, ce produce atribute sportive corespunzătoare, vestimentație, încălțăminte, publicitate; activități de sponsorizare.

Principii educative ale turismului sportiv sunt:

- cultura fizică și educația prin intermediul mijloacelor turismului sportiv;
- formarea unei personalități multilaterale dezvoltate și instruite cu ajutorul mijloacelor de activitate turistică și expediționară;
- dezvoltarea spiritului de inițiativă, potențialului creativ, scopului precis și automanifestării personalității în cazul realizării scopurilor sociale valoroase și personale semnificative;
- însușirea deprinderilor comportării ecologice – turistice și acțiunii asupra mediului înconjurător participarea la diferite acțiuni ecologice și de ocrotire a naturii.

Un loc important în turismul sportiv îl ocupă educația socială. Educația socială începe atunci când omul se include în sistemul relațiilor sociale, deoarece purtătorii unor astfel de relații sunt oamenii, în urma cărora apar anumite modificări în conștiința și comportamentul personalității. Educația socială reprezintă un proces de formare a atitudinii omului față de lumea înconjurătoare. Are loc o acumulare de experiență, cunoștințe și priceperi, o perfecționare a forțelor creative și fizice, o inițiere în valorile culturii, naturii, valorile spirituale, ce formează o motivație utilă, opinii și reflexii. Comportamentul activ contribuie la formarea autoconștientului, contribuie la corectarea orientății, formează cultura sentimentelor. Atitudinea omului față de lumea înconjurătoare are trei forme de manifestare: *rațională* – personalitatea își formează aprecierile, gândurile; *emoțională* – reacția emoțională referitor la obiecte; comportamentală:

activă – acțiuni, fapte, comportament. De aceea, procesul de formare a relațiilor trebuie să se constituie ca acțiune orientată spre conștiință, sentimente, voința omului. aceste relații pot deveni spontane, însă societatea este cointerесată să le formeze și orienteze într-un scop precis. Din acest punct de vedere, turismul sportiv reprezintă un sistem destul de strict, ce contribuie la socializarea eficientă a personalității și adaptarea socială.

Turismul sportiv este foarte important pentru educația copiilor și tineretului, marea majoritate a cărora continuă să-și piardă reперele morale sănătoase și tot mai des apelează la păturile criminale ale societății. Turismul sportiv creativ reprezintă o variantă de supraviețuire interesantă, accesibilă și ieftină, dar, totodată, o variantă de adaptare la situațiile de criză, stresante, creând condiții de pregătire a tinerii generații pentru serviciul militar, pentru pregătirea profesională în domeniul de activitate în detașamentele de salvare, cât și alte feluri de activitate a omului în condiții extremale. Mai mult decât atât, turismul sportiv creativ reprezintă o sursă de creare a unui produs intelectual aparte, necesar sferei teoriei turismului ce determină categoria: tactica, tehnica călătoriilor, elaborarea noilor itinerare turistice, crearea echipamentului contemporan, pregătirea cadrelor turistice calificate-toate acestea reprezintă baza formării mișcării turistice creative, precum și a produsului turistic comercial.

Educația personalității cu ajutorul mijloacelor turismului sportiv dispune de un șir de particularități. Mai întâi de toate, educația în sfera turismului sportiv este o activitate în cadrul căreia se combină procesele de formare a personalității și procesele de formare a relațiilor sociale, deoarece activitatea sportivă turistică este o activitate desfășurată într-un grup de oameni care au aceleași interese, dar dispun de particularități demografice, psihologie, sociale diferite. Relațiile sociale, comunicarea și educația, în viața reală, sunt în corelație strânsă. Acțiunile educative determină comportamentul persoanei doar atunci când sunt acceptate și însușite de persoana dată la fel și relațiile sociale. Pe parcursul procesului educativ, se pot forma anumite calități și forme de comportament, dar acest lucru se poate întâmpla doar atunci când acțiunea educativă asupra personalității nu este în contradicție cu dorințele ei, deoarece în turismul sportiv educația este o varietate a educației sociale ce se desfășoară în timpul odihnei și nu în aulele unei instituții de învățământ.

Practicarea turismului sportiv satisface necesitatea omului de a practica odihna activă în aer liber, de a se perfecționa fizic, de a efectua mișcări active. Procesul formării necesităților de perfecționare fizică este foarte influențat de sistemul de necesități biosociale și spirituale, ce exprimă sensul vieții și valorile vitale: necesitatea de a avea grijă de generațiile viitoare, necesitatea de a fi util oamenilor etc. Cu cât sunt mai înalte necesitățile spirituale, cu atât e mai mare responsabilitatea pentru propria capacitate fizică de realizare a lor.

Fiecare om are anumite scopuri. Practicând turismul sportiv, omul încearcă să atingă unul din aceste scopuri. Antrenorul, instructorul, managerul contribuie la crearea unui sistem de perspective referitoare la atingerea acestui scop, direcționează acțiunile și eforturile, creează condiții necesare pentru antrenament, învață anumite priceperi și deprinderi. Prin toate acestea se observă o acțiune educativă. În turismul sportiv, metodele educației pot fi clasificate ca metode de reglare pedagogică a procesului de dezvoltare fizică și psihică a personalității. Cu ajutorul lor, antrenorul, instructorul, managerul acționează asupra conștiinței și comportamentului omului. Este foarte importantă pentru turismul sportiv și metoda utilizării competițiilor în scopuri pedagogice educative. Analizând fiecare competiție, se atrage atenția la semnificația rezultatului competiției asupra unei persoane aparte sau a întregii echipei, calităților manifestate în timpul competiției.

Lucrul educativ nu poate exista izolat de activitatea zilnică vitală a omului. Antrenorul, instructorul, managerul întotdeauna pornesc de la activitatea de studiu, ce reprezintă un mijloc important al educației. În final, această activitate este o argumentare științifică a activității sportive turistice orientate spre formarea și educarea personalității.

2.4. Concluzii la capitolul 2

1. Rezultatul analizei experienței avansate în domeniul învățământului turistic din lume, au permis să evidențiem unele tendințe privind formarea profesională a specialiștilor din domeniul respectiv astfel:

- studiile universitare de profil turistic pot fi obținute prin diverse nivele de pregătire profesională în cadrul unor școli secundare, colegii, cursuri profesionale, care sunt direcționate spre formarea de cunoștințe, competențe, capacități și atitudini;
- instituțiile propun forma de instruire cu frecvență la zi și cu frecvență redusă. Termenul de studii variază între 1-4 ani, în funcție de forma de studii și nivelul de calificare, disciplinele de studii sunt segmentate în compartimente pe discipline fundamentale, socio-umanistice și de specialitate; forma de desfășurare a procesului de studii este divers, în țările europene accentul se pune pe experiențele practice ale studenților;
- un accent aparte se pune pe formarea și perfecționarea continuă, a personalului și specialiștilor din sfera turismului, avându-se în vedere cerințele ce se modifică mereu odată cu dezvoltarea tehnologiilor și mărirea asortimentului de servicii turistice.

2. Analiza studiului sociologic obținut în rezultatul chestionării specialiștilor din domeniu și a studenților anului terminal permite să constatăm că profesorii de educație fizică acordă un

rol important turismului activ, însă practicarea acestuia se limitează la o parte nesemnificativă a elevilor din învățământul preuniversitar – 12,2 % din numărul total de școli din Republica Moldova. Acest fenomen poate fi explicat prin lipsa și slaba pregătire a specialiștilor pentru organizarea acestora activități.

3. În rezultatul examinării literaturii de specialitate, documentelor de planificare a procesului de instruire a fost elaborat *Complexul didactic* pentru specialitatea „Manager în turism”, constituit din următoarele componente: organizațional-procesuală, metodică, de conținut și educativă.

4. În corespundere cu scopurile instruirii turistice și în baza principiilor didactice, cu evidența caracteristicilor substanțiale și formale a cunoștințelor, au fost relevate criteriile de selecție și structurare a conținutului componentelor *Complexului didactic* pentru specializarea „Manager în turism”:

- asigurarea descrierii complexe a programelor de studii, luându-se în considerare ultimele realizări ale științei;
- asigurarea unor condiții pentru activitatea creativă independentă a studenților, formarea nivelului lor profesional;
- asigurarea accesibilității programelor de studii pentru o asimilare mai reușită din partea studenților, motivării studiilor, formării capacităților și competențelor creative;
- dezvoltarea continuă a cunoștințelor căpătate în timpul studierii disciplinelor predate;
- crearea condițiilor pentru utilizarea mijloacelor tehnice de instruire și asigurarea unei legături strânse între ele;
- evidența factorilor pedagogici și psihologici ai procesului pedagogic, a nivelului pregătirii studenților;
- utilizarea deprinderilor de executare independentă a sarcinilor teoretice și practice, ce sunt necesare formării calităților profesionale ale specialistului.

3. APLICAREA ȘI ARGUMENTAREA EXPERIMENTALĂ A COMPLEXULUI DIDACTIC LA FORMAREA PROFESIONALĂ A MANAGERILOR ÎN TURISMUL SPORTIV

3.1. Rezultatele obținute la disciplinele teoretice privind pregătirea profesională a studenților la etapa experimentală inițială

Pentru verificarea ipotezei s-a presupus că prin elaborarea unor conținuturi didactice incluse în curriculumul specializării "Manager în turism", unificate în *Complexul didactic* și implementate în cadrul procesului educațional la facultățile de educație fizică și sport se vor crea posibilități reale în aspectul formării competențelor profesionale la viitorii specialiști din domeniul turismului.

În prima etapă – de constatare (anii 2003 - 2005) s-au stabilit sarcinile de argumentare și sistematizare a cunoștințelor și priceperilor necesare viitorului specialist în turism. Rezultatele analizei teoretice, practice și organizatoric-metodice, cercetărilor sociologice și observațiilor pedagogice, managerilor de diferite ierarhii au permis introducerea în planul de învățământ a disciplinelor „Managementul turistic”, „Managementul excursiei”, „Teoria și practica turismului sportiv”, „Turismul activ de asanare”, „Tehnica operațiunilor de turism” „Marketingul turistic”. și a „Practicii de inițiere”, „Practica tehnologică”.

Etapa a doua – de bază (anii 2005-2007), a urmărit verificarea oportunității și eficienței introducerii acestor discipline, paralel cu predarea procesului de instruire Bologna anul III și procesul de instruire tradițională anul IV.

Perfecționarea pregătirii studenților din anul III, conform programului procesului de instruire Bologna, s-a axat pe trei direcții prioritare:

- activitatea instructiv-formativă, în care s-a urmărit formarea cunoștințelor teoretice și a priceperilor practico-metodice în cadrul cursului și în cadrul disciplinelor de profil;

- activitatea practico-formativă, utilizând creator pregătirea de specialitate acumulată la fiecare disciplină;

- activitatea independent-formativă, realizată cu scop bine determinat în valorificarea cunoștințelor și priceperilor acumulate în procesul instructiv-educativ.

Stabilirea corelației dintre blocul de discipline teoretice, practico-metodice organizatorico-metodice și celelalte blocuri de discipline (psihopedagogice, socio-umaniste, medico-biologice) pe de o parte și cu practica de inițiere și tehnologică, pe de altă parte, evidențiază măsura în care acestea contribuie la pregătirea complexă a viitorului manager în domeniul turismului.

S-au comparat rezultatele obținute de subiecții grupei de experiment (anul III, Bologna - 2005-2007) cu cele ale grupei martor (programa tradițională anul IV, 2005-2007).

Pentru analiza datelor obținute în rezultatul cercetării, au fost utilizate următoarele metode statistico-matematice [70].

Determinarea caracteristicilor statistice de bază de ordin variabil ale datelor cercetării

Valoarea mediei aritmetice:

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n} \quad (2.1.)$$

unde:

\bar{x} - Valoarea mediei aritmetice;

\sum - semnul sumăției;

i – indicele sumăției;

- fiecare rezultat al măsurării;

n – numărul studenților;

Abaterea medie pătrată (abaterea standard);

$$s = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n}} \quad (2.2.)$$

unde:

σ – abaterea medie pătrată;

- valoarea medie aritmetică;
- fiecare rezultat al măsurării valorii;
- n - numărul de subiecți;

Formarea standard a valorii medii:

$$\bar{x} \pm m \quad (2.3.)$$

unde:

$\pm m$ – abaterea standard a valorii medii;

σ - abaterea standard;

n - numărul de subiecți.

Determinarea corelației interacțiunii după metoda lui Brave-Pearson pentru aprecierea exactității testelor utilizate.

$$r = \frac{W}{\sqrt{b \cdot d}} \quad (2.4.)$$

unde:

r - coeficientul de corelare, care determină nivelul de exactitate al complexului de teste propus pentru desfășurarea experimentului pedagogic. Totodată, selectarea testelor necesare se efectuează la nivelul coeficientului de corelare de la 0,440 până la 0,560, unde $P < 0,05 - 0,01$.

Determinarea relațiilor cumulare cercetate la alegere, către raportizarea necesară: după metoda Shapiro-Uilki:

$$W = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{N} \quad (2.5.)$$

b - suma evidențierii diferențelor și la nivelul de valoare critică;

d – perechilor comparate;

- dispersia;

N - numărul de observări.

În același timp, cumurile selectate ar fi putut să se refere la repartizarea normală sau să fie apropiate numai în cazul dacă criteriul w corespundea cu cel din tabel de la 0,95 până la 0,868, la pragul de semnificație $P < 0,05 - 0,01$. În realitate, cumurile experimentale selectate aveau criteriul de calcul w de la 0,911 până la 0,875, ceea ce demonstrează valori apropiate de cele normale.

Asemenea particularități ale cumurilor selectate (relația la realizarea normală) ne-a permis aplicarea metodice parametrice : t – criteriul – Student.

Analiza comparativă a datelor experimentale s-a efectuat cu ajutorul criteriului parametric: testul Student

S-au utilizat următoarele formule:

- pentru eșantioane corelate (dependente):

$$\frac{t}{\sqrt{1-r^2}} \quad (2.6.)$$

unde: $f=n-1$

r - coeficientul de corelație.

- pentru eșantioane necorelate (independente):

$$\frac{t}{\sqrt{1-r^2}} \quad (2.7.)$$

unde: $f=n_1+n_2-2$

f - numărul gradelor de libertate.

Determinarea coeficientului corelației s-a efectuat cu ajutorul metodei Brave-Pearson:

$$\frac{t}{\sqrt{1-r^2}} \quad (2.8.)$$

În această formulă coeficienți veridici erau considerați acei care se încadrau diapazonul de la 0,440 până la 0,560, la pragul de semnificație al lui $P<0,05 - 0,01$.

Studierea reprezentativității cumurilor selective la numărul real de observații.

În lucrarea de față a fost soluționată una dintre problemele importante, frecvente apărute, de determinare a nivelului reprezentativității cumurilor selective după indicii caracteristicilor statistice, raportate la numărul de observări aplicative asupra studenților cercetați (20 persoane).

Cauza principală a organizării experimentului pedagogic cu un n de observări a fost determinată de existența lor obiectivă într-o astfel de componență numerică.

În același timp, a fost necesar să răspundem la următoarele două întrebări:

- care este precizia suficientă (în expresie cantitativă) în cazul numărului dat de observări, cu care caracteristicile statistice de bază obținute n rezultatul observării pot reflecta fenomenul cercetat?

- cărui număr minim de observări (n), fenomenele studiate (după caracteristicile lor

statistice) pot corespunde în măsură suficient reprezentativității?

În scopul soluționării primei întrebări s-a utilizat metoda statistică tradițională de determinare a exactității de exprimare a caracteristicilor statistice.

$$\text{---} \quad (2.9.)$$

Valorile coeficientului C_s sunt cuprinse între:

- până la 1.00 – exactitate înaltă;
- 1.00 – 6.00 – exactitate medie;
- 6.00 – 10.00 – exactitate joasă.

unde:

C_s – nivelul de exactitate;

$\pm m$ – abaterea standard a valorii mediei aritmetice;

\bar{m} – valoarea medie aritmetică.

În cazul verificării obiective a caracteristicilor statistice la majoritatea fenomenelor cercetate am determinat că ele s-au aflat la un nivel înalt sau mediu de exprimare (de la 3-4 până la 1), fapt care ne satisfăcea pe deplin.

În scopul soluționării celei de a doua întrebare, s-a utilizat metoda statistică, care ne-a permis să desemnăm numărul necesar de observări (studenții cercetați) pentru experimentul pedagogic.

Această metodă are următoarele expresii (formula):

$$\text{-----} \quad (2.10.)$$

unde: N – numărul maxim de observări;

t – criteriul pentru nivelul selectat pentru P și numărul de observări N ;

- abaterea medie pătratică;

m – eroarea standard a valorii medii.

Calcululele matematice efectuate au arătat că numărul suficient de reflectare exactă fenomenului studiat prin intermediul caracteristicilor statistice de bază, unde $P = 0,05$, este de minimum 15 observări. Astfel, caracteristicile statistice de bază aplicate în lucrarea de față, precum și utilizarea numărului de observări ($n = 20$), o bază reprezentativă suficientă a fenomenului cercetat.

Abordarea problematică presupune introducerea în contextul lecțiilor și în structura seminarelor a metodelor, procedeele și mijloacelor de instruire activă, modificarea conținutului învățământului pentru o disciplină anume. În cercetarea aplicativă, pentru pregătirea studenților

la specialitatea managementul operingului turistico-sportiv au fost folosite următoarele metode de instruire: lecțiile teoretice, seminarele, lecțiile practice și jocurile de afaceri. În cadrul experimentului pedagogic, selecția metodelor de instruire a fost legată, pe de o parte, de perfecționarea conținutului de învățământ, iar pe de altă parte – de dezvoltarea forței și capacităților cognitive ale studenților, cu dezvoltarea personalității și educarea multilaterală a viitorilor specialiști în sfera dată.

Cercetarea aplicativă a avut drept scop relevarea condițiilor și elaborarea metodicii de utilizare a mijloacelor și metodelor de instruire a studenților USEFS, la specializarea „Manager în turism” în așa fel ca scopul instruirii să corespundă maximal cu rezultatul prognozat.

Elaborarea conținutului experimentului pedagogic a fost efectuată în corespundere cu proiectul standardului instructiv propus de noi. Selecția metodelor de instruire pentru rezolvarea sarcinilor pregătirii profesionale a fost determinată de cerințele sarcinilor și problemelor cu grad de complexitate în creștere, de conținutul învățământului și mijloacele de îndeplinire a activității practice, de transferul succesiv al studenților, de la executarea unei sarcini sub îndrumarea profesorului la rezolvarea independentă a unor situații profesional-turistice.

Astfel, specializarea propusă de noi „Manager în turism” trebuie să contribuie la dirijarea pedagogică a procesului de formare a specialistului pe parcursul studiilor universitare și celor postuniversitare.

Rezultatele studiului teoretic prezentat în capitolul 1 analiza planurilor și programelor de învățământ, rezultatelor chestionării specialiștilor care activează în cadrul domeniului de turism ne-au demonstrat că la etapa actuală există diferite opinii privind pregătirea profesională a cadrelor pentru organizarea și desfășurarea activităților turistice necesare domeniului respectiv.

În acest sens, putem menționa că pe parcursul ultimilor 6-8 ani au fost propuse câteva concepte în vederea pregătirii studenților ca viitori specialiști în turism cu titlurile de specializare în turismul sportiv, managementul turismului sportiv, activități turistice la aer liber, în cultura fizică recreativă etc.

Planurile și programele de studii, cu toate că aveau diferite structuri, conținutul acestora în marea majoritate se axau pe același discipline.

Ca exemplu:

- a) organizarea turismului sportiv, ulterior numit managementul turismului sportiv;
- b) tehnica de calcul în turism, ulterior numit informatica în domeniul turismului;
- c) întreprinzătorul în turism, ulterior numit marketing în turism.

Începând cu anul 2005 pregătirea specialiștilor în domeniul turismului a trecut printr-o restructurare considerabilă în legătură cu trecerea învățământului universitar bazat pe propunerile procesului Bologna. În acest sens, planurile și programele de învățământ au fost modificate prin

inclusiunea unor discipline cu structuri și conținuturi variate, adaptate cerințelor sociale cu un număr de ore aproximativ identice ca și în programele anterioare.

Luând în considerare cele menționate mai sus, ne-am propus să organizăm o cercetare aplicativă în care am urmărit specificul pregătirii profesionale a studenților care și-au ales specializarea în domeniul turismului în perioada de studii anterioare și modalitatea pregătirii lor la această specializare la etapa actuală în special propusă de procesul de la Bologna.

Pentru a stabili aceste diferențe între conținutul pregătirii profesionale a studenților la această specializare, s-a luat în calcul modalitatea rezultatelor obținute de studenții care au urmat procesul de instruire pe perioada de 4 ani de studii stabilită ca grupă martor și studenții care își fac studiile la etapa actuală, conform procesului Bologna, pe perioada 3 ani de instruire care a constatat grupa experimentală.

Este de menționat că studenții grupei martor pe perioada primelor trei ani au fost pregătiți în baza celor 6 discipline teoretice, care sunt prezentate în (Tabelul 3.1.) și au fost studiate în semestrele 1,2,3,4,5,6. Studenții grupei experimentale au urmat cursurile de pregătire profesională teoretică tot la 6 discipline de profil, însă perioada de studii sa extins pe trei semestre 2, 3, 4. Numărul de ore atât la pregătirea studenților cu instruire cu 4 ani și a celor cu 3 ani nu a avut o diferență accentuată prea mare. Astfel, numărul de ore la instruirea studenților cu 4 ani de studii a constituit 272, iar la celor cu 3 ani de studii a constituit 255 ore.

Tot în acest context se poate afirma că structura și conținutul disciplinelor prevăzute în planul de învățământ nu se deosebeau considerabil, unica diferență a constatat, în special, în denumirea acestora.

Luând în considerare aceste constatări, am efectuat o analiză detaliată a nivelului de pregătire teoretică a studenților incluși în cercetare; grupa martor (cu instruire 4 ani) 20 persoane și grupa experimentală (cu instruire 3 ani) 20 persoane.

Astfel au fost selectate notele obținute de studenți la cele 6 discipline teoretice stabilite în planul de învățământ.

Rezultatele acestei analize sunt prezentate în (Tabelul 3.1.) Media notelor obținute de studenții ambelor grupe a demonstrat că nivelul pregătirii teoretice nu este pronunțat diferit.

Tabelul 3.1. Analiza comparativă a rezultatelor pregătirii teoretice a studenților grupelor martor și experimentale la etapa inițială

Nr. crt.	Disciplinele	Caracteristicile statistice $\bar{x} \pm m$ t ; P
I. Grupa experimentală proces de instruire Bologna de 3 ani, semestrele 2, 3, 4.		

1.	Turismul sportiv	7,40 ± 0,30
2.	Managementul turistic	7,70 ± 0,24
3.	Tehnica operațiunilor de turism	7,80 ± 0,18
4.	Topografia și orientarea sportivă	7,75 ± 0,18
5.	Turismul rural	7,85 ± 0,18
6.	Bazele teoretice și metodice ale turismului	8,00 ± 0,12
	Însemnătatea medie aritmetică din datele prezentate	7,75 ± 0,20
II. Grupa martor proces de instruire tradițional de 4 ani, semestrele 1,2,3,4,5,6.		
1.	Organizarea turismului sportiv	7,20 ± 0,18
2.	Tehnica de calcul în sfera turismului	7,75 ± 0,24
3.	Bazele teoretice și metodice ale turismului	7,85 ± 0,18
4.	Evidența contabilă în sfera turismului	7,25 ± 0,24
5.	Turism	7,45 ± 0,24
6.	Bazele teoretice și metodice ale turismului de cercetare	7,80 ± 0,18
	Însemnătatea medie aritmetică din datele prezentate	7,55 ± 0,21
Analiza comparativă a caracteristicilor statice		t P
7,75 ± 0,20 ± și 7,55 ± 0,21		0,69 >0,05

Notă: P - 0,05 0,01 0,001 unde f = 38

T = 2,025 2,713 3,570

Ca exemplu, putem prezenta rezultatele la câteva discipline teoretice studiate de studenți; astfel la managementul turistic media notelor grupei martor este de 7,85, iar la grupa experimentală această medie echivalează cu 7,70; bazele teoretice și metodice ale turismului la grupa martor 7,80 iar la grupa experimentală 8,00; tehnica de calcul în sfera turismului media notelor grupa martor a constituit 7,25 iar la grupa experimentală de 7,80;

În finalul analizei notelor medii a grupei martor a fost comparată cu media notelor grupei experimentale, datele statistice au demonstrat o medie ne semnificativă statistic unde datele grupei martor au fost egale cu 7,55 iar la grupa experimentală suma mediilor a fost egală cu 7,75. Aceste rezultate permit să constatăm că diferența între procesul de pregătire profesională a studenților cu 4 ani de studii și a celor cu 3 ani de studii nu este semnificativă unde pragul de semnificație $t = 0.69$ iar $P > 0.05$ aceste date statistice demonstrează că nivelul pregătirii teoretice a grupei martor nu se deosebește radical de nivelul de pregătire teoretică a grupei experimentale.

Corelația mediilor reușitei a pregătirii teoretice la turism a studenților din grupele experimentale la etapa inițială a cercetării demonstrează că între ele există o corelație înaltă. $r_{xy} = 0,72$ unde $P < 0,001$. Situația dată permite să constatăm că nivelul pregătirii teoretice nu se deosebește esențial la studenții din ambele grupe astfel cunoștințele obținute la cursurile predate noi am demonstrat o diferență semnificativă.

Argumentele prezentate pot fi convingătoare prin faptul că perioada de studii a studenților cu 4 ani se extinde pe o durată de timp mai îndelungată și nu întotdeauna poate fi

folosită rațional, deoarece cursurile predate nu se finalizează cu evaluări curente și nu creează o motivație structural finală la studenți. În acest sens, structura pregătirii profesionale a studenților cu 3 trei ani de studii, pregătirea teoretică se realizează mai compact, unde studenții erau evaluați din punct de vedere al aspectului de verificare curentă și la etapa finală. Rezultatele obținute au permis de a efectua un studiu experimental privind aplicarea noilor strategii de predare teoretică în cadrul procesului instructiv la studenții grupei experimentale (cu instruire 3 trei ani) în special la anul trei de studii.

Astfel, în anul 3 trei de studiu s-au stabilit următoarele 6 șase discipline de specialitate, care sunt incluse în planul de învățământ experimental: managementul excursiei; patrimoniul turistic al Republica Moldova; marketingul turistic; legislația turistică Republica Moldova; bazele teoretico-metodice ale activității de cercetare științifică și etapa pregătitoare către examenul de licență, studenții grupei martor și-au desfășurat activitatea de instruire conform planului de studiu tradițional. În acest sens se poate afirma că numărul de ore teoretice stabilite pentru grupa experimentală era mai mic datorită faptului că perioada de studii constituie 3 trei ani, iar la grupa martor acest număr de ore era stabilit cu un volum mai mare.

Rezultatele obținute de grupa experimentală permit să constatăm o îmbunătățire satisfăcătoare comparativ cu grupa martor. Datele sunt prezentate în (Tabelul 3.2.), unde numărul de ore teoretice a fost mai mare. Datele statistice medii ilustrează că între aceste grupe diferența mediilor a notelor obținute sunt semnificative unde pragul de semnificație

$$t = 2,04 \text{ iar } P < 0,05.$$

Tabelul 3. 2. Analiza comparativă a mediei rezultatelor reușite la pregătirea teoretică la turism a studenților grupelor martor și experimentale (etapa finală)

Nr. crt.	Disciplinele	Caracteristicile statistice $\bar{x} \pm m$ t ; P
I. Grupa experimentală proces de instruire Bologna de 3 trei ani, semestrele 5, 6.		
1.	Managementul excursiei	8,45 ± 0,12
2.	Patrimoniul turistic R.M.	8,65 ± 0,12
3.	Marketingul turistic	8,10 ± 0,18
4.	Legislația turistică R.M.	8,35 ± 0,18
5.	Bazele teoretico-metodice ale activității de cercetare	8,85 ± 0,12
6.	Examen de licență	8,00 ± 0,18
	Însemnătatea medie aritmetică din datele prezentate \bar{x}	8,40 ± 0,15
II. Grupa martor proces de instruire tradițional de 4 ani, semestrele 7, 8.		
1.	Bazele teoretice și metodice ale turismului	7,95 ± 0,18
2.	Managementul în sfera turismului	7,95 ± 0,18
3.	Întreprinzătorul în turism	7,80 ± 0,18

4.	Baza financiară în sfera turismului	8.05 ± 0,12	
5.	Teza de curs management	8,00 ± 0,12	
	Însemnătatea medie aritmetică din datele prezentate	7,95 ± 0,16	
Analiza comparativă caracteristicilor statici		t	P
8,40 ± 0,15 și 7,95 ± 0,16		2,04	< 0,05

Notă: P - 0,05 0,01 0,001 unde f = 38

t = 2,025 2,713 3,570

Diferențele obținute între aceste grupe nu sunt atât de pronunțate, însă o tendință de îmbunătățire a cunoștințelor teoretice există. Acesta ne permite să constatăm că pregătirea teoretică propusă în planul de învățământ experimental poate să contribuie mai eficient la pregătirea profesională a viitorilor specialiști de turism.

Urmărind rezultatele comparative între datele inițiale și cele finale ale grupei experiment, între datele inițiale și finale ale grupei martor la aspectele pregătirii teoretice (Tabelul 3.3.), constatăm că diferențele nivelului cunoștințelor teoretice au o tendință de îmbunătățire mai eficientă în favoarea grupei experimentale, unde t = 3,51, iar P < 0,01.

Aici se poate menționa că și în grupa martor s-au observat îmbunătățiri la pregătirea teoretică, acest fapt este evident, deoarece tematica cursurilor prezentate studenților ambelor grupe nu au avut o diferență prea mult accentuată, astfel pragul de semnificație este

t = 2,10, iar P < 0,05.

După cum se poate observa, calitatea pregătirii teoretice, comparativ cu datele inițiale, s-a îmbunătățit la ambele grupe însă, la grupa experimentală rezultatele sunt mai bune.

Tabelul 3.3. Analiza comparativă a indicatorilor reușitei studenților grupelor martor și experimentale în dinamica cercetării pedagogice

Nr. crt.	Grupele experimentale	Caracteristicile statistice a notelor		t	P
		Rezultatele inițiale $\bar{x} \pm m$	Rezultatele finale $\bar{x} \pm m$		
1.	Grupa experimentală	7,75 ± 0,20	8,40 ± 0,15	3,51	< 0,01
2.	Grupa martor	7,55 ± 0,21	7,95 ± 0,16	2,10	< 0,05

Notă: P - 0,05 0,01 0,001 unde f = 19

t = 2,093 2,861 3,883

3.2. Rezultatele pregătirii profesionale a studenților în baza aptitudinilor practice în turism

Pregătirea profesională a specialiștilor din ramura turistică prevede o acumulare a unor deprinderi și priceperi practice.

Potrivit planului de studiu anterior, studenții specializați în turism trebuiau să îndeplinească un șir de obiective bazate pe unele discipline practice. În acest sens, studentul trebuia să cunoască și să obțină deprinderi practice la tehnica turismului, la procesul de desfășurare a marșului turistic și nu în ultimul rând la pregătirea fizică generală și specifică turistului a viitorului specialist din domeniu.

În planurile de studii cu durata instruirii de 4 patru ani și a celor cu durata de 3 trei ani s-a prevăzut un număr considerabil de ore practice, care au putut fi realizate în cadrul cursului perfecționării măiestriei sportive (P.M.S.) în perioada desfășurării marșurilor turistice, întrunirilor și competițiilor turistice etc. Totodată, în procesul analizei planurilor de studii și a programelor precedente nu au fost specificate suficient și concret ce aptitudini și competențe practice trebuie să obțină viitorul specialist de turism.

Astfel, în procesul cercetărilor a fost elaborat un sistem al pregătirii profesionale, bazat pe disciplinele practice și a unor criterii de evaluare a studenților la diferite etape de învățământ. În cadrul desfășurării activităților practice, unde se preda disciplina turismul sportiv, s-a urmărit că studenții să însușească detaliat tehnica diferitelor procedee turistice cum ar fi: „trecerea suspendată”, „funiile paralele”, „pendulul” etc. Totodată, au fost stabilite normative de control propuse de structurile ierarhice superioare turistice, ca sistem de evaluare a aptitudinilor practice turistice ale studenților (Anexa 3).

În procesul cursului perfecționării măiestriei sportive s-a stabilit un program metodic-științific argumentat, în care s-a prevăzut învățarea și perfecționarea tehnicii de turism și în special dezvoltarea fizică generală și specială a studenților. Aceste activități se finalizau prin aprecierea nivelului pregătirii motrice specifice necesare viitorilor specialiști din domeniu.

În contextul celor menționate mai sus studenții ambelor grupe experimentale au fost supuse unui studiu pedagogic experimental pe perioada ultimului an de învățământ, în care grupa martor (anul 4 patru de studiu) a urmat pregătirea conform sistemului anterior tradițional, iar grupa experimentală (anul 3 trei de studiu) a lucrat conform noului plan de studiu elaborat de noi.

Observația pedagogică a fost utilizată în scopul aplicării materialelor necesare.

În cronometrarea diferitor feluri de activități ale grupei turistice în timpul practicei la aer liber, a fost apreciată viteza de executare a diferitor acțiuni tehnice și tactice, ce determină nivelul de pregătire a membrilor grupei turistice. Rezultatele cronometrării au fost expuse în procesul verbal.

Observațiile asupra îndeplinirii procedeelor tehnico-tactice în timpul înlăturării obstacolelor locale la efectuarea exercițiilor de control „Distanța tehnică personală de scurtă durată” și „Distanța tactico-tehnică de echipă” au fost efectuate cu ajutorul proceselor verbale, unde au fost fixate greșelile fiecărui participant. Au fost fixate următoarele greșeli: îndeplinirea incorectă a procedurii tehnice, nodul legat incorect, nu a fost înșurubat manșonu carabinei, au fost încălcate condițiile etapei (Anexa 3).

Observațiile referitoare la arbitrajul pe etapele distanțelor de clasă II-III au fost înfăptuite cu ajutorul proceselor verbale în care erau fixate acțiuni de arbitraj ale studenților participanți la experiment. Fiecare student arbitru dispunea de un proces verbal în care erau fixate penalizările pentru îndeplinirea incorectă a acțiunilor tehnico-tactice. Până la începerea procedurii de apreciere participanți la competiție au fost pregătiți pentru parcurgerea distanței. Pentru fiecare a fost elaborat un model tehnico-practic de parcurgere a distanței, au fost determinate în mod strict greșelile care puteau fi acceptate la etapa dată. Aprecierea deprinderilor de arbitraj a fost înfăptuită cu ajutorul comparării procesului verbal de arbitraj și caracteristicilor model ale acțiunilor participanților. În timpul aprecierii și autoaprecierii au fost fixate acțiunile incorecte ale arbitrilor: interpretarea incorectă a greșelilor; greșelile fixate ce n-au fost comise de participant; greșelile nefixate.

Rezultatele observațiilor pedagogice au demonstrat că pregătirea studenților pentru desfășurarea activităților turistice în aer liber prezintă suficiente neajunsuri, fie de natură obiectivă, fie de natură subiectivă.

Graficele prezentate au urmărit înțelegerea materialului prezentat, ilustrând sugestiv fenomenele analizate și constituind mijloace ilustrative de exprimare a rezultatelor.

Studenții ambelor grupe au fost verificate printr-un sistem de teste, prin care s-au obținut date statistice privind nivelul inițial de aptitudini specifice din domeniu. Rezultatele medii sunt prezentate în (Tabelul 3.4.)

Tabelul 3. 4. Analiza comparativă a rezultatelor reușitei deprinderilor practice la turism a studenților grupelor martor și experimentale (etapa inițială)

Nr. crt.	Disciplinele	Caracteristicile statistice $\bar{x} \pm m$ t; P
I. Grupa experimentală proces de instruire Bologna de 3 trei, semestrele 2, 3, 4.		
1.	Perfecționarea măiestriei sportive	7,90 ± 0,12
2.	Turismul sportiv	7,80 ± 0,12
3.	Marș turistic	7,50 ± 0,18
4.	Bazele teoretice și metodice ale turismului	7,60 ± 0,18
	Însemnătatea medie aritmetică din datele prezentate \bar{x}	7,70 ± 0,15

II. Grupa martor proces de instruire tradițional de 4 ani, semestrele 1,2,3,4,5,6.		
1.	Perfecționarea măiestriei sportive	7,55 ± 0,18
2.	Organizarea turismului sportiv	7,60 ± 0,12
3.	Turism	7,70 ± 0,12
4.	Marș turistic	7,60 ± 0,12
	Însemnătatea medie aritmetică din datele prezentate \bar{x}	7,61 ± 0,14
Analiza comparativă a caracteristicilor statice		t
	7,70 ± 0,15 și 7,61 ± 0,14	0,41
		P
		> 0,05

Comparând aceste date statistice, se poate menționa că notele obținute de ambele grupe nu manifestă o diferență semnificativă.

Comparând mediile grupei martor, unde $\bar{x} \pm m$ este egal cu 7,61 ± 0,14, cu mediile grupei experimentale, unde $\bar{x} \pm m$ este egal cu 7,70 ± 0,15, sa obținut un prag de semnificație

$$t = 0,41 \quad P > 0,05$$

În baza acestor date statistice se poate constata că între grupele incluse în experiment nu există o diferență semnificativă, astfel grupele sunt identice privind nivelul lor de aptitudini practice. Pentru o confirmare mai convingătoare a rezultatelor obținute în perioada inițială, la început de experiment pedagogic a fost efectuată o analiză corelativă între grupa martor și cea experimentală în vederea aprecierii unor legături corelative între suma notelor unei grupe față de alta. Datele obținute demonstrează că între grupele incluse în cercetare există o legătură corelativă statistic veridică, coeficientul de corelație este egal cu 0,75 unde $P < 0,001$. Aceasta confirmă că între grupe nu este o diferență pronunțată statistic.

Pe perioada desfășurării experimentului pedagogic s-au aplicat noi tehnologii de predare, învățare a studenților din grupa experimentală, unde s-a prevăzut obținerea deprinderilor și priceperilor specifice turismului. În rezultatul perioadei de cercetare s-au efectuat testările finale la ambele grupe prin parametrii stabiliți anterior. Datele finale sunt prezentate în (Tabelul 3.5.)

Tabelul 3.5. Analiza comparativă mediei a rezultatelor reușitei deprinderilor practice la turism a studenților grupelor martor și experimentale etapa finală

Nr. crt.	Disciplinele	Caracteristicile statistice $\bar{x} \pm m$ t ; P
I. Grupa experimentală proces de instruire Bologna de 3 trei ani, semestrele 5, 6.		
1.	Perfecționarea măiestriei sportive	8,25 ± 0,12
2.	Patrimoniul turistic al R.M.	8,20 ± 0,12
3.	Turismul asanativ	8,35 ± 0,12

4.	Marș turistic	8,20 ± 0,18	
	Însemnătatea medie aritmetică din datele prezentate	8,25 ± 0,13	
II. Grupa martor proces de instruire tradițional de 4 ani, semestrele 7, 8.			
1.	Perfecționarea măiestriei sportive	7,75 ± 0,18	
2.	Bazele teoretice și metodice ale turismului	7,85 ± 0,12	
3.	Tehnica de calcul în sfera turismului	7,90 ± 0,12	
4.	Marș turistic	7,70 ± 0,18	
	Însemnătatea medie aritmetică din datele prezentate	7,80 ± 0,15	
Analiza comparativă a caracteristicilor statice		t	P
8,25 ± 0,13 și 7,80 ± 0,15		2,25	< 0,05

Analiza datelor statistice prezentate în (Tabelul 3.5.) demonstrează că la cele patru discipline predate studenților atât în grupa martor cât și în cea experimentală s-au manifestat unele diferențe, deoarece grupa experimentală a obținut rezultate mai eficiente. Astfel, media parametrilor la grupa experimentală se echivalează cu 8,25 iar media la grupa martor este de 7,80, iar $P < 0,05$. Deci ar fi de menționat că îmbunătățiri la acest comportament s-au obținut și la grupa martor, însă diferența între grupa experimentală și cea martor sunt statistic veridice. Așadar, calitatea pregătirii profesionale a grupei experimentale a fost mai eficientă.

Corelația mediilor reușitei deprinderilor practice la turism a studenților din grupele experimentale la etapa finală a cercetării pedagogice demonstrează legături ne semnificative, unde coeficientul de corelație $r_{xy} = 0,33$, iar $P > 0,05$. Acest fenomen demonstrează că la etapa finală corelația între parametrii obținuți nu are legături strânse.

Pentru o explicare mai convingătoare a fost efectuată o analiză statistică a rezultatelor inițiale și finale pentru fiecare grupă în parte, rezultatele sunt prezentate în (Tabelul 3.6.) După cum se poate observa, la grupa experimentală există o diferență semnificativă între datele inițiale și finale. În acest caz, pragul de semnificație $t = 3,79$, iar $P < 0,01$. La grupa martor s-a observat o tendință de îmbunătățire a rezultatelor, însă datele nu au demonstrat o diferență statistic veridic

$$t = 1,20 \text{ iar } P > 0,05$$

Tabelul 3.6. Analiza comparativă a reușitei deprinderilor practice la turism a studenților grupelor martor și experimentale în dinamica cercetării pedagogice

Nr. crt.	Grupele experimentale	Caracteristicile statistice a notelor		t	P
		Rezultatele inițiale $\bar{x} \pm m$	Rezultatele finale $\bar{x} \pm m$		
1.	Grupa experimentală	7,70 ± 0,15	8,25 ± 0,13	3,79	< 0,01

2.	Grupa martor	—	7,61 ± 0,14	7,80 ± 0,15	1,20	> 0,05
----	--------------	---	-------------	-------------	------	--------

Notă: P - 0,05 0,01 0,001
t = 2,093 2,861 3,883

3.3. Analiza comparativă a rezultatelor pregătirii organizatorico-metodice a studenților

Un aspect important în pregătirea profesională a viitorilor specialiști în domeniul turismului îl constituie compartimentul organizatorico-metodic. După cum s-a menționat anterior, studenții obțin o sumă de cunoștințe teoretice, practice de profil, însă este extrem de important de a implementa aceste cunoștințe și deprinderi în procesul practicilor de inițiere, tehnologii și nu în ultimul rând, managerială de profil.

Această activitate permite de a stabili cum viitorii specialiști de turism vor putea organiza diferite activități în condițiile extremale, adică în procesul marșurilor turistice, expediții de diferite feluri în diferite anotimpuri ale anului, în elaborarea documentațiilor necesare organizării unor astfel de activități turistice, în care se prevede întitularea unui plan de organizare a cantonamentului turistic, a unei oferte turistice, a contractelor referitor la activitățile turistice, elaborării unui proiect individual legat de lucrul administrativ. În acest sens, este necesar ca studenții, în perioada acestei pregătiri organizatorico-metodice, să obțină competențe profesionale necesare pentru a se încadra cât mai eficient în structurile turistice de diferite orientări, ca de exemplu: turism asanativ, recreativ, activ, de afaceri, etnografic, cultural etc.

Analiza planurilor și a programelor de învățământ care au fost implementate în procesul de pregătire a specialiștilor atât cu 4 patru ani de studii cât și cu 3 trei ani de studii, la etapa actuală nu prevede în conținutul disciplinelor preconizate componenta organizatorico-metodică, care, după părerea noastră este necesară în vederea pregătirii unui specialist de turism într-o formă mai adecvată. Însemnătatea acestei pregătiri profesionale are o influență importantă în vederea obținerii unui calificativ specific profilului turistic, totodată acest component creează un complex de aptitudini psiho-pedagogice și sociale a viitorului specialist în domeniu. Studenții, în procesul derulării acestor activități organizatorico-metodice, pot influența benefic momentele de socializare și motivație a propriei personalități și persoanelor care sunt implicate în desfășurarea activităților nestandard care apar pe parcursul călătoriilor.

În contextul celor expuse mai sus am întreprins încercarea să aplecăm în procesul pregătirii studenților acel număr de ore propus de noi în programele de studiu, în care obiectivele principale au fost axate pe îmbunătățirea nivelului de pregătire organizatorico-metodice. Astfel, procesul de desfășurare a experimentului preconizat s-a realizat în câteva etape.

Prima etapă s-a extins pe perioada de instruire pentru studenții cu 4 patru ani de studii, grupa martor în semestrele 2,3,4,5,6, iar pentru studenții cu 3 trei ani de studii grupa experimentală instruirea s-a extins în semestrele 2,3,4. Este de menționat că atât studenții din grupa martor cât și cea experimental nu au îndeplinit un complex evident privind pregătirea organizatorico-metodică, totuși studenții ambelor grupe au acumulat un volum de priceperi și deprinderi practice în aceasta etapă de învățământ. Astfel, studenții ambelor grupe au fost evaluate la compartimentul organizatorico-metodice la sfârșitul anului 3 trei grupa martor și anul 2 doi grupa experimentală. Rezultatele obținute sunt prezentate în (Tabelul 3.7.), care vor fi considerate ca date inițiale pentru ambele grupe.

În tabelul respectiv au fost incluse patru discipline pentru fiecare grupă aparte. Aici s-a luat în considerare în special practicile de instruire, elaborarea documentelor pentru diferite activități turistice și organizarea acestora activități. Analiza rezultatelor obținute în prima etapă ne-a demonstrat că mediile notelor grupei experimentale variază între 7,39 și 7,58, suma mediilor la grupa dată echivalează cu 7,50. Media notelor la grupa martor variază între 7,27 și 7,38, suma mediilor este egală cu 7,41. Analiza statistică între suma notelor grupei martor și grupei experimentale arată că între ele nu există diferențe semnificative $t = 0,39$ $P > 0,05$.

Tabelul 3.7. Analiza comparativă a mediei rezultatelor reușitei deprinderilor organizatorico-metodice la turism a studenților grupelor martor și experimentale (etapa inițială)

Nr. crt.	Disciplinele	Caracteristicile statistice $\bar{x} \pm m$ t ; P	
I. Grupa experimentală proces de instruire Bologna de 3 trei ani, semestrele 2, 3, 4.			
1.	Practica de inițiere	7,39 ± 0,18	
2.	Structura și analiza documentației	7,40 ± 0,18	
3.	Elaborarea documentației marșului turistic categoria I com.	7,64 ± 0,18	
4.	Conținutul, organizarea și desfășurarea unei activități turistice	7,58 ± 0,12	
	Însemnătatea medie aritmetică din datele prezentate \bar{x}	7,50 ± 0,16	
II. Grupa martor proces de instruire tradițional de 4 ani, semestrele 1,2,3,4,5,6.			
1.	Practica pedagogică	7,27 ± 0,18	
2.	Practica pedagogică în cercurile turistice	7,57 ± 0,12	
3.	Structura și analiza documentației	7,43 ± 0,18	
4.	Conținutul ,organizarea și desfășurarea unei activități în școală	7,38 ± 018	
	Însemnătatea medie aritmetică din datele prezentate \bar{x}	7,41 ± 0,16	
Analiza comparativă a caracteristicilor statice		t	P
7,50 ± 0,16 și 7,41 ± 0,16		0,39	> 0,05

Coeficientul de corelație între datele obținute de ambele grupe este egal cu 0,84, aceasta vorbește că între grupe există o legătură strânsă; pragul de semnificație $t = 0,001$. Aceste argumente permit să constatăm că grupele incluse în experiment nu au o diferență semnificativă.

Tot aici putem menționa că nivelul pregătirii organizatorico-metodice a studenților după 3 trei ani de studii și acelor cu 2 doi ani de studii nu se deosebeau esențial. O astfel de situație permite să afirmăm că în planurile și programele de studiu puțin s-a acordat atenție la compartimentul organizatorico-metodice, fapt ce se confirmă și prin faptul că notele la disciplinele prezentate sunt destul de modeste.

Etapa II experimentală s-a început cu anul 3 (trei) de studii grupa experimentală și cu anul 4 (patru) grupa martor, din septembrie 2007. În perioada acestei etape s-au aplicat în grupa experimentală programele de studii în care s-a prevăzut desfășurarea procesului de instruire orientat spre o activitate organizatorică-metodică cu o pondere de ore 30% din numărul total prevăzut. În programele de studii, la componenta organizatorică-metodică, la grupa experimentală au fost incluse un șir întreg de activități care s-au referit la formarea competențelor privind elaborarea planului de organizare a activităților turistice, elaborarea diferitor proiecte, oferte pentru diferite activități. Crearea posibilităților de organizare și desfășurare a cantonamentelor turistice, întrunirilor turistice, marșurilor turistice de diferite categorii de complexitate etc.

Realizarea acestui volum de instruire profesională s-a efectuat atât în perioada anului de studii cât și în perioada practicilor de instruire. În finalul experimentelor s-au efectuat evaluări finale la activitățile prevăzute în programele elaborate de noi. Rezultatele obținute sunt prezentate în (Tabelul 3.8.)

Procesul de studii cu studenții grupei martor s-a desfășurat în baza programelor aprobate anterior – tradiționale. Este de accentuat că și studenții grupei martor au fost implicați în procesul metodic, însă structura și conținutul materialului nu a fost modificat cum s-a procedat în grupa experimentală. Urmărind, datele comparative finale ale grupei martor cu datele grupei experimentale, putem menționa că eficiența aplicării noilor programe a influențat pozitiv pregătirea organizatorico-metodică în favoarea grupei experimentale.

Suma notelor medii ale grupei experimentale a fost 8,25, iar a grupei martor 7,80. Analiza statistică între aceste date obținute demonstrează o diferență semnificativă statistică, unde pragul de semnificație $t = 2,27$, iar $P < 0.05$. Această situație confirmă ipoteza înaintată anterior că activitatea organizatorico-metodică a fost efectuată în vederea unei pregătiri profesionale mai bine decât la studenții din grupa martor.

Tabelul 3.8. Analiza comparativă a mediei rezultatelor reușitei organizatorico-metodice la turism a studenților grupelor martor și experimentale (etapa finală)

Nr. crt.	Disciplinele	Caracteristicile statistice $\bar{x} \pm m$ t; P	
I. Grupa experimentală proces de instruire Bologna de 3 trei ani, semestrele 5, 6.			
1.	Practica tehnologică	8,00 ± 0,12	
2.	Practica de licență	8,25 ± 0,12	
3.	Elaborarea documentației (marș turistic, ofertă turistică)	8,50 ± 0,18	
4.	Organizarea și desfășurarea unei întruniri turistice	8,25 ± 0,12	
	Însemnătatea medie aritmetică din datele prezentate \bar{x}	8,25 ± 0,13	
II. Grupa martor proces de instruire tradițional de 4 ani, semestrele 7, 8.			
1.	Practica pedagogică	7,70 ± 0,18	
2.	Practica managerială	7,85 ± 0,18	
3.	Teza de licență	7,85 ± 0,12	
4.	Organizarea și desfășurarea unei marș turistic în școală	7,80 ± 0,12	
	Însemnătatea medie aritmetică din datele prezentate \bar{x}	7,80 ± 0,15	
Analiza comparativă a caracteristicilor statice \bar{x} \bar{x}		t	P
8,25 ± 0,13 și 7,80 ± 0,15		2,27	<0,05

În continuare datele obținute au fost supuse unei analize între datele inițiale și cele finale ale ambelor grupe. Astfel, în grupa experimentală s-au obținut o diferență considerabilă între datele inițiale vizavi de cele finale. În (Tabelul 3.9.) este prezentat pragul de semnificație $t = 5,10$, iar $P < 0,01$. O situație modestă s-a constatat între datele inițiale și finale ale grupei martor, unde pragul de semnificație $t = 2,43$ iar $P < 0,05$.

Tabelul 3.9. Analiza comparativă a formării competențelor organizatorico-metodice la turism a studenților grupelor martor și experimentale

Nr. crt.	Grupele experimentale	Caracteristicile statistice a notelor		t	P
		Rezultatele inițiale $\bar{x} \pm m$	Rezultatele finale $\bar{x} \pm m$		
1.	Grupa experimentală	7,50 ± 0,16	8,25 ± 0,13	5,10	< 0,01
2.	Grupa martor	7,41 ± 0,16	7,80 ± 0,15	2,43	< 0,05

Corelația mediilor reușitei formării competențelor organizatorico-metodice la turism la etapa inițială a cercetării pedagogice demonstrează că procesul de însușire a cunoștințelor de către studenți în cadrul practicii tehnologice, într-o mare măsură este important pentru grupa experimentală, în timp ce pentru grupa de control o asemenea practică nu permite obținerea rezultatelor înalte:

$$r_{xy} = 0,73, \text{ unde } P < 0,001$$

Tabelul 3.10. Analiza comparativă a reușitei practicii tehnologice la turism a studenților grupelor martor și experimentale

Nr. crt.	Grupele experimentale	Caracteristicile statice		t	P
		Rezultatele inițiale $\bar{x} \pm m$	Rezultatele finale $\bar{x} \pm m$		
1.	Grupa experimentală	7,57 ± 0,17	8,30 ± 0,14	4,51	< 0,001
2.	Grupa martor	7,53 ± 0,17	7,87 ± 0,15	1,95	> 0,05
	t	0,17	2,15		
	P	> 0,05	< 0,05		

3.4. Valoarea Complexului didactic în procesul de formare a competențelor profesionale a managerilor în turism

Caracteristica esențială a procesului instructiv-educativ actual este determinată de schimbarea centrului de greutate de pe aspectul ce presupune asimilarea de cunoștințe, informații, pe cel aplicativ, cu accent pe formarea capacităților și competențelor. Din această cauză, încercarea de a aborda procesul de pregătire și de formare a cadrelor didactice centrat pe formarea competențelor și capacităților de predare-învățare, evaluare și de comportament în domeniul turismului este o acțiune concludentă.

În baza acestor direcții didactice, viitorul specialist trebuie să obțină cunoștințe, priceperi și competențe profesionale caracteristice viitoarei lui activități din domeniu.

În planurile și programele de studii la specializarea manager în turism sunt prevăzute structuri și conținuturi privind pregătirea profesională a acestor specialiști. Tot aici s-ar putea menționa evaluările studenților, care sunt apreciate în baza unor testări teoretice și practico-metodice prin examenul la disciplinele predate. În acest sens, pentru obținerea unor performanțe profesionale eficiente este important ca viitorul specialist manager în turism să-și formeze un ansamblu variat de competențe, care să se armonizeze în orice situație profesional-pedagogică. Competența trebuie privită într-o accepțiune mult mai complexă. Menirea procesului de învățământ la etapa actuală este de a forma competențe, care la rândul lor să genereze valoare și performanță.

Competențele managerului oferă posibilități de aplicare specifică atât în plan cognitiv cât și afectiv și are repercusiuni importante asupra stilului de conducere. În prezent sunt abordate problemele privind competențele metodologice, competențe de comunicare, relaționale, competențe de evaluare, competențe psiho-sociale și competențe de management al carierii. În vederea celor expuse anterior, am aplicat în procesul instructiv educativ verificarea nivelului

pregătirii profesionale prin implementarea unor fișe de autoapreciere și apreciere a competențelor specifice viitorului specialist manager în turism în afara examenelor de curs. Modalitatea de evaluare s-a efectuat prin stabilirea nivelului competențelor teoretice, deprinderilor practice și organizatorico-metodice. În cadrul evaluării s-a aplecat metodică elaborată de Diaconu M. [27], care propune 50 de calități (competențe) în vederea stabilirii nivelului pregătirii profesionale a specialistului. În contextul celor menționate, s-a stabilit progresul îmbunătățirii nivelului competențelor specifice prin autoaprecierea individuală de către studenți. În același timp, s-a stabilit aprecierea nivelului competențelor profesionale prin intermediul unei comisii de experți. În continuare sunt prezentate rezultatele statistice ale competențelor specifice, prin autoaprecierea proprie a studenților (Tabelul 3.11.).

Analiza rezultatelor obținute de către studenții incluși în cercetarea experimentală demonstrează că la evaluarea teoretică în faza inițială studenții grupelor martor și experiment nu au manifestat o diferență statistică între ele $t = 1,96$, unde $P > 0,05$. Este semnificativ faptul că prin analiza eșantioanelor conjugate între rezultatele inițiale și finale grupa martor a dovedit o îmbunătățire a competențelor specifice, însă datele pragului de semnificație este mai mare de 0,05. În același timp, grupa experimentală a avut o îmbunătățire evidentă între parametri inițiali și finali, unde $t = 2,57$, iar $P < 0,05$.

Tabelul 3.11. Rezultatele formării competențelor specifice de autoapreciere

Nr. crt.	Blocurile	Grupa martor autoaprecierea studenților în bloc				Grupa experimentală autoaprecierea studenților în bloc			
		Etapa inițială $X \pm m$	Etapa finală $X \pm m$	t	P	Etapa inițială $X \pm m$	Etapa finală $X \pm m$	t	P
1.	Teorie	7,91±0,19	8,22±0,17	1,63	>0,05	8,38±0,15	8,74±0,13	2,57	<0,05
		7,91±0,19				8,38±0,15		1,96	>0,05
			8,22±0,17				8,74±0,13	2,47	<0,05
2.	Deprinderile practice	7,78±0,20	8,01±0,21	1,09	>0,05	8,25±0,13	8,62±0,14	2,64	<0,05
		7,78±0,20				8,25±0,13		1,96	>0,05

			8,01±0,21				8,62±0,14	2,44	<0,05
3.	Organizatorico metodice	7,45±0,15	7,78±0,17	194	>0,05	7.65±0,20	8,29±0,15	3,55	<0,01
7,45±0,15					7.65±0,20		0,80	>0,05	
		7,78±0,17					8,29±0,15	2,22	<0,05

Analizând rezultatele eşantioanelor neconjugate (grupa martor și experimentală) de la etapa finală se poate observa o creștere semnificativă în favoarea grupei experimentale, unde $t = 2,47$, $P < 0,05$.

Rezultatele obținute la autoaprecierea competenților profesionale privind deprinderile practice ale studenților au demonstrat semnificații statistice veridice între eşantioanele conjugate a grupei experimentale, unde $t = 2,64$; $P < 0,05$. Această situație se observă și prin datele obținute între eşantioanele neconjugate la etapa finală, unde $P < 0,05$.

Analizând rezultatele competențelor profesionale ale studenților prin autoaprecierea competențelor organizatorico-metodice s-au evidențiat diferențe semnificative între datele finale ale eşantioanelor neconjugate ($P < 0,05$), o îmbunătățire semnificativă s-a observat la grupa experimentală (eșantion conjugat) pragul de semnificație fiind mai mic $P < 0,001$.

În același timp grupa martor a demonstrat unele îmbunătățiri ale competențelor organizatorico-metodice $t = 1,94$ pragul de semnificație este mai mare de $P > 0,05$. Analiza statistică prezentată mai sus (Tabelul 3.11.) a permis să constatăm cât de obiectiv studenții pot să-și autoaprecieze competențele profesionale, formate pe parcursul studiilor universitare la specializarea manager în turism. Din aceste considerente, se poate afirma că atât studenții grupei martor cât și ai grupei experimentale, demonstrează că au avut o evaluare eficientă, însă mai evidențiată este la subiecții grupei experimentale. În acest sens, se poate argumenta că modul de aplicare a programelor de studii a disciplinelor predate este corect înțeles de studenții incluși în grupa experimentală, care și-au autoapreciat competențele obținute pe parcursul studiilor respective.

În procesul derulării cercetării aplicative la nivelul studenților grupelor experimentale s-a prevăzut analiza aprecierii competențelor profesionale prin intermediul unei grupe de experți din domeniul turismului la etapa inițială și finală a experimentului.

Materialul prezentat în (Tabelul 3.12.) evidențiază rezultatele statistice ale competențelor specifice evaluate de specialiștii din domeniul turismului. Analizând datele obținute de eșantioanele conjugate și neconjugate, se poate constata că la compartimentul teorie au fost îmbunătățite rezultatele la ambele grupe incluse în cercetare, însă o creștere mai eficientă se observă la grupa experimentală, unde $t = 4,15$, iar $P < 0,001$. Comparând rezultatele finale între grupa martor și cea experimentală se observă o diferență statistic veridică $P < 0,05$.

Analiza statistică prezentată în (Tabelul 3.12.) privind dinamica îmbunătățirii deprinderilor practice la tehnica turistică ne demonstrează iarăși o îmbunătățire a competențelor profesionale prin luarea operativă a deciziilor, prin manifestarea creativă a îndeplinirii elementelor tehnice la diferite etape de instruire etc.

În acest sens punctajul obținut de grupa experimentală demonstrează o diferență semnificativă între datele inițiale și cele finale, unde $t = 5,77$, iar $P < 0,001$.

O deosebire semnificativă se observă și între datele finale ale grupei martor și experiment, unde $P < 0,05$.

În procesul de implementare a *Complexului didactic* s-a urmărit cât de eficient sunt dezvoltate aptitudinile organizatorico-metodice. În acest sens, grupa de experți a stabilit nivelul de evaluare a competențelor profesionale demonstrate la etapa inițială, comparându-le cu cele obținute la etapa finală.

Tabelul 3.12. Rezultatele statistice ale competențelor specifice de apreciere ale studenților

Nr. crt.	Blocurile	Grupa martor aprecierea studenților în bloc				Grupa experimentală aprecierea studenților în bloc			
		Etapa inițială $X \pm m$	Etapa finală $X \pm m$	t	P	Etapa inițială $X \pm m$	Etapa finală $X \pm m$	t	P
1.	Teorie	7,67±0,17	7,99±0,16	1,87	>0,05	7,97±0,12	8,51±0,13	4,15	<0,001
		7,67±0,17				7,97±0,12		1,43	>0,05
			7,99±0,16				8,51±0,13	2,47	<0,05
		7,64±0,19	8,06±0,21	2,00	>0,05	7,87±0,12	8,62±0,14	5,77	<0,001

2.	Deprinderile practice	7,64±0,19				7,87±0,12		1,04	>0,05
			8,06±0,21				8,62±0,14	2,24	<0,05
3.	Organizatorico metodice	7,41±0,18	7,75±0,20	1,70	<0,05	7,63±0,16	8,34±0,19	3,94	<0,001
		7,41±0,18				7,63±0,16		0,92	>0,05
			7,75±0,20				8,34±0,19	2,18	<0,05

Punctajele prezentate statistic în (Tabelul 3.12.) demonstrează că între grupa martor și cea experimentală la etapa finală s-au obținut diferențe semnificative veridice, unde $t = 3,94$, iar $P < 0,001$. Analiza statistică între eșantioanele neconjugate la etapa finală iarăși demonstrează o diferență semnificativă, unde $t = 2,18$, iar $P < 0,05$.

În consens cu cele menționate anterior se poate afirma că aprecierea efectuată de grupa de experți este mult mai obiectivă decât autoaprecierea efectuată de studenți. Se poate afirma faptul că cercetarea aplicativă a influențat eficient dezvoltarea și obținerea competențelor profesionale ale viitorului specialist – manager în turism.

Conform planurilor de studii din învățământul universitar, studenții sunt apreciați prin diferite forme de evaluare, cum ar fi: evaluări curente și finale, când studentul susține examenul respectiv și este apreciat cu o notă. Nota finală a examenelor până la moment nu se bazează pe un sistem bine argumentat științific, la care să se ia în considerare aprecierea nivelului de competențe profesionale de care în viitor va avea nevoie acest specialist. În ideile prezentate în lucrarea dată s-a întreprins încercarea să stabilim cum studenții se autoapreciază, iar grupa de experți apreciază existența acestor competențe profesionale. În cercetarea propriu-zisă a fost interesant să stabilim dacă există legătură corelativă între rezultatele medii ale examenelor obținute în procesul formării competențelor profesionale specifice managerului în turism.

Tabelul 3.13. Analiza legăturii corelative dintre rezultatele examenelor și a autoaprecierii competențelor profesionale

Blocurile	Grupa martor		Grupa experimentală	
	Inițială	Finală	Inițială	Finală
Cunoștințe	$r = 0,410$	$r = 0,588$	$r = 0,397$	$r = 0,701$

teoretice	P > 0,05	P > 0,05	P > 0,05	P < 0,01
Aptitudini practice	r = 0,368 P > 0,05	r = 0,687 P < 0,01	r = 0,470 P < 0,05	r = 0,693 P < 0,01
Aptitudini organizatorico metodice	r = 0,460 P > 0,05	r = 0,630 P < 0,01	r = 0,450 P > 0,05	r = 0,710 P < 0,001

Astfel am efectuat o analiză a legăturilor corelative între rezultatele examenelor și rezultatele autoaprecierii competențelor profesionale ale studenților. Datele sunt prezentate în (Tabelul 3.13.) Este important de menționat că la etapa inițială legăturile corelative dintre rezultatele examenelor și competențele profesionale la ambele grupe nu demonstrează coeficienți de corelație semnificativi: pragul de semnificație este $P > 0,05$. Comparând rezultatele finale privind autoaprecierea studenților ale competențelor profesionale cu rezultatele examenelor se obțin coeficienți de corelație semnificativi $P < 0,05$; $P < 0,001$.

Un aspect important la care ne-am axat în studiul aplicativa fost stabilirea legăturilor corelative între rezultatele examenelor. Analiza statistică este prezentată în (Tabelul 3.14.)

Referindu-ne la datele din (Tabelul 3.14), se observă că coeficienții de corelație demonstrează legături strânse atât la grupa martor cât și la grupa experiment, unde pragul de semnificație variază între $P < 0,05$ și $P < 0,001$.

Tabelul 3.14. Analiza legăturii corelative dintre rezultatele examenelor și a aprecierii competențelor profesionale

Blocurile	Grupa martor		Grupa experimentală	
	Inițială	Finală	Inițială	Finală
Cunoștințe teoretice	r = 0,503 P < 0,05	r = 0,633 P < 0,05	r = 0,475 P < 0,05	r = 0,596 P < 0,01
Aptitudini practice	r = 0,471 P < 0,05	r = 0,700 P < 0,01	r = 0,468 P < 0,05	r = 0,725 P < 0,001
Aptitudini organizatorico metodice	r = 0,531 P < 0,05	r = 0,615 P < 0,01	r = 0,485 P < 0,05	r = 0,681 P < 0,01

Aici mai trebuie de menționat faptul că coeficienții de corelație sunt evident mai mari între rezultatele medii ale examenelor finale și nivelului de competențe profesionale obținute în faza finală. Rezultatele permit să constatăm că studenții conștientizează mai profund că în

procesul instruirii au necesitatea să acumuleze o pregătire profesională eficientă anume prin dezvoltarea și obținerea unor competențe specifice pentru viitoarea lor activitate și pentru integrarea cât mai adecvată în procesul de activitate a peții turistice.

3.5. Concluzii la capitolul 3

În baza rezultatelor obținute privind implementarea *Complexului didactic* în cadrul procesului instructiv a studenților ca viitori specialiști în domeniul turismului se pot trage următoarele concluzii:

1. Analiza pregătirii teoretice efectuată în baza rezultatelor obținute la disciplinele de profil a demonstrat că nivelul cunoștințelor teoretice atât a studenților cu patru ani de studii cât și a studenților cu durată de trei ani de studii (proces Bologna) nu diferă unul de altul. Cu toate că studenții cu trei ani de studii au unele rezultate mai eficiente, acest fenomen se poate explica prin faptul că cursurile de lecții ce se realizează mai compact (2-4 ore pe săptămână de contact direct și tot atât timp este rezervat contactului indirect).
2. În rezultatul studiului privind valoarea aplicării *Complexului didactic* (modulele disciplinelor stabilite) în procesul de dezvoltare a deprinderilor practice și a aptitudinilor organizatorico-metodice ale studenților obținute în cadrul experimentului pedagogic, s-a stabilit că nivelul pregătirii profesionale a studenților cu durată de studii de trei ani (proces Bologna) demonstrează rezultate mai înalte decât studenții cu durată de patru ani de studii. Diferențele între grupele experimentate (martor și experiment) din punct de vedere statistic au manifestat o semnificație veridică. La rezultatele deprinderilor practice ale studenților procesul de semnificație ale grupei experiment s-a constituit $t = 3,79$, $P < 0,01$ ale grupei martor $t = 1,20$, $P > 0,05$. Conform rezultatelor obținute la parametrii competențelor organizatorico-metodice ale studenților grupei experiment valorile procesului de semnificație au constituit $t = 5,10$, $P < 0,01$; ale grupei martor $t = 2,43$, $P > 0,05$. În acest sens, se poate menționa că *Complexul didactic* aplicat a contribuit eficient la îmbunătățirea pregătirii profesionale a viitorilor specialiști în domeniul turismului.
3. Pe parcursul demersului aplicativ s-a întreprins încercarea de a stabili procesul de formare a competențelor profesionale ale studenților printr-un sistem de criterii propus de specialiștii din domeniul psiho-pedagogic. Astfel, prin modul de autoevaluare și evaluare a studenților realizat în baza acestui sistem de criterii – competențe obținute la compartimentele Teorie, deprinderi practice și organizatorico – metodice, s-a putut stabili că studenții atât cu durată de studii cu patru ani cât și cei cu durată de studii de trei ani la etapa inițială au realizat procesul de autoevaluare, prezentând date aproximativ identice.

La finele anului de studii a studenților cu patru ani și a celor cu trei ani autoevaluarea s-a realizat cu mult mai obiectiv, iar studenții cu durată de trei ani au manifestat o conștientizare cu mult mai profundă în autoaprecierea cunoștințelor și competențelor. Un fenomen interesant s-a evidențiat în procesul de evaluare realizat de experți, care au verificat nivelul competențelor profesionale ale studenților. Rezultatele obținute au demonstrat o corelație statistic veridică între evaluările experților și autoevaluările studenților grupei experimentale, cu durata studiilor de trei ani. O corelație mai puțin satisfăcătoare s-a obținut între experți și studenții cu patru ani de studii.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Studiul literaturii de specialitate privind pregătirea profesională a specialiștilor, rezultatele analizei experienței obținute privind implementarea *Complexului didactic* în cadrul procesului educațional în domeniul turismului, se pot trage următoarele concluzii:

1. Analiza aspectelor teoretice și practice prezentate în elaborările științifice ale unor specialiști din domeniul turismului și a culturii fizice ne-a permis să constatăm că conținutul învățământului turistic profesional depinde de factori și condiții psihopedagogice generale și speciale. Dezvoltarea turismului necesită implementarea urgentă a tehnologiilor educaționale moderne, ceea ce determină succesul industriei pe piața turistică. Implementarea noilor tehnologii necesită cercetări științifice actuale, instruirea personalului, acumularea cunoștințelor noi, formarea deprinderilor practice, autoinstruirea.

2. Prin sintetizare analitică, a fost elaborat *Complexul didactic* pentru specialitatea cultura fizică recreativă specializarea „Manager în turism”, în care au fost incluse următoarele 4 componente: organizațional-procesuală, metodică, de conținut și educativă. Ideea principală este că structura unităților *Complexului didactic* contribuie la o reflectare sistematică, unitară a conținutului învățământului și la o percepere corespunzătoare din partea studenților.
3. În corespundere cu scopurile instruirii turistice și în baza principiilor didactice, cu evidența caracteristicilor substanțiale și formale ale cunoștințelor, au fost relevate criteriile de selecție și structurare a conținutului componentelor *Complexului didactic* pentru specializarea „Manager în turism”.
4. Analiza pregătirii teoretice efectuată în baza rezultatelor obținute la disciplinele de profil a demonstrat că nivelul cunoștințelor teoretice atât a studenților cu patru ani de studii cât și a studenților cu durată de trei ani de studii (proces Bologna) nu diferă unul de altul. Cu toate că studenții cu trei ani de studii au unele rezultate mai eficiente. Acest fenomen se poate explica prin faptul că cursurile de lecții se realizează mai compact.
5. În rezultatul studiului experimental privind influența aplicării *Complexului didactic* asupra nivelului de formare a deprinderilor practice și a aptitudinilor organizatorico-metodice a studenților, s-a stabilit că nivelul pregătirii profesionale a studenților cu durată de studii de trei ani (proces Bologna) demonstrează rezultate mai bine decât studenții cu durată de patru ani de studii. Diferențele între grupele experimentate (martor și experiment) din punct de vedere statistic au o semnificație veridică. La rezultatele deprinderilor practice ale studenților procesul de semnificație a grupei experiment s-a constituit $t = 3,79$, $P < 0,01$, al grupei martor $t = 1,20$, $P > 0,05$. Conform rezultatelor obținute la parametrii competențelor organizatorico-metodice ale studenților grupei experiment, valorile procesului de semnificație au constituit $t = 5,10$, $P < 0,01$, ale grupei martor $t = 2,43$, $P > 0,05$. În acest sens, se poate menționa că *Complexul didactic* aplicat a contribuit eficient la îmbunătățirea pregătirii profesionale a viitorilor specialiști în domeniul turismului.
6. Pe parcursul cercetării s-a valorificat stabilirea nivelului de formare a competențelor profesionale a studenților printr-un sistem de criterii propus de specialiștii din domeniul psiho-pedagogic. Astfel, prin modul de autoevaluare și evaluare a studenților realizat prin aplicarea acestui sistem de criterii, s-a putut stabili că studenții atât cu durată de studii cu patru ani cât și acei cu durată de studii de trei ani la etapa inițială au realizat procesul de autoevaluare prezentând date aproximativ identice. La finele anului de studii a studenților

cu patru ani și a celor cu trei ani de studiu autoevaluarea s-a realizat cu mult mai obiectiv, iar studenții cu durată de trei ani au manifestat o conștientizare cu mult mai profundă în autoaprecierea cunoștințelor, deprinderilor și competențelor. Rezultatele obținute au demonstrat o corelație statistic veridică între evaluările experților și autoevaluările studenților grupei experimentale, cu durată de studii de trei ani.

7. Instruirea în baza *Complexului didactic* propus constituie principalul mecanism prin care societatea asigură modelarea personalității indivizilor săi, angrenați în ansamblul relațiilor interumane existente la nivel social, precum și în activități corelate cu diferite subsisteme ale societății. Noul plan de învățământ la disciplinele de specializare "Manager în turism" trebuie să instrumenteze proiectul social, economic, politic, cultural, ce permite formarea specialistului capabil să ofere un amplu și diversificat sistem de servicii turistice specializate pentru comunitate.
8. Ca finalitate generală, educația din sfera turismului își propune să contribuie la dezvoltarea plenară a personalității studenților, să îi conștientizeze vizavi de responsabilitatea lor de cetățeni liberi, în vederea lărgirii șanselor de integrare pe piața muncii, facilitării mobilității în cadrul învățământului superior, realizării unui cadru comun, dar flexibil de calificare, asigurării controlului calității și a certificării/acreditării, participării la creșterea competitivității studenților și absolvenților, atât în țara noastră cât și în întreaga lume.

RECOMANDĂRI

- Pornind de la caracteristicile componentelor structurale ale *Complexului didactic*, urmează să fie stabilite sarcinile principale ale instruirii studenților, care pot influența obținerea cunoștințelor speciale, competențelor de desfășurare a analizei științifice, utilizând aparate și mijloace tehnice, capacități de a lua decizii argumentate științific în condiții nedeterminate, cunoașterea posibilităților și perspectivelor de dezvoltare a domeniilor științifice corespunzătoare (pentru specialitatea dată), priceperilor de utilizare

a informații științifice contemporane, conștientizarea calificată a stării și nivelului de dezvoltare a diferitelor activități profesionale, adiacente specializări „ Manager în turism”, capacitatea de a veni cu propuneri, idei constructive de dezvoltare și de perfecționare a complexului turistic multiramural.

- Din perspectiva pragmatică a planului de învățământ, al metodicilor diferitelor discipline de specializare în turism, studierea și (re)descoperirea legităților care guvernează procesele de predare-învățare-evaluare specifice domeniul turismului trebuie să fie centrul cercetărilor științifice de perspectivă. Ele analizează și promovează, în spiritul logicii științelor moderne, obiectivele, conținuturile, formele de organizare a activității didactice, strategiile didactice alternative, strategiile de evaluare a randamentului învățământului superior de profil, pârgăile și strategiile cultivării unor repertorii motivaționale favorabile învățării diferitelor discipline din domeniul turismului.
- Promovarea unui proces permanent de restructurare și modernizare a didacticii disciplinelor turistice, care se bazează pe cunoașterea obiectivă a procesului de predare-învățare-evaluare, a disciplinelor turistice, a problemelor și dificultăților care îl caracterizează la macro și micro nivel, în scopul depășirii lor. (Re)formularea finalităților didacticii disciplinelor turistice trebuie să se axeze pe cerințele de concepere și proiectare curriculară specifice, în funcție de cerințele care rezultă din aplicarea în practică a proiectelor turistice, respectiv din derularea efectivă a proceselor de predare-învățare-evaluare.
- Curriculumul disciplinelor ” Manager în turism” poate fi încadrat, în funcție de criteriul cercetării fundamentale a curriculumului, în categoria curriculumului de profil și specializat, întrucât vizează formarea și dezvoltarea strategiilor de acțiune, a abilităților, competențelor și comportamentelor caracteristice acelor domenii ale cunoașterii care își găsesc corespondent în profilul turistic. În ansamblul său, curriculumul disciplinelor turistice a fost construit în acord cu paradigmele reformei curriculare - segment cuprinzător și extrem de important al reformei educaționale, întrucât își propune să asigure premisele manifestării reale a interacțiunilor și interdependențelor dintre obiectivele educaționale, conținuturile instructiv-educative, principiile și strategiile de predare-învățare-evaluare, principiile și strategiile de evaluare, în contexte formale, nonformale și informale.
- Curriculumul disciplinelor turistice necesită a fi construit în concordanță cu următorul sistem de principii: principiile referitoare la curriculum în ansamblu; principii referitoare la activitatea de învățare; principii referitoare la activitatea de predare, iar sistemul

principiilor didactice care au stat la baza construirii curriculumului disciplinelor turistice trebuie să coreleze cu următoarele orientări generale:

- Asigurarea caracterului logic al nucleului predării-învățării disciplinelor turistice, prin situarea în poziție privilegiată a strategiilor didactice, operaționalizate ca articulări sistemice flexibile de metode, tehnici, procedee, de alternative de organizare, care să facă posibilă eficientizarea învățării;
- Inducerea și promovarea unei învățări logice și de profunzime, prin creșterea eficienței abordărilor curriculare pragmatice și prin examinarea critică, evaluativă a unor idei, topici, proiecte, procese, fenomene și paradigme educaționale;
- Valorizarea dimensiunii participative și activizate a învățării, prin asigurarea unității cognitivului cu motivaționalul, prin intermediul unor influențe educative care vizează asigurarea legăturilor necesare între teorie, practică și lucrul organizatoric educațional.

BIBLIOGRAFIE

Literatura în limba română:

1. Aubrey C. Daniels. Managementul performanței: strategii de obținere a rezultatelor maxime de la angajați. Iași: Polirom, 2007. p.17.
2. Babanski I. Optimizarea procesului de învățământ. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1979. p.32.
3. Bacanu B. Managementul strategic în turism: concepte și studii de caz. Iași: Polirom, 2009.
4. Berkenbihl V. Antrenamentul comunicării sau Arta de a înțelege. București: Gemma Pres, 1998. 285 p.

5. Bîrzea C. Reforma învățământului în România, condiții și perspective. Revista de Pedagogie, 1993, nr. 2., p. 21-35.
6. Bocoș M. Teoria și practica cercetării pedagogice., Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință, 2001. p.78.
7. Bocoș M., Ciomoș F. Proiectarea și evaluarea secvențelor de instruire. Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință, 2001. p.42.
8. Bocoș M., Jucan D. Teoria și metodologia instruirii și Teoria și metodologia evaluării. Repre de instrumente didactice pentru formarea profesorilor. Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință, 2007. p. 65.
9. Bontaș I. Pedagogie. București: ALL, 1994, p. 215-266.
10. Bucur-Szabo M. Marketing turistic. București: IRECSO, 2004. p.105.
11. Bufta V.E. Pregătirea profesorului de educație fizică în baza tehnologiei principiului concentric de instruire. Autoreferat al tezei de doctor în științe pedagogice. Chișinău, 1999. 30 p.
12. Carp I. Pregătirea studenților facultăților de educație fizică și sport pentru activitatea de cercetare științifică. Teză de doctor în științe pedagogice. Chișinău, 1999. 209 p.
13. Cîndea M., Bran F., Cimpoeru L. Organizarea, amenajarea și dezvoltarea durabilă a spațiului geografic. București: Editura universitară, 2006. p.17.
14. Chiș V. Pedagogia contemporană-pedagogia pentru competențe. Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință, 2005. p.18.
15. Ciorbă C. Bazele teoretice și argumentarea social-pedagogică a reformării conținutului învățământului superior de cultură fizică în Republica Moldova: Dis...doctor habilitat în științe pedagogice. Chișinău: I.N.E.F.S, 2004. 304 p.
16. Ciorbă C. Conținutul învățământului de cultură fizică. Chișinău: Garuda Art, 2001. 190 p.
17. Cîrstea G. Teoria și metodica educației fizice și sportului. București, editura Didactică și Pedagogică, 1993. 150 p.
18. Cîrstea G. Teoria și metodica educației fizice și sportului. București: Editura ANDA, 2000.
19. Congresul al doilea 2006. P.10.
20. Craia S. Teoria comunicării. București: Fundația România de mâine, 2000. 196 p.
21. Crețu C. Teoria curriculumului și conținuturile educației. Iași: Curs Editura Universității Al. I. Cuza, 2000. p.35.
22. Cristea S. Conceptele-cheie în pedagogie. Revista didactica-pro, Chișinău, 2001, nr. 1(5), p. 13-21.
23. Cristea S. Fundamentele științelor educației. Chișinău: Editura Litera Educațional, 2003. 240 p.
24. Cristea S. Metodologia reformei educației. Pitești: Hardiscom, 1996, p.16-87.

25. Cucuș C. Pedagogie. Iași: Polirom, 1996. 232 p.
26. Danail S. Probleme actuale privind perfecționarea sistemului de învățământ în domeniul culturii fizice. Materialul conferinței internaționale. Chișinău: Liceniu, 1996, p. 4-10.
27. Diaconu M. Competența pedagogică și performanțele profesionale. Standarde profesionale pentru profesia didactică. București: Consiliul Național pentru Pregătirea Profesorilor. 2002. p.--
28. Dottrens R. Instituitori ieri, educatori mâine. București: Didactică și Pedagogică, 1971, p. 81-114.
29. Dragnea A., Bota A. Teoria activităților motrice. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1999. 284 p.
30. Dragnea A., Mate-Teodorescu S. Teoria Sportului. București: FEST, 2002. 610 p.
31. Dragnea L., Copețchi M., Andrei R. Manual de tehnici operaționale în activitatea de turism. București: IRECSON, 2006.p. 98.
32. Dragu A. Structura personalității profesorului. București: Didactică și Pedagogică, 1996, p. 31-114.
33. Dragu A. Structura personalității profesorului. București: Didactică și Pedagogică, 1996, p. 31-114.
34. Efros V. Potențialul turistic natural al Republicii Moldova. În: politica industrială și comercială în Republica Moldova. Simpozion științific, Chișinău 1997, p.493-496.
35. Elenicz M., Erdeli G., Marin E. Dicționar de termeni geografici. Editura corin, 2005.p.9.
36. Epuran M. Metodologia cercetării activităților corporale. București: Editura FEST, 2005
37. Epuran M. Psihologia sportului de performanță (teorie și practică). București: Editura FEST, 2008. p.21.
38. Epuran M. și colab. Psihologia sportului de performanță: teorie și metodică. București: FEST, 2001. 12 p.
39. Firea E. Metodica educației fizice școlare. București: I.E.F.S, 1984, p. 85-137.
40. Garcia Henche B. Marketing în turismul rural. București: IRECSON, 2004. p.97.
41. Glăvan V. Turismul rural. Agroturism. Turism durabil. Ecoturism: București: Editura economică, 2003. p.
42. Herczog L. Teoria educației fizice și sportului. Timișoara: Mirton, 1995. 263 p.
43. Ionescu M., Radu I. Didactica modernă, Cluj – Napoca: Editura Dacia, 2001.
44. Iucu R., Manolescu M. Pedagogie. București: Fundația Cultură Dimitrie Bilintineanu, 2001. 332 p.
45. Joița E. Management educațional. Profesorul-manager: rolul și metodologie. Iași: Polirom, 2000. 232 p.

46. Lupu E. Metodica predării educației fizice și sportului. Editura: Institutul European, 2007-105 p.
47. Matveev L., Novikov A. Teoria și metodică educației fizice. București: Sport-turism, 1980. 600 p.
48. Mindrigan V. Pregătirea profesională – pedagogică a specialiștilor în domeniul turismului activ. În: Conferința științifică internațională „Probleme actuale privind pregătirea specialiștilor în domeniul turismului în sistemul învățământului superior”, 15-17 decembrie Chișinău: INEFS 2000.p.38.
49. Mindrigan V. Pregătirea Profesional-pedagogică a specialiștilor în domeniul turismului. Chișinău: INEFS. 2001. p.42.
50. Mindrigan V. Aspectul pedagogic al activităților turistice școlare. Revista „Teoria și Arta Educației Fizice în Școală, 2005, nr. 1, p.36
51. Mindrigan V. Învățământul turistic profesional în cadrul facultății de educație fizică și sport. În: Cong. științific Inter. ”Strategii de dezvoltare a sportului pentru toți și bazele legislative ale domeniului culturii fizice și sportului în țările CSI”, Chișinău: INEFS. 2008. p.54.
52. Mindrigan V. A., Miron V. Hâncești: Ghid Investițional et. Al. Ch.: “Cu drag” SRL, 2009. 112 p.
53. Mindrigan V. Managementul turismului sportiv în cadrul procesului educațional. Revista Teoria și Arta Educației Fizice în Școală 2009, nr.1. p.41.
54. Miron V. Turismul rural în Moldova: îndrumar pentru autoritățile publice locale. Chișinău: Știința, 2002. 120 p.
55. Mitra M., Mogoș A. Teoria și metodică educației fizice. București: Sport-turism, 1980.503 p.
56. Mitrofan N. Aptitudinea pedagogică și eficiența activității instructiv-educative. Revista de pedagogie, 1986. nr.7. p.22.
57. Mândăcanu V. Conținutul învățământului în context curricular-tehnologii educaționale moderne. Chișinău: UPS I. Creangă. 1994, p. 7-20.
58. Mândăcanu V. Etica pedagogică. Chișinău: Editura Lyceum, 2001. 243 p.
59. Mândăcanu V. Metodele active-curriculum-tehnologii moderne-câteva clarificări conceptuale-tehnologii educaționale moderne IV metode active. Chișinău: Lyceum, 1996, p. 7-13.
60. Mândăcanu V. Promovarea tehnologiilor moderne în context curricular-tehnologii educaționale moderne III- Cercetarea pedagogică. UPS I. Creangă. Chișinău, 1994, p. 9-16.
61. Neculan A. Calitățile profesorului văzute de elevi. Revista de pedagogie, 1978, nr.1
62. Negreț I., Pânișoară I. Știința învățării. De la teorie la practică. Iași: Editura Polirom, 2005.

63. Negueț I. Teoria curriculumului, prelegeri pedagogice. Iași: Polirom. 2001
64. Neguț S. Geografia turismului. București: Meteor pres, 2003.
65. Nicu A. Antrenamentul sportiv modern. București: Editis, 1993. 531 p.
66. Niță V., Butnaru G. Gestiunea hotelieră - curs, aplicații, grile, București: Editura Tehnopress, 2005. 50 p.
67. Pavelcu V. Principii de docimologie. București: Didactică și Pedagogică, 1968, p. 22-78.
68. Păun E. Școala-abordare sociopedagogică. Iași: Polirom, 1999. p.5
69. Petelean A. Managementul conflictelor. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2006.
70. Popa G. Metodologia cercetării științifice în domeniul educației fizice și sportului. Timișoara: Orizonturi Universitare, 1999. 281 p.
71. Popescu-Neveanu P., Crețu T. Comunicativitatea ca dimensiune definitorie a aptitudinilor didactice. Revista de psihologie, 1985. nr. 8, p.17.
72. Potolea D. Curs de teoria curriculumului. Note de curs. București:Editura ASE, 2002.p.67.
73. Radu I. Procesul de învățământ, în didactica modernă. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 2001.p.32.
74. Roland L. Managerul începător: ghid de reușită în noul post. Trad. De Gabriela Sandu. Iași: Polirom, 2007.p. 32
75. Romița I. Formarea cadrelor didactice. Sisteme, politici, strategii. București: Humanitas Educațional, 2004
76. Salade D. Competență, performanță, competiție. Revista de pedagogie 1998. nr. 1.p.31.
77. Socoliuc N. Cojocaru V. Formarea competențelor pedagogice pentru cadrele didactice din învățământul universitar. Chișinău:USEFS, 2007, p.46.
78. Stăncioiu A. Analiza proiectelor locale de promovare și dezvoltare turistică. Tribuna economică, 1998, nr. 29, p. 27-28.
79. Stăncioiu A. Obiectivele de marketing în turism. Tribuna economică, 1998, nr. 17. p. 24
80. Stăncioiu A. Planificarea de marketing în turism. Tribuna economică, 1998, nr. 16. p. 25
81. Stănciulescu G. Managementul agenției de turism. București: Editura ASE, 2005.p.217.
82. Stănciulescu G. Managementul turismului durabil în centrele urbane. București: Editura Economică, 2004.
83. Stănciulescu G., Jugănar I. Animația și animatorul în turism. București: Editura uranius, 2006. p.76.
84. Stănciulescu G., Marin-Petelescu A. Tehnica operațiunilor de turism-studii de caz și probleme. București: Editura ASE, 2008.p.189.
85. Stănciulescu G., Micu C. Economie și gestiune în turism: probleme, proiecte și studii de caz. București: Editura C. H. Beck, 2009. p.83.

86. Stănilescu M. Programa analitică curs de ghizi. Agenția meridian 25(avizat M.T., 1995).
87. Șiclovan I. Teoria educației fizice și sportului. București: Sport-turism, 1979. 27 p.
88. Tacu A. Turismul în perspectiva globalizării-probleme regionale în contextul procesului de globalizare: simpozion internațional, 9-10 octombrie, Chișinău: 2002, p. 165-167.
89. Teodorescu L., Epuran M. Contribuții cu privire la legitimitatea științei educației fizice și sportului. București, I.E.F.S., p. 17-62.
90. Tolmaciov P. Optimizarea pregătirii profesionale a specialiștilor în domeniul educației fizice. Probleme actuale privind perfecționarea sistemului de învățământ în domeniul culturii fizice. Materiale ale Conferinței științifice internaționale. Chișinău: Lyceum, 1996, p.1-3.
91. Tomșa N. Particularitățile desfășurării dialogului didactic și influența lui asupra frecvenței reușitei și educației studenților facultății de bază a I.N.E.F.S. Conferința Științifică Probleme actuale privind perfecționarea sistemului de învățământ în domeniul culturii fizice. Chișinău, 1999, p. 106.
92. Țeghiu L. Introducere în semiotică și teoria comunicării. Timișoara: Universitatea de Vest, 2001. 84 p.
93. Țițeica R., Baticu N. Pe crestele Carpaților. București: Editura Sport-turism, 1984.

Literatura în limba rusă:

94. Абдулина О. Комплексная педагогическая практика в системе профессионально-педагогической направленности студентов пед. Вузов: Матер. Науч. Конф: 1972, с.27-32.
95. Аванесова Г. Сервисная деятельность. Историческая и современная практика, предпринимательство, менеджмент: Учеб. пособие для студентов вузов. Москва: Аспект Пресс, 2004. с.76.
96. Агамирова Е. Управление персоналом в туризме и гостинично-ресторанном бизнесе: Практикум. Москва: Издательско-торговая корпорация Дашков, 2005.с.29.
97. Александрова Н. Отраслевые метаморфозы. Владимир Стржалковский возвращается: Туризм, практика, проблемы, перспективы, 2005. - NQ 11.
98. Аль-Масри М. Основной доклад: второй международной конгресс по техническому и профессиональному образованию. Сеул 26-30 апреля, 1999 г. Москва: Национальная обсерватория профессионального образования, 1999, с.52-70.
99. Ашмарин Б. Теория и методика педагогических исследований в физическом воспитании: Пособие для аспирантов и препод. институтов физкультуры. Москва, Физкультура и спорт, 1978, 233 с.

100. Байдак В. Формирование готовности студентов факультетов физической культуры к невербальному общению с учащимися на уроке: Авто реф. дис. канд. пед. наук. Ленинград, 1992. 24 с.
101. Бари И. Методические рекомендации к курсу: Введение в специальность. Днепропетровск: ДИСИ, 1994. 37с.
102. Барчуков И. Теория и методика физического воспитания и спорта. Издательства: КноРус, 2011. 368 с.
103. Батышев С. Блочно-модульное обучение. Москва: Высшая школа, 1997, 214 с, с 127.
104. Баумгартен Л. Стратегический менеджмент в туризме: Учеб. Пособие для вузов. Москва: Изд. Центр Академия, 2007.с.177.
105. Бахтин М. Работы разных лет. Киев, 1994. 664 с.
106. Бишаева А. Физическая культура. Издательство: Академия, 2010.с.121.
107. Вавилова Е. Основы международного туризма: Учебник пособие. Москва: Гардарика, 2005.с.371.
108. Васильков А. Теория и методика физического воспитания. Москва, 2008.с.206.
109. Васильченко Н. Современная система управления предприятием: Учебно-практ. пособие. Москва: Бизнес-школа «ИнтелСинтез», 2003.с.180.
110. Веденин Ю. Мифология туристских ресурсов и эволюция. Представление о ресурсном потенциале территории. Известия, РАН. Москва, 1998. № 4.
111. Веснин В. Основы менеджмента: 2-е изд., доп. и испр. Москва: Элит 2000, 2002.с.257.
112. Виленский М., Образцов П., Уман А. Технология профессионально ориентированного обучения в высшей школе. Москва, 2004.
113. Виханский О., Наумов А. Менеджмент: Учебник, 3-е изд. Москва: Гардарика, 1998. 528 с.
114. Власова Т. В век туризма - с новым качеством подготовки специалистов. Вісник ДІТБ. 2001, №5. с. 15-18.
115. Воскресенский В. Международный туризм: 2-изд., перераб. и доп. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2008..463.с.
116. Выдрин В., Джумаев А. Физическая рекреация - вид физической культуры. Теория и практика физической культуры. Москва. 1989. № 3, с. 2-4.
117. Выдрин В., Салов В., Пересветов Н. Подготовка студентов факультетов физического воспитания к проф ориентационной работе в школе. Теория и практика физической культуры. Москва, 1984, № 3, с. 39-40.

118. Выдрин В., Собянини Ф. Исследование профессионально-педагогической пригодность будущих учителей физ. культуре. Теория и практика физической культуры, 1991, №3, с.7-8.
119. Герасименко В. Трансформация международного туризма и ее отражение в процессе подготовки кадров. Региональный сборник научных трудов по экономике. Донецк: Прометей, 1999, Вып.1, с. 114-120.
120. Герчикова И. Менеджмент: Учебник. Москва: ЮНИТИ, 1994. 685 с.
121. Голова О. Менеджмент туризма: Практический курс. Москва: Финансы и статистика, 2007.с.216.
122. Голова О. Менеджмент туризма: Практический курс. Учеб. метод. пособие. Москва: Финансы и статистика, 2007. 243с.
123. Гольдштейн Г. Основы менеджмента: Учеб. пособие. 2-е изд., доп. и перераб. Таганрог: Изд-во ТРТУ, 2003.с.97.
124. Горбачев Е. Повышение уровня профессиональной подготовки студентов в условиях непрерывной педагогической практики. Метод. рекомендация.Одесса, 1988. с.41
125. Горбунов Г., Гогунев Е. Психология физической культуры и спорта. Академия. Серия: Высшее профессиональное образование, 2009. 256 стр.
126. Горячева Т. Развитие региональной системы профессиональной подготовки туристских кадров в открытой образовательной среде. Автореферат диссертации. Москва, 2007.
127. Гринько С. Рынок подготовки туристских кадров: реалии и перспективы развития. Персонал, 2004. № 2, с. 31-34.
128. Губа В., Шестаков М., Бубнов Ню, Борисенков М. Измерения и вычисления в спортивно-педагогической практике. Для вузов физической культуры. Москва: Физкультура и спорт, 2006, 220 стр.
129. Гусыкин Г. Век российского туризма: 1895-1995. Вестник детско-юношеского туризма. 1997, №3, с. 18-22.
130. Данаил С. Методика подготовки студентов факультетов физического воспитания к коммуникативной дидактической деятельности: Дис. канд. Пед. наук. Ленинград, 1989, с. 272.
131. Дворкин Л. Физическое воспитание студентов: Учеб. пособие. Краснодар: Феникс: Неоглори, 2008.700с
132. Динер В. Основы теории и методики физического воспитания:Учеб.пособие.-2-е зд.,доп.- Краснодар: КГАФК, 2004.239с.
133. Дурович А. Маркетинговые исследования в туризме СПб: Питер, 2008.с.67.

134. Дурович А. Организация туризма. СПб: Питер, 2009.с.250.
135. Евсеев С. Физическая культура в системе высшего профессионального образования: Реалии и перспективы. Монография. СПбГАФК им. П.Ф.Лесгафта. СПб, 1998. 246 с.
136. Евстаев Б. Анализ основных понятий в теории физической культуры: Материалы к лекциям. Ленинград, ВИФК. 1990. 133 с.
137. Евстафев Б. Анализ основных понятий в теории физической культуры: Материалы к лекциям. Москва, 1991, с. 20 - 72.
138. Евстафьев, Б. Понятийный словарь по физической культуре и спорту. Ленинград, 1990. 45 с.
139. Ермоленко В. Технология разработки блочно-модульных учебных программ для учреждений профессионального образования. Москва: Высшая школа, 1996. 156 с.
140. Железняк Ю. Теория и методика обучения предмету «Физическая культура». Издательство: Академия, 2004. с. 57.
141. Жукова М. Индустрия туризма: менеджмент организации. Москва: Финансы и статистика, 2002. с.89.
142. Жукова М. Менеджмент в туристском бизнесе: Учеб. пособие. Москва: КНО-РУС, 2005. с.173.
143. Журавлев П. Менеджмент персонала: Учеб. Пособие. Москва: Изд. Экзамен, 2004.с.169.
144. Журнал- Теория и практика физической культуры. Совершенствование подготовки специалистов по физической культуре в дошкольных образовательных учреждениях. Выпуск 5, 22 мая 2007
145. Зайцева Н. Менеджмент в социально-культурном сервисе и туризме: Учебник. Москва: Академия, 2003.
146. Зорин В. Аксиологическое пространство как предметная область педагогики туризма. Теория и практика физической культуры. Москва, 2000, №8, с.10-15.
147. Зорин В. Профессиональное образование и карьера в туризме. Москва: Советский Спорт, 2005, с. 1-112,161.
148. Ильина Е. Педагогические аспекты подготовки студентов к предпринимательской деятельности в процессе обучения туроперейтингу: Автореферат диссертации кан. пед. наук. Москва: 1998. 24 с.
149. Ильина Е. Туроперейтинг: Организация деятельности. - Москва: Финансы и статистика, 2007.
150. Ильина Е. Психология физического воспитания. Москва: Просвещение, 1987. с.287
151. Ильина Е. Организация водных путешествий. Москва, 2002.

152. Кабушкин Н. Менеджмент туризма: Учеб. пособие. Минск: БГЭУ, 1999. 644 с.78.
153. Кан-Калик В., Никандров Н. Педагогическое творчество. Москва: Педагогика, 1990, с. 144.
154. Каргополов Е. Социальная модель преподавателя по физической культуре и спорту: Автореф. дис. Канд. пед. наук. Ленинград, 1981, с.26.
155. Квартальнов А. Дидактические основы профессиональной подготовки менеджеров туристско-спортивного оперейтинга. Автореф. дис. Канд. пед. наук. Москва, 1999. с.24 с.16.
156. Квартальнов В. Педагогика и туризм: Учебник для вузов туристского профиля. Москва: Советский спорт, 2000. 334с. с.92.
157. Кожухова Н., Рыжкова Л., Борисова М., Горелова В. Теория и методика физического воспитания и развития ребенка. Практическая подготовка студентов. Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. Издательство: Владос, 2008
158. Короткова Э., Резник С. Менеджмент организаций, итоговая аттестация студентов, преддипломная практика и дипломное проектирование: Москва: ИНФРА-М, 2006.с.56.
159. Косолапов А. Менеджмент в туристской фирме. - Москва: КНОРУС, 2007.с.104.
160. Косян С. Проектирование содержания национально-регионального компонента общепрофессиональной подготовки специалиста по туризму. Автореферат диссертации. Волгоград, 2008.с.40.
161. Круцевич Т. Теория и методика физического воспитания. В 2 томах. Том 2. Методика физического воспитания различных групп населения. Издательство: Олимпийская литература, 2003, 392 с.
162. Кудрявцева Т. Формирование профессиональной подготовки менеджеров туризма в системе дополнительного образования: Дис. Канд. пед. наук. Москва, 1999. 143 с.с.30.
163. Кузьмин В. Педагогическое физкультурно-спортивное совершенствование как средство профессионально-творческой подготовки учителей физической культуры Теория и практика физической культуры, 1998, №11-12, с. 18-19.
164. Курамшин Ю. Теория и методика физической культуры. Издательство: Советский спорт, 2010, 464 с.
165. Лагусев Ю., Квартальнов А., Сеселкин А. Государственный образовательный стандарт высшего профессионального образования: «Менеджмент спортивного туризма». Проект. Москва: РМАТ, 1999. 48 с.
166. Леднев В. Непрерывное образование: структура и содержание. Москва: Просвещение, 1991. 250 с.

167. Леднев В. Содержание образования: сущность, структура, перспективы. Москва: Высш. школа, 1991. 224с.
168. Леонтьев А. Лекция как общение. Москва: Знание, 1974. 40 с.
169. Леонтьев А. Педагогическое общение: Новое в жизни, науке, технике. Сер."Педагогика и психология". Москва: Знание, 1979. 47 с.
170. Лернер И. Дидактические основы методов обучения. Москва: Педагогика, 1981. 186с.
171. Лихачев Б. Педагогика. Москва, 2001. 607с.
172. Лихачев Д. Раздумья. Москва: Советская Россия, 1991. 188 с.
173. Лузина М. Формирование творческой индивидуальности учителя в педагогическом ВУЗе. Ташкент: ФАН, 1986, с.96.
174. Лукичева Л. Управление организацией: Учеб. пособие. Москва: ОМЕГА-Л, 2004.с.110, 120.
175. Луткова Н. О месте творческой деятельности в педагогической практике студентов. Сборник Сб. нач. тр. ГДОНФК им. П.Ф.Лесгафта. Ленинград, 1989. с.84-87.
176. Майор Ф. Доклад: Второй международный конгресс по техническому и профессиональному образованию. Сеул, 26-30 апреля 1999г. Москва: Национальная обсерватория профессионального образования, 1999. с. 22-43.
177. Маслов А., Константинов Ю. Программы обучения детей жизненным навыкам в системе дополнительного образования. Москва: МТО-ХОЛДИПГ, 2001.с.37.
178. Матвеев Л. Теория и методика физической культуры: учебник для институтов физкультуры. Москва: ФИС, 1991. 112 с.
179. Матвеев Л., Гилясова В. Некоторые черты динамики нагрузок в процессе многолетней тренировки. О структуре многолетней тренировки. Москва, 1974, с. 5-30.
180. Мельников В., Маренков Н., Смиртладзе А. Управление организацией: Учеб. пособие. Москва: КноРус, 2004.с.81.
181. Можяева Н., Богинская Е. Туризм. Издательство: Гардарики, 2007.с.150.
182. Морозов М., Морозова Н. Информационные технологии в социально-культурном сервисе и туризме. Оргтехника. Москва: Академия, 2007.
183. Морозов Ю., Гаврилов А., Городнов А. Инновационный менеджмент: Учеб. пособие для вузов. 2-изд., перераб. и доп. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2003.
184. Мохова Ю., Мохов Г. Турфирма: с чего начать, как преуспеть. СПб.: Питер, 2010.
185. Мындыкану В., Патрашку Д. Совершенствование профессионального мастерства: Методическая рекомендация для руководителей общеобразовательных школ. Кишинев, 1989, с.44.

186. Неверкович С. Педагогика физической культуры и спорта. Академия. Серия: Высшее профессиональное образование, 2010 г. 336 стр.
187. Некрасов К., Чечет В. Некоторые вопросы организации и руководства воспитательной деятельности студентов на педагогической практике в школе. Теория и практика физической культуры, 1978, №1, с.52-54.
188. Никитин А. Формирование педагогических умений в решении воспитательных задач у студентов институтов физической культуры. Дисс. Канд. Пед. Наук. Ленинград, 1989, с.193.
189. Новиков А. Российское образование в новой эпохе: Парадоксы наследия, векторы развития. - Москва: Эгвес, 2000. 272 с.
190. Писаревский Е. Туризм как системное образование. Туризм: право и экономика, 2006. N-25, с. 2-9.
191. Петунин О. Формирование профессионального мастерства учителя физической культуры: Учеб. пособ. для пед. ин-тов. Москва, 1980, с.112.
192. Пироженоко Н. Педагогические и гуманитарные основы профессиональной подготовки менеджеров туризма: Автореф. дис. ...канд. пед. наук. Москва, 1998. 19 с.
193. Платонов. В. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения. Киев: Олимпийская литература, 2004, с. 808.
194. Понков В., Коржуев А. Дидактика в высшей школы. Москва, 1980.
195. Пономарев Г. Высшее профессиональное образование в области физической культуры: состояние, предпосылки и направления обновления: Монография. СПб: Издательство РГПУ им. А.И. Герцена, 2003. 262 с.
196. Пономарев Г. Личностно ориентированное обучение как фактор совершенствования подготовки специалистов по физической культуре. Теория и практика физической культуры, 1997, № 12, с. 32-35.
197. Поппер К. Открытое общество и его враги. Москва: Феникс, 1992. 448 с.
198. Решетников Н., Кислицын Ю., Палтиевич Р., Погадаев Г. Физическая культура. Издательство: Академия, 2008.
199. Родионов А. Психология физической культуры и спорта. Академия. Серия: Высшее профессиональное образование, 2010. 368 с.
200. Румянцева З. Менеджмент организации. Москва, 1996.с.232.
201. Румянцева З. Общее управление организацией. Теория и практика: Учебник. - Москва: ИНФРА-М, 2004. 340с.
202. Саак. А., Пшеничных Ю. Менеджмент в социально-культурном сервисе и туризме: Учебное пособие. СПб.: Питер, 208 с.

203. Сакун Л. Теория и практика подготовки специалистов сферы туризма в развитых странах мира. Монография. Киев: МАУП, 2004. 399 с.
204. Сидоров А., Карелин А., Нелюбин В., Иванюженков Б. Педагогика спорта. Дрофа, 2000. 340 с.
205. Скобкин С. Менеджмент туризма. Москва: Магистр, 2007, 268с.
206. Сластенин В. Педагогика профессионального образования. Академия. 2004
207. Слатенин В.А. Формирование личность учителя советской школе в процессе профессиональной подготовке. Москва, 1976, с. 10-143.
208. Слуцкий Г. Управление социальным развитием персонала предприятия: Учеб. пособие. Москва: Изд-во ГАУ, 1994.
209. Степаненкова Э. Теория и методика физического воспитания и развития ребенка. Издательство: Академия, 2003, 368с.
210. Степанова О. Маркетинг в сфере физической культуры и спорта. Издательство: "Советский спорт" Москва, 2005, 250 с.
211. Тимохина М. Организация приема и обслуживания туристов. Москва: Издательский ДОМ ФОРУМ: ИНФРА-М, 2008. с.45.
212. Тимошенко И., Соснин А. Менеджер организации. Учебное пособие для менеджера. Курск: Издательство ЕУФИМБ, 1999, 350 с.
213. Ткаченко Т., Мельниченко С. Підготовка фахівців для сфери туризму. Освіта України. 2005, №7, с. 6.
214. Филиппова С., Пономарев Г. Теория и методика физической культуры дошкольников. Издательство: Детство-Пресс, 2010, 227 с.
215. Фурманов А., Юспа М. Оздоровительная физическая культура. Издательство: Тесей Год издания: 2003. 528 с.
216. Холодов Ж., Кузнецов В. Теория и методика физического воспитания и спорта. Издательство: Академия, 2003. 304 с.
217. Хуторской А. Педагогическая инноватика: методология, теория, практика: Научное издание. Москва: Изд-во УНЦ ДО, 2005. 222 с.
218. Чепик В., Левченкова Т. Содержание образования в системе подготовки специалистов для туризма. Актуальные проблемы туризма: Сборник научных трудов. Москва: Советский спорт, 1999, с. 124-152.
219. Черевичко Т. Теоретические основы гостеприимства. Москва: Флинта: МПСИ, 2008. с. 304.
220. Чермит Т. Теория и методика физической культуры. Опорные схемы. Издательство: Советский спорт, 2006. с.65.

221. Чудновский А. Менеджмент в туризме и гостиничном хозяйстве. Учебник-3 изд. Москва: КНОРУС, 2007.с. 237.
222. Штейн Г. Рынок и необходимость инноваций экономического образования в процессе подготовки менеджеров туристического бизнеса. Вісник, 2000, №4.с.121-123 .
223. Щёкин Г. Основы кадрового менеджмента. Учебник, К,МАУП, 2004, с.130-150.

Literatura în limba engleză:

224. Collier G. Form, Space and Vision. Englewood Cliff, 1967. p.244.
225. Husen T., Postlethwaite N. The international encyclopedia of education. Reserches and studies. Vol. 2, C. Oxford, New York: Pergamon Press, 1985, p.139-146.
226. Marchand M. Le couple de l'educateur et l'eleve dans leur relation concretes. Paris: P.U.F., 1963, p.53-127.
227. Pereira I. The Nature of Space: A Metaphysical and Aesthetic Inquiry. Wash, 1968.
228. Richards G. Tourism Marketing Education in Europe. London: ATTT Presentation, 1997, p. 6-8.
229. Rogiers X. Une Pedagogie de l'integration, Paris-Bruxelles: de Boeck Universite, 2000
230. Smith. S. Coral adaptation and acclimatization: a most ingenious paradox. Am Zool, 1999. p. 49.
231. Thomas J. Des maitres pour l'ecole de demain. Paris: UNESCO, 1968. p. 6-47.

ANEXE

Anexa 1. Rezultatele obținute de studenți

Tabelul A.1.1. Teorie etapa inițială anul I-II Bologna

	1	2	3	4	5	6
1	8	7	8	7	8	7
2	6	7	8	7	8	7

3	5	6	7	6	7	6
4	6	7	8	8	8	7
5	7	8	9	8	9	8
6	9	8	9	8	9	8
7	6	6	7	7	7	7
8	7	5	8	6	7	6
9	8	7	8	7	8	7
10	7	8	8	8	8	8
11	7	8	8	8	9	9
12	8	9	9	8	9	8
13	6	8	7	7	8	8
14	5	7	6	6	7	7
15	7	7	6	7	7	7
16	6	8	7	7	8	6
17	9	8	8	8	9	8
18	10	8	8	9	10	8
19	8	7	7	8	8	8
20	6	7	8	7	8	7

Notă: 1- managementul turistic, 2- teh.oper.turism, 3- turismul sportiv, 4- turismul rural,
5- topografia și orientarea sportivă, 6 – baz.teo.meto.tur.

Tabelul A.1.2. Teorie anul I- III grupa tradițională.

1	1	2	3	4	5	6
2	7	8	8	7	7	7
3	7	6	8	7	7	8

4	8	8	9	8	8	8
5	6	7	8	7	6	8
6	9	9	9	8	8	8
7	8	8	8	8	7	7
8	6	7	8	7	6	7
9	7	7	7	6	6	7
10	5	6	7	6	6	6
11	8	9	8	8	7	9
12	7	7	7	7	7	8
13	9	8	8	8	8	9
14	8	8	8	7	8	8
15	7	6	7	6	7	7
16	8	7	8	7	7	7
17	6	7	7	7	6	7
18	7	8	8	7	8	8
19	8	8	9	8	8	9
20	6	7	7	6	7	7

Notă: 1-organizarea turismului sportiv, 2- bazele teoretice și metodice ale turismului, 3-turism, 4-bazele teoretico-metodice de cercetare, 5- evidența contabilă în sfera turismului, 6- tehnica de calcul în sfera turismului,

Tabelul A. 1.3. Teorie etapa finală anul III Bologna

	1	2	3	4	5	6
1	8	7	8	7	8	7

2	9	7	8	7	8	7
3	8	6	7	6	7	6
4	6	7	8	8	8	7
5	7	8	9	8	9	8
6	9	8	9	8	9	8
7	6	6	7	7	7	7
8	7	8	8	6	7	6
9	8	7	8	7	8	7
10	7	8	9	8	8	8
11	7	8	8	8	9	9
12	8	9	9	8	9	8
13	6	8	7	7	8	8
14	9	7	9	6	7	7
15	7	7	6	7	7	7
16	6	8	7	7	8	6
17	9	8	8	8	9	8
18	10	8	8	9	10	8
19	8	7	7	8	8	8
20	6	7	8	7	8	7

Notă : 1- managementul turistic, 2- managementul excursiei, 3- marketingul turistic,
4 – patrimoniul turistic, 5- bazele teoretico-metodice de cercetare, 6- examene de
licență.

Tabelul A.1.4. Teorie etapa finală anul I- IV grupa tradițională.

1	1	2	3	4	5
2	7	8	8	7	7
3	7	6	8	7	7

4	8	8	9	8	8
5	6	7	8	7	6
6	9	9	9	8	8
7	8	8	8	8	7
8	6	7	8	7	6
9	7	7	7	6	6
10	5	6	7	6	6
11	8	9	8	8	7
12	7	7	7	7	7
13	9	8	8	8	8
14	8	8	8	7	8
15	7	6	7	6	7
16	8	7	8	7	7
17	6	7	7	7	6
18	7	8	8	7	8
19	8	8	9	8	8
20	6	7	7	6	7

Notă: 1- bazele teoretice și metodice ale turismului, 2- întreprinzătorul în turism,
3- managementul în sfera turismului, 4-baza financiară în sfera turismului,
5- teză de curs management.

Anexa 2. Rezultatele obținute de studenți.

Tabelul A. 2.1.Deprinderi practice la etapa inițială anul I- II Bologna
și anul I-III grupa tradițională

	1	2	3	4
1	9	8	9	9
2	8	8	9	8
3	10	7	8	8
4	7	9	7	8
5	8	7	8	9
6	9	8	8	9
7	10	8	9	8
8	8	7	7	8
9	10	9	8	10
10	8	8	8	9
12	7	8	7	8
13	8	8	9	8
14	8	8	8	9
15	9	8	9	9
16	7	8	9	9
17	8	7	8	8
18	9	8	8	8
19	9	8	10	7
20	8	7	7	7

Notă: 1- P M S, 2 – turismul sportiv, 3 – marș turistic, 4 – bazele teoretice și metodice ale turismului.

Tabelul A. 2.2. Deprinderi practice la etapa inițială anul I-III grupa tradițională

	1	2	3	4
1	8	7	8	8
2	8	7	9	8
3	7	8	8	8
4	9	8	8	9
5	8	7	7	9
6	8	8	8	9
7	9	8	10	9
8	8	9	9	8
9	9	9	9	9
10	7	7	7	7
11	8	8	8	7
12	8	8	8	8
13	7	7	7	8
14	8	8	8	9
15	7	6	8	7
16	8	8	8	8
17	9	8	9	8
18	10	8	8	9
19	10	8	7	8
20	8	7	7	8

Notă:1- P M S, 2 – organizarea turismului sportiv, 3 – turism, 4 – marș turistic.

Tabelul A. 2.3.Deprinderi practice etapa finală anul III Bologna

	1	2	3	4
1	9	8	8	9
2	8	8	7	8
3	7	7	8	8
4	7	6	7	7
5	8	7	8	9
6	9	8	8	9
7	7	8	7	8
8	8	7	7	8
9	8	7	8	9
10	8	8	8	9
12	7	6	7	8
13	8	8	7	8
14	8	8	8	9
15	9	8	9	9
16	7	8	9	9
17	8	7	8	8
18	6	8	8	8
19	7	6	7	7
20	8	7	7	7

Notă: 1- P M S, 2 – patrimoniul turistic R.M., 3 – marș turistic, 4 – managementul excursiei

Tabelul A. 2.4. Deprinderi practice etapa finală anul IV grupa tradițională

	1	2	3	4
1	8	7	8	8
2	8	7	8	8
3	7	8	8	8
4	6	6	7	7
5	8	7	7	9
6	8	8	8	9
7	8	8	8	9
8	8	9	9	8
9	9	9	9	9
10	7	7	7	7
11	8	8	8	7
12	8	8	8	8
13	7	7	7	8
14	8	8	8	9
15	7	6	7	7
16	8	8	8	8
17	9	8	9	8
18	8	8	8	9
19	7	8	7	8
20	7	7	7	8

Notă: 1- P M S, 2 – bazele teoretice și metodice ale turismului, 3 – managementul în sfera turismului , 4 – marș turistic.

Anexa 3. Rezultatele obținute de studenți

Tabelul A. 3.1. Competențe organizatorico-metodice etapa inițială anul I-II Bologna și anul I-III grupa tradițională

	1	2	3	4	5	6
1	9	8	8	9		
2	8	7	9	9		
3	8	8	8	8		
4	9	9	9	9		
5	8	8	9	8		
6	9	7	8	9		
7	7	7	7	7		
8	8	8	8	8		
9	8	8	8	7		
10	7	7	7	8		
11	7	8	7	7		
12	7	7	7	8		
13	8	7	8	7		
14	8	8	9	7		
15	8	8	7	8		
16	9	9	9	9		
17	8	9	9	9		
18	9	9	8	9		
19	8	8	9	7		
20	8	8	8	7		

Notă: 1 – practica de inițiere, 2- studierea și analiza documentației, 3- elaborarea documentației (marș turistic) categoria I complexitate, 4- conținutul, organizarea și desfășurarea unei activități turistice.

Tabelul A. 3.2. Competențe organizatorico-metodice etapa inițială anul I- III grupa tradițională

	1	2	3	4	5	6
1	8	8	9	8		
2	7	8	8	9		
3	7	8	8	8		
4	8	9	9	8		
5	7	8	8	7		
6	7	7	7	7		
7	8	8	9	8		
8	9	9	10	9		
9	7	8	8	7		
10	8	7	7	6		
11	8	8	8	7		
12	7	7	7	7		
13	8	8	8	8		
14	8	8	9	8		
15	8	9	9	9		
16	9	9	10	9		
17	8	8	8	8		
18	7	7	7	7		
19	7	7	7	7		
20	8	8	8	7		

Notă: 1 – practica pedagogică, 2- practica pedagogică în școli sportive, 3- studierea și analiza documentației 4- organizarea și desfășurarea unei activități turistice în școală.

Tabelul A. 3.3. Competențe organizatorico-metodice etapa finală anul III Bologna

	1	2	3	4	5	6
1	8	10	9	10		
2	10	10	10	10		
3	9	9	9	9		
4	9	9	9	9		
5	9	10	9	9		
6	8	9	9	8		
7	8	10	9	9		
8	10	10	10	10		
9	10	10	10	10		
10	9	10	9	9		
11	8	9	9	9		
12	10	10	10	10		
13	9	9	10	10		
14	9	9	8	9		
15	8	10	9	10		
16	10	10	10	10		
17	9	9	10	10		
18	8	8	9	9		
19	8	9	9	9		
20	9	9	9	9		
	9	9	9	9		
	10	10	10	10		

Notă: 1 – practica tehnologică, 2-practica de licență, 3- elaborarea documentației (marș turistic, ofertă turistică), 4- conținutul, organizarea și desfășurarea unei întruniri turistice.

Tabelul A. 3.4. Competențe organizatorico-metodice etapa finală anul IV grupa tradițională

	1	2	3	4	5	6
1	8	8	9	8		
2	8	8	10	9		
3	9	9	9	9		
4	9	9	9	9		
5	9	10	9	9		
6	8	9	9	8		
7	8	9	9	9		
8	9	10	10	9		
9	10	10	10	10		
10	9	8	9	9		
11	8	9	9	9		
12	10	10	9	10		
13	9	9	10	9		
14	9	9	8	9		
15	8	8	9	8		
16	10	9	10	10		
17	9	9	10	9		
18	8	8	9	9		
19	8	9	9	8		
20	9	9	9	9		
	9	9	9	9		
	9	10	8	8		

Notă: 1 – practica 2- practica managerială, 3- organizarea și desfășurarea unui marș turistic categoria I complexitate 4- organizarea și desfășurarea unei măsuri turistice.

Tabelul A.3.5. Etapa inițială anul I-II Bologna la „Practica de inițiere”

1	Practica de inițiere	Realizat pârâu 10	Realizat parțial 7	Realizat incomplet 5	Lipsa materialului 1	Total
a)	planul individual al studentului practicant (zilnic, săptămânal)	+				10
b)	statutul structura activității (cluburilor, asociațiilor, secțiilor turistice)		+			7
c)	prezentarea modelului contractului de muncă a unui colaborator	+				10
d)	de a prezenta devizul de cheltuieli a unei întruniri, măsuri turistice	+				10
e)	planul de organizarea unui cantonament (detailat)		+			7
f)	documentația necesară clubului la competiții de deferit rang	+				10
g)	contractul referitor la activitatea și colaborarea bilaterală		+			7
h)	prezentarea documentației necesare pentru procurarea și utilizarea inventarului	+				10
j)	darea de seamă pe practică	+				10
k)	caracteristica studentului	+				10
	Total					91

Tabelul A.3.6. Etapa inițială anul I-II Bologna la „Tehnica trecerii obstacolele naturale”

	Timpul inițial	Puncte de pedeapsă	Timpul final	Coeficientul
1	220	2 (puncte)	280	
2	200	3 (puncte)	290	
3	230	2 (puncte)	290	
4	190	0 (puncte)	190	
5	170	2 (puncte)	230	
6	165	3 (puncte)	225	
7	180	1 (puncte)	210	
8	180	3 (puncte)	270	
9	200	5 (puncte)	350	
10	170	1 (puncte)	200	
11	215	2 (puncte)	275	
12	160	3 (puncte)	250	
13	175	2 (puncte)	135	
14	185	1 (puncte)	215	
15	190	2 (puncte)	250	
16	160	3 (puncte)	250	
17	200	5 (puncte)	350	
18	230	3 (puncte)	310	
19	210	2 (puncte)	270	
20	210	1 (puncte)	240	

Studentii se deplasează pe o porțiune de traseu natural prin depășirea unor obstacole unde se ea în considerație tehnica deplasării și timpul. Pentru ne respectarea corectă a tehnicii studenții sunt penalizați. Traseul respectiv include coborâre, pârâu, urcare cu ajutorul funiei de asigurare cu o distanță de 80m.

Penalizările sunt verificate prin calificativul din 1-5 puncte unde un 1 punct este egal cu 30 secunde.

Tipul Modulului: **TURISMUL SPORTIV**

Codul modulului

Facultatea : **Educație fizică și sport.**

Responsabili: **„Catedra de sporturi nautice și turism” USEFS.**

Descrierea prescurtată și scopurile:

• Modulul „Turismul sportiv” este partea componentă a sistemului de învățământ din domeniul turismului. El este parte componentă a științelor prevăzute în planul de învățământ, în vederea pregătirii specialiștilor din domeniul turismului, în cadrul facultății de Sport a Universității de Stat de Educație Fizică și Sport. Curriculum disciplinar „Turismul sportiv” este un document reglator ce reflectă cadrul conceptual, obiectivele generale și de referință, sursele bibliografice de bază în vederea pregătirii specialiștilor în cadrul universității, capabili de a cunoaște particularitățile de organizare și desfășurare a turismului pedestru, montan și nautic; aspectele măsurilor și întrunirilor turistice; formele și metodele lucrului turistic în cadrul taberelor de odihnă și accidente și prevenirea lor în cadrul acțiunilor turistice.

Turismul sportiv este studiat în viziunea conceptului de sistem, abordând relația dintre particularitățile de organizare și desfășurare a diferitor tipuri de turism și formele și metodele de activitate utilizate în cadrul acestor activități turistice.

Activitatea turistică.

Scopurile specifice: Acest modul are ca subiect specific studierea turismului sportiv cu toate componentele activității turistice sportive.

După terminarea modulului studenții vor fi capabili:

- să cunoască aspectele turismului sportiv;
- să poată organiza și desfășura un marș turistic pedestru, montan sau nautic;
- să activeze în cadrul cluburilor și secțiilor turistice din țară și din afara ei;
- să analizeze formele și metodele de lucru în taberele de odihnă pentru copii;
- să dirijeze o grupă de turiști pe parcursul unui marș turistic;
- să cunoască aspectele măsurilor și întrunirilor turistice cu elevii;
- să cunoască care este profilaxia accidentelor în cadrul activităților turistice;
- să efectueze practic acordarea primului ajutor medical.

Genericul:

După îndeplinirea modulului studenții vor putea obține următoarele capacități:

- capacitatea de a analiza;
- capacitatea de a interpreta cunoștințe;
- capacitatea de a conduce o echipă;
- capacitatea de a lua decizii.

Conținutul materialului:

- II. Turismul și locul lui în sistemul de educație fizică și sport.
- III. Formele și metodele lucrului turistic în taberele de odihnă pentru copii.
 - 2.1. Rolul și însemnătatea turismului în tabăra pentru copii
 - 2.2. Caracteristica conținutului lucrului turistic în taberele de odihnă pentru copii.
 - 2.3. Metodica organizării și petrecerii lucrului turistic sub diverse forme.
- III. Măsurile și întrunirile turistice.
 - 3.1. Pregătirea măsurilor și întrunirilor turistice.
 - 3.2. Măsurile și întrunirile turistice la orientarea sportivă.
 - 3.3. Măsurile și întrunirile turistice la tehnica turistică.
 - 3.4. Colegiul de arbitri la măsurile și întrunirile turistice.
- IV. Particularitățile de organizare și desfășurare a turismului pedestru.
 - 4.1. Pregătirea marșului turistic pedestru.
 - 4.2. Desfășurarea marșului turistic pedestru.
 - 4.3. Valorificarea marșului turistic pedestru.
- V. Particularitățile de organizare și desfășurare a turismului montan.
 - 5.1. Pregătirea marșului turistic montan.
 - 5.2. Desfășurarea marșului turistic montan.
 - 5.3. Valorificarea marșului turistic montan.
 - 5.4. Semnalele de alarmă în munți.
- VI. Particularitățile de organizare și desfășurare a turismului nautic.
 - 6.1. Pregătirea marșului turistic nautic.
 - 6.2. Desfășurarea marșului turistic nautic.
 - 6.3. Valorificarea marșului turistic nautic.
 - 6.4. Tipurile de ambarcațiuni utilizate în timpul turismului nautic.
- VII. Accidentele și prevenirea lor în cadrul acțiunilor turistice. Profilaxia și acordarea primului ajutor medical.
 - 7.1. Clasificarea pericolelor pe parcursul acțiunilor turistice.
 - 7.2. Principalele accidente ce pot apărea pe parcursul desfășurării activităților turistice

- 7.3. Profilaxia accidentelor în cadrul acțiunilor turistice.
- 7.4. Acordarea primului ajutor medical în diverse situații de campanie.
- 7.5. Procedee de transportare a accidentaților.

Resursele de învățare: Modulul poate fi realizat în cadrul facultăților de profil din învățământul superior în particular la facultatea de sport USEFS în cadrul catedrei sporturi nautice și turism care este dotată cu cărți, manuale, încăperi pentru studii, tehnică de calcul și echipament corespunzător tipului de turism practicat. Cursul poate fi ținut de profesorii catedrei, care au o pregătire adecvată în domeniul turismului sportiv.

Strategii de învățare și predare:

- curs
- seminare
- ore practice
- studii de caz

Evaluare :

Tipul:	Descrierea:	Procentaj %	Numărul de ore:
F. ZI	examen	30 %	2 ore
	notare curentă	50 %	săptămână
	lucrul individual	20 %	total 60 ore
F. F.R.	examen	40 %	4 ore
	notă curentă	30 %	săptămână
	lucrul individual	30 %	total 60 ore
Magistru	examen	50 %	4 ore

Rezultatele obținute:

- cunoașterea particularităților de organizare și desfășurare a turismului pedestru, montan și nautic;
 aplicarea cunoștințelor obținute pe parcursul cursului în timpul marșurilor turistice;
- cunoașterea organizării unui marș turistic pedestru, montan și nautic;
 - cunoașterea particularităților de organizare a unei tabere de corturi;
 - soluționarea situațiilor de accidente prin acordarea primului ajutor medical și utilizarea

procedeele de transportare a accidentaților.

Bibliografie:

1. Viatchin L., Sidoruc E., Nemîtov D. Turism și orientare sportivă, Moscova, 2001
2. Becea L. Orientare sport și turism în Carpații României, București, 1997
4. Curilova V. Turism, Moscova, 1988
5. Verva I. Turismul în școală, Moscova, 1983
6. Teodorescu B. Turism și orientare sportivă, București, 1998
7. Vasilachi C, Barber V. Nodurile turistice, Chișinău, 2005
8. Ganopolschii V. Turism și orientare sportivă, Moscova, 1987
9. Stoica P. Turism montan și orientare, Craiova, 1994

Anexa 5. Fișa disciplinei teoria și practica turismului

DENUMIREA DISCIPLINEI	TEORIA ȘI PRACTICA TURISMULUI				COD
SEMESTRUL 3	STATUTUL DISCIPLINEI (F, S, L)				S
TOTAL PE SEMESTRU	ORE CONTACT DIRECT	ORE ACTIVITATE INDIVIDUALĂ	NUMĂR DE CREDITE	TIPUL DE EVALUARE	LIMBA DE PREDARE
150	40	110	5	Examen	Romîna
TITULARUL DISCIPLINEI	GRADUL DIDACTIC ȘI ȘTIINȚIFIC, NUMELE, PRENUMELE				CATEDRA
	Lector superior., Mindrigan Vasile				Natație și turism
OBIECTIVE GENERALE	<ul style="list-style-type: none"> - să asigure însușirea noțiunilor de bază ale turismului și particularitățile acestei sfere; - să formeze capacități de organizare și dirijare a activității turistice; - să formeze un sistem de concepte privind promovarea produsului turistic; - să ducă spre formarea unei viziuni clare despre infrastructura turistică. 				
CONȚINUTURI VIZATE	<ul style="list-style-type: none"> • Caracteristica noțiunilor de bază ale turismului • Particularitățile de dezvoltare a turismului la etapa actuală 				

	<ul style="list-style-type: none"> • Aspectele motivaționale în turism • Bazele economice ale activității turistice • Piața turistică • Strategiile de dirijare a activității turistice • Aspectele efective de organizare a activității turistice • Particularitățile obținerii profitului din sfera turismului • Dirijarea ciclului de viață a produsului turistic 	
TEMATICA SEMINARIILOR, LUCRĂRILOR DE LABORATOR	<ul style="list-style-type: none"> • Modelul gnoseologic al turismului • Sistematizarea motivațiilor turistice • Esența și conținutul economic al turismului • Piața turistică. Cererea și oferta turistică • Mecanismul de organizare și dirijare a activității de turism • Politica investițională în sfera turistică • Piața de desfacere a produsului turistic 	
METODELE ÎNVĂȚĂRII	Prelegerea, explicația, demonstrarea, problematizarea, activitatea în grup	
BIBLIOGRAFIE OBLIGATORIE (SELECTIV)	<ul style="list-style-type: none"> • Квартальнов В.А., Теория и практика туризма, Москва, 2003 • Stănciulescu G., Tehnica operațiunilor de turism, București, 1998 • Исмаев Д.К., Работа туристской фирмы по организации зарубежных поездок., Москва, 1996 • Квартальнов В.А., Туризм как объект управления, Москва, 2002 • Квартальнов В.А., Туризм как вид деятельности, Москва, 2002 • Балабанов И.Т., Экономика туризма, Москва, 2000 • Vellas A., Turismul: tendințe și previziuni, București, 1997 	
EVALUARE	Condiții	70% prezența la curs, 80% prezența la lecții practice de laborator
	Criterii	Participarea activă la dezbaterile pe marginea tematicii de curs și la lecții practice și de laborator. Realizarea unui proiect sau a unui referat la alegere.
	Forme	Evaluări pe parcurs +2 proiecte sau referate + evaluare finală (examen oral/scriș)
	Formula notei finale	50% evaluare curentă, 50% evaluare finală

Anexa.6. Fișa de autoapreciere a competențelor

Tabelul A.6.1. Etapa inițială a competenței **teoretice** grupa experimentală

Nr.	C a l i t ă ți	P u n t e									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Accesibil										
2.	Activ, dinamic										
3.	Atractiv										
4.	Autoritar										
5.	Calități de demonstrat										
6.	Capacitate de a lua decizii										
7.	Capacitatea de a prevedea relațiile celorlalți										
8.	Capacitatea de a se face înțeleș										

Tabelul A.6.2. Etapa inițială a competenței teoretice grupa martor

Nr.	C a l i t ă ț i	P u n t e									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Accesibil										
2.	Activ, dinamic										
3.	Atractiv										
4.	Autoritar										
5.	Calități de demonstrat										
6.	Capacitate de a lua decizii										
7.	Capacitatea de a prevedea relațiile celorlalți										
8.	Capacitatea de a se face înțeles										
9.	Capacitatea de adaptare rapidă la noi situații										

Tabelul A.6.3. Etapa inițială a competenței teoretice grupa experimentală

Nr.	C a l i t ă ț i	P u n t e									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Accesibil										
2.	Activ, dinamic										
3.	Atractiv										
4.	Autoritar										
5.	Calități de demonstrat										
6.	Capacitate de a lua decizii										
7.	Capacitatea de a prevedea relațiile celorlalți										
8.	Capacitatea de a se face înțeleș										
9.	Capacitatea de adaptare rapidă la noi situații										

Tabelul A.6.4. Etapa inițială a competenței grupa martor

Nr.	C a l i t ă ți	P u n t e									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Accesibil										
2.	Activ, dinamic										
3.	Atractiv										
4.	Autoritar										
5.	Calități de demonstrat										
6.	Capacitate de a lua decizii										
7.	Capacitatea de a prevedea relațiile celorlalți										
8.	Capacitatea de a se face înțeles										
9.	Capacitatea de adaptare rapidă la noi situații										

Anexa 7. Rezultatele autoaprecierii/aprecieri

Tabelul A.7.1. Etapa inițială și finală a competențelor teoretice

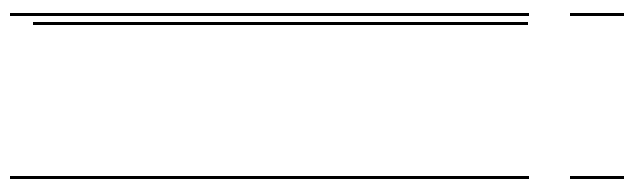
Nr.	Nume și Prenume	Autoapreciere la etapa inițială	Apreciere la etapa inițială	Autoapreciere la etapa finală	Apreciere la etapa finală
1.	AA	8,05	7,55	8,15	8,00
2.	AK	8,17	8,00	9,10	8,20
3.	AG	7,64	7,04	8,24	7,46
4.	BS	9,04	9,08	9,54	9,32
5.	BP	8,34	8,14	8,72	9,07
6.	BO	7,34	7,30	7,74	7,60
7.	BD	8,05	8,05	9,0	8,50
8.	CS	8,67	9,07	9,06	9,21
9.	CS	8,50	7,41	8,43	8,70
10.	GI	9,43	9,02	9,50	9,62
11.	GP	9,56	8,07	9,56	9,34
12.	JO	9,05	8,05	9,48	8,57

13.	LI	7,04	7,13	7,54	7,39
14.	LN	8,02	7,01	8,20	7,89
15.	MV	8,13	7,53	8,19	8,51
16.	MA	8,04	8,11	9,74	8,08
17.	MS	9,12	8,10	9,22	9,06
18.	MI	8,34	7,72	8,04	8,10
19.	NA	8,45	8,39	8,25	8,40
20.	NI	9,45	8,65	9,00	9,10
	X	8,42	7,97	8,74	8,51
	Σ	0,67	0,55	0,54	0,60
	m	0,15	0,12	0,13	0,13

Tabelul A.7.2. Etapa inițială și finală a competenților deprinderilor practice a grupei de experiment

Nr.	Nume și Prenume	Autoapreciere la etapa inițială	Aprecieri la etapa inițială	Autoapreciere la etapa finală	Aprecieri la etapa finală
1.	AA	7,12	7,02	8,00	7,34
2.	AK	7,47	7,20	8,10	8,00
3.	AG	7,84	7,04	8,00	8,04
4.	BS	9,14	9,08	9,02	9,32
5.	BP	8,37	8,00	8,72	8,67
6.	BO	7,89	7,30	8,14	8,00
7.	BD	8,15	8,05	8,10	8,50
8.	CS	8,76	9,02	9,06	9,22
9.	CS	8,00	7,31	8,00	8,51
10.	GI	9,03	8,12	9,10	8,60
11.	GP	9,06	8,07	9,29	9,03
12.	JO	8,25	8,15	8,48	8,25

13.	LI	7,00	7,13	7,00	7,09
14.	LN	8,32	7,00	8,20	7,05
15.	MV	8,73	7,42	8,99	8,09
16.	MA	8,44	8,09	8,74	8,09
17.	MS	9,02	8,67	9,00	9,06
18.	MI	8,74	7,80	8,44	8,50
19.	NA	8,15	8,37	8,25	8,70
20.	NI	8,45	8,62	9,00	9,27
	X	8,30	7,87	8,48	8,37
	Σ	0,57	0,55	0,61	0,61
	m	0,13	0,12	0,14	0,14

Tabelul A.7.3. Etapa inițială și finală a competenților organizatorico-metodice
grupeii de experiment

Nr.	Nume și Prenume	Autoapreciere la etapa inițială	Aprecieri la etapa inițială	Autoapreciere la etapa finală	Aprecieri la etapa finală
1.	AA	6,10	6,62	7,07	7,34
2.	AK	8,06	7,30	8,20	8,00
3.	AG	7,44	8,04	8,52	8,04
4.	BS	8,12	8,08	8,20	9,07
5.	BP	8,07	7,21	7,42	8,07
6.	BO	6,41	6,30	6,54	7,06
7.	BD	8,05	7,89	8,20	8,52
8.	CS	8,26	9,00	9,06	9,27
9.	CS	6,30	6,69	7,03	6,61
10.	GI	8,03	7,15	9,10	7,62
11.	GP	8,36	8,07	8,56	8,34

12.	JO	8,05	8,19	8,48	8,27
13.	LI	7,30	7,19	7,00	7,09
14.	LN	8,12	7,00	8,20	7,42
15.	MV	6,70	6,40	6,99	7,01
16.	MA	7,40	8,07	8,74	8,09
17.	MS	9,52	8,79	9,05	9,86
18.	MI	8,10	7,90	8,24	8,59
19.	NA	7,10	8,07	8,25	8,79
20.	NI	7,49	8,60	9,00	9,77
	X	7,65	7,63	8,09	8,14
	Σ	0,91	0,72	0,68	0,87
	m	0,20	0,16	0,15	0,19

Tabelul A.7.4. Etapa inițială și finală a competențelor teoretice grupei martor

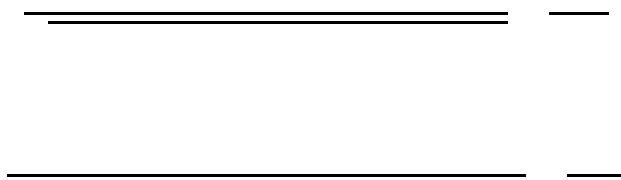
Nr.	Nume și Prenume	Autoapreciere la etapa inițială	Apreciere la etapa inițială	Autoapreciere la etapa finală	Apreciere la etapa finală
1.	AV	9,08	8,50	9,15	9,30
2.	AI	8,02	8,00	8,00	7,86
3.	AP	7,78	7,04	8,00	7,47
4.	BN	7,04	7,08	7,02	7,32
5.	BS	6,54	7,19	6,72	7,07
6.	CO	6,34	6,39	6,74	7,03
7.	CD	8,05	8,07	9,02	8,50
8.	GS	7,67	8,07	8,06	8,21
9.	GS	6,50	6,40	7,49	7,79
10.	GI	9,43	9,01	9,50	9,68
11.	JP	8,56	8,03	8,59	7,34

12.	JO	9,05	8,11	9,31	9,54
13.	LM	8,04	7,18	7,94	7,40
14.	LV	8,02	7,61	8,30	7,87
15.	MV	7,13	7,03	8,10	8,01
16.	MB	8,04	8,01	8,79	8,18
17.	MS	8,12	8,10	8,28	9,00
18.	MI	6,34	6,22	7,05	7,10
19.	NT	9,05	8,50	8,85	8,43
20.	NI	9,49	8,95	9,50	9,62
	X	7,91	7,67	8,22	8,14
	Σ	0,84	0,75	0,74	0,71
	m	0,19	0,17	0,17	0,16

Tabelul A.7.5. Etapa inițială și finală a competențelor deprinderilor practice grupeii martor

Nr.	Nume și Prenume	Autoapreciere la etapa inițială	Apreciere la etapa inițială	Autoapreciere la etapa finală	Apreciere la etapa finală
1.	AV	7,42	7,00	8,00	8,34
2.	AI	6,67	6,18	7,10	7,33
3.	AP	7,54	7,24	8,00	8,09
4.	BN	9,24	9,28	9,72	9,87
5.	BS	8,27	8,27	8,62	8,68
6.	CO	7,89	7,60	8,24	8,11
7.	CD	8,15	8,25	8,00	8,40
8.	GS	8,76	9,00	9,06	9,42
9.	GS	8,08	7,71	8,00	8,91
10.	GI	9,00	9,12	9,10	9,60

11.	JP	8,06	8,07	9,29	8,53
12.	JO	7,25	7,15	7,48	7,72
13.	LM	6,00	6,03	6,42	6,39
14.	LV	7,32	7,14	7,20	7,25
15.	MV	8,53	8,42	8,99	9,19
16.	MB	8,44	8,29	8,74	8,89
17.	MS	9,32	8,66	9,00	9,86
18.	MI	6,74	6,80	6,94	7,50
19.	NT	6,15	6,07	6,25	6,70
20.	NI	6,85	6,62	7,00	7,21
	X	7,78	7,64	8,01	8,30
	Σ	0,89	0,87	0,93	0,93
	m	0,20	0,19	0,21	0,21

Tabelul A.7.6. etapa inițială și finală a competenților organizatorico-metodice
grupeii martor

Nr.	Nume și Prenume	Autoapreciere la etapa inițială	Apreciere la etapa inițială	Autoapreciere la etapa finală	Apreciere la etapa finală
1.	AV	6,11	6,00	7,07	7,02
2.	AI	6,06	6,10	6,20	7,00
3.	AP	7,03	7,04	7,52	7,04
4.	BN	8,10	8,08	8,20	8,17
5.	BS	8,37	8,20	8,42	8,27
6.	CO	6,21	6,14	6,54	7,07
7.	CD	8,05	7,80	8,20	8,62
8.	GS	8,39	9,00	9,06	9,39
9.	GS	6,20	6,49	6,33	6,41
10.	GI	7,03	7,10	9,10	7,62
11.	JP	8,26	8,27	8,26	8,14

12.	JO	8,35	8,18	8,48	8,28
13.	LM	7,40	7,20	7,00	7,10
14.	LV	8,13	7,09	8,20	7,44
15.	MV	6,75	6,50	6,89	6,91
16.	MB	7,40	8,00	8,34	8,19
17.	MS	8,52	8,49	9,05	9,79
18.	MI	8,15	7,91	8,24	8,00
19.	NT	7,10	7,07	7,25	6,79
20.	NI	7,49	7,60	8,00	7,79
	X	7,45	7,41	7,82	7,75
	Σ	0,66	0,80	0,77	0,90
	m	0,15	0,18	0,17	0,20

Anexa 8. Curriculum disciplinar

MINISTERUL EDUCAȚIEI DIN REPUBLICA MOLDOVA
UNIVERSITATEA DE STAT DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT
CATEDRA DE NATAȚIE ȘI TURISM

Curriculum disciplinar la

“TEHNICA OPERAȚIUNILOR DE TURISM”

Chișinău 2011

C U P R I N S

Preliminarii

- I. Cadrul conceptual
- II. Obiectivele generale ale disciplinei
- III. Administrarea disciplinei
- IV. Tematica și repartizarea orientativă a orelor
- V. Obiectivele de referință și conținuturi
- VI. Conținutul disciplinei
- VII. Referințe bibliografice de bază

Preliminarii

Disciplina de studii “Tehnica operațiunilor de turism“ este partea componentă a științelor anului III secția zi și frecvență redusă, prevăzute de planul de învățământ în vederea pregătirii specialiștilor din domeniul turismului în aspect formativ, aplicativ și integrativ la facultatea de Sport a Institutului Național de Educație Fizică și Sport.

Curriculumul disciplinei “Tehnica operațiunilor de turism “ este un document reglator ce reflectă temeinic cadrul conceptual, obiectivele generale și de referință conținuturile referințe bibliografice de bază didactice în sfera antreprenorialului turistic, în pregătirea cadrelor calificate, cu scopul sporii capacității de concurență în deservirea turiștilor locali și străini, pregătirea specialistului în cadrul instituției, a unei personalități complexe, capabile de a

aplica cunoștințele și competențele obținute și a se integra eficient în activitatea profesională în domeniul turismului.

Sarcina tehnicii operațiilor de turism este de-a organiza deservirea la un nivel înalt a turiștilor, care dispun de serviciile firmelor și a rețelelor de agenții turistice, abordarea complexă a elaborării programelor de deservire a turiștilor locali și străini.

Din acest motiv, considerăm că curriculumul vizat, va constitui un reper teoretic și practic aplicativ în vederea formării profesionale a specialistului în domeniul turismului.

I. Cadrul conceptual

Disciplina “Tehnica operațiilor de turism” este partea componentă a sistemului de învățământ în domeniul turismului.

Ea are menirea de abordare teoretică, practică și aplicativă a principalilor aspecte specifice, cuprinzând cele mai semnificative probleme ale turismului.

II. Obiectivele generale ale disciplinei

La finele studierii disciplinei studenții vor fi capabili:

La nivel de cunoaștere:

- să definească, să reproducă, conceptele cheie, noțiunile, definițiile disciplinei de studii turism (tur-operator, agent de turism, turist, produs turistic, tur, circuit turistic, sejur, pachet turistic, tur-operatori inițiativi, receptivi,);
- să identifice deosebirile dintre tur-operator și tur-agent;
- să identifice funcțiile principale ale tur-operatorului;
- să identifice criteriile diferitor feluri de deserviri și servicii turistice;
- să argumenteze strategiile de promovare a produsului turistic;
- să identifice cele 9 metode psihologice ale tratativelor cu furnizorii;
- să caracterizeze obiectivele, principiile și metodele disciplinei;

la nivel de înțelegere și aplicare:

- să analizeze, să generalizeze și să explice conținutul contractului cu clientul, conținutul foii turistice; vaucer; harta tehnologică;
- să determine rolul și funcțiile tur-operatorului și agentului turistic;
- să alcătuiască o programă de servicii turistice, un itinerar, tur;
- să planifice rutele, itinerare turistice, programe de servicii;

- să elaboreze proiecte de dezvoltare managerială în domeniul turismului;

Semestrul	Evaluare	Nr. credite	Secția studii la zi				Secția cu frecvență redusă				
			Contact direct			Individual	Semestrul	Contact direct			Individual
			Total	Teore tice	Prac tice			Total	Teore tice	Prac tice	
IV	ex	4	60	30	30	60	IV	20	10	10	100

- să aplice cunoștințele, capacitățile acumulate în activitatea tur-operatorului;

la nivel integrare:

- să elaboreze obiective, strategii manageriale în realizarea cadrului profesional în domeniul turismului;
- să explice esența și structura activității turistice;
- să comunice și să acționeze eficient la încheierea contractelor cu furnizorii de servicii, clasele comerciale și economice, formalitățile turistice;
- să analizeze circumstanțele tratativelor, metodele de realizare a hotărârilor posibile, „portretul” partenerului de afaceri;
- să respecte particularitățile și formalitățile turistice pe piața turistică națională și internațională;

III. Administrarea disciplinei

IV. Tematica și repartizarea orelor

n/o		Num. de ore
-----	--	----------------

	TEMELE CURSULUI	Zi			f/r		
		Te	Pr	In	T	Pr	In
1.	Bazele teoretice și metodice ale operațiunilor de turism.	6	6	12	4	2	18
2.	Organizarea și planificarea activității tur-operatorului	2	2	4		2	10
3.	Încheierea contractelor cu furnizorii și prestatorii de servicii	4	4	8	2	2	12
4.	Promovarea produsului turistic	4	4	8	2		14
5.	Mecanismul funcționării pieței turistice, circulația turistică	2	2	4			8
6.	Metodele de reclamă, normative ale produsului turistic	2	2	4			8
7	Necesitățile și motivațiile turistice	2	2	4		2	10
8	Organizarea deservirii turiștilor	2	2	4			8
9	Cataloagele operatorului turistic ca sursă principale de informație	4	4	8	2		8
10	Calitatea deservirii și metodele ei de reglare	2	2	4		2	4
	TOTAL	30	30	60	10	10	100

V. Obiective de referință și conținuturi

Obiective de referință	Conținuturi
<p>Studentul va fi capabil:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să identifice noțiunile fundamentale ale tur-operatorului; - să înțeleagă ce include esența specifică a turismului; - să dea dovadă de cunoștințe referitor la componența pachetului turistic; - să poată identifica, pe baza discuțiilor cu potențialii turiști; necesitățile și motivațiile 	<p>I. Bazele teoretice și metodice ale operațiunilor de turism.</p> <p>Modelul gnoseologic al turismului; noțiunile fundamentale ale turismului; esența specifică a turismului; turistul; operatorul turistic al segmentului specializat; operatorii turistici ai pieții externe și interne; pachetul turistic; Industria turistică; circulația turistică; necesități și motivații turistice;</p>

acestora.	
<ul style="list-style-type: none"> - să identifice noțiunile turismului să clasifice felurile activității tur-operatorului; - să cunoască deosebirile dintre tur-operator și agent turistic; - să identifice principiile și metodele de producere a produsului turistic; - să cunoască metodele și formele de organizare a tururilor în grup și individuale; - să cunoască clasificarea călătoriilor; 	<p>II. Organizarea și planificarea activității tur-operatorului</p> <p>Noțiunile și felurile activității tur-operatorului; agentul turistic; deosebirile principale dintre tur-operator și agentul turistic; funcțiile tur-operatorului; produsul turistic; structura produsului turistic; crearea unui produs turistic; clasificarea călătoriilor; călătorii individuale și în grup;</p>
<ul style="list-style-type: none"> - să identifice anumite mode de încheiere a contractelor; - să cunoască contractele cu diferiți furnizori de servicii; - să facă diferența între contractele dintre administrația hotelieră și tur-operator și companiile aeriene și tur-operator. 	<p>III. Încheierea contractelor cu furnizorii și prestatorii de servicii.</p> <p>Contractele cu furnizorii de servicii; contractul dintre operatorii de turism; contractul cu administrația hotelieră; contractul cu direcția de alimente; contractul cu companiile aeriene; contract cu conducerea căii ferate; contract între operatorii de turism inițiativi și receptivi;</p>
<ul style="list-style-type: none"> - să identifice cine sunt furnizorii de servicii și care sunt cerințele față de deservirea turiștilor; - să determine clasele comerciale și economice; - să cunoască cerințele tratativelor și căile de realizare a unor eventuale situații neprevăzute. 	<p>IV. Promovarea produsului turistic</p> <p>Furnizorii de servicii; Cerințele față de deservirea turiștilor; clasele comerciale și economice; pachetele de servicii; planificarea turului; negocierile cu furnizorii de servicii; cerințele tratativelor; căile de realizare posibile; regulile de abordare psihologică</p>
<ul style="list-style-type: none"> - să cunoască procesul de organizare a turului și clasele de deservire; - să dea dovadă de cunoștințe profunde referitor la mecanismul funcționării pieței 	<p>V. Mecanismul funcționării pieței turistice, circulația turistică.</p> <p>Proiectarea turului; programa de deservire; clasele de deservire; pachetul de servicii;</p>

<p>turistice;</p> <ul style="list-style-type: none"> - să analizeze un produs turistic; - să poată face diferența, dintre serviciile turistice obligatorii și recomandate; 	<p>mecanismul funcționării peții turistice; produsul turistic brut în cheltuieli și venit; servicii turistice obligatoare și recomandate; servicii turistice tematice;</p>
<ul style="list-style-type: none"> - să posede cunoștințe profunde referitor la formarea rețelei sociale; - să caracterizeze formele și metodele de reclamă la vânzare a produsului turistic; - să identifice structura pieței de turism și birourile particulare de vânzare; - să cunoască sistemul de promovare și de realizare a produsului turistic; - să identifice formele de realizare a produsului turistic (tradiționale și ne-tradiționale); - să posede cunoștințe și abilitățile de soluționare a pretențiilor ale agentului turistic sau ale turistului; - să caracterizeze soluționările tactice referitoare la reclamă. 	<p>VI. Metodele de reclamă, promovarea produsului turistic</p> <p>Formarea rețelei sociale; căi interne și externe de realizare; Metodele și reclama normative a produsului touristic. Caracterizarea formelor fundamentale de vânzare a produsului turistic; Birourile particulare de vânzare; Structura peții de turism; Rețeaua contractantă; Sistemul de promovare a produsului turistic; Sistemul de realizare a produsului turistic; Agenții particulare; Formele de realizare tradiționale și netradiționale; Acordul agenției; Capacitatea de drept; Pretențiile agentului turistic sau ale turistului;</p>
<ul style="list-style-type: none"> - să posede cunoștințe profunde referitor organizarea lor; - să cunoască sistemul de promovare și realizare a produsului turistic la expoziții; - să reguleze principalele activități expoziționale. 	<p>VII Necesitățile și motivațiile turistice</p> <p>Expozițiile. Participarea la expoziții. Terminologia și clasificarea activității expoziționale. Metodele de demonstrare a expoziției. Regulile principale ale activității expoziționale.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - să cunoască cine sunt animatorii de servicii și care sunt cerințele față de deservirea turiștilor; - să determine clasele comerciale și economice; - să cunoască cerințele turiștilor și căile de realizare a unor eventuale situații 	<p>VIII. Organizarea deservirii turiștilor.</p> <p>Organizarea deservirii turiștilor. Strategia și managementul de deservire. Turismul de program ca formă a tehnicii operațiunilor de turism Pregătire psihologică pentru acceptarea programelor. Animarea deservirii, parcul tematic</p>

neprevăzute.	
<ul style="list-style-type: none"> - să identifice documentele turistice; - să dea dovadă de cunoștințe profunde referitor la componența cataloage generale și de servicii. - să posede capacități de întocmirea comenzii - să poată descrie particularitățile tehnologice ale traseului. 	<p>IX. Cataloagele operatorului ca sursă principală de informare</p> <p>Cataloagele operatorului turistic ca surse de promovare a produsului turistic. Cataloage generale și de serviciu. Întocmirea comenzii</p>
<ul style="list-style-type: none"> - să determine clasele comerciale și economice; - să posede cunoștințe și abilitățile de soluționare a pretențiilor ale turistului; - să cunoască organizarea lucrului referitor la calitate. 	<p>X. Calitatea deservirii și metodele ei de reglare Calitatea deservirii și mijloacele ei de regulare. Organizarea lucrului referitor la calitate. Analiza de către conducerea a funcționării sistemului de calitate. Procesul de elaborare a documentelor</p>

VI. Conținutul disciplinei

Tema. 1. Tehnica operațiunilor de turism.

Noțiunea și felurile activității operatorilor turistici. Principalele deosebiri dintre operatori și agent turistic. Operator de turism. Agent de turism. Funcțiile operatorului de turism. Crearea unui produs turistic atrăgător Rute particulare, în grup. Mecanismele funcționării pieței turistice. Clasele de deservire. Lux. Prima clasă. Clasă turistică. Clasă economică. Pachetul de servicii. Rute de comandă și rute incluzive, obligatorii și recomandate. Programele de deservire Tehnologia organizării și desfășurării rute. Elaborarea teritorială a programei, tematica programei.

Tema. 2. Organizarea activității operatorului de turism.

Organizarea activității operatorului turistic. Cerințele față de deservirea turiștilor în timpul rutelor de restabilire conform claselor comerciale, economice ș. a. Planul acordului. Tratatative cu furnizorii de servicii. Abordarea psihologică justă pentru susținerea tratativelor.

Tema. 3. Încheierea contractelor cu furnizorii de deservire.

Încheierea contractelor cu furnizorii de servicii. Contractul dintre operatorii de turism. Contractul cu furnizorii de servicii ai operatorului de turism receptiv. Contractul cu administrația hotelieră. Contactul cu direcția de alimentate. Contractul cu companiile aeriene. Contract cu conducerea căii ferate. Contract cu firmele turistice. Contract între operatorii de turism inițiativi și receptivi.

Tema. 4 Furnizorii

Furnizorii de servicii. Cerințele față de deservirea turiștilor. Clasele comerciale , economice și a. Pachetele de servicii. Planificarea turului. Negocierile cu furnizorii de servicii. Cerințele tratativelor. Căile de realizare posibile. Regulile de abordare psihologică.

Tema. 5. Circulația turistică

Formarea rețelei sociale. Căi interne și externe de realizare. Caracterizarea formelor principale de vânzare a produsului turistic. Birourile particulare de vânzări. Structura pieței de turism. Rețeaua contragent. Sistemul de promovare a produsului turistic. Agenții particulari. Forme de realizare tradiționale și netradiționale. Acordul agenției. Capacitatea de drept. Solvabilitatea. Capacitatea de acțiune. Contractul. Pretențiile agentului turistic sau ale turistului față de operator și soluționarea neînțelegerilor.

Tema. 6. Metodele de reclamă, normative ale produsului turistic.

Metodele și reclama normativă a produsului turistic. Reclama – proces, reclama – produs. Mijloacele reclamei. Soluționările tactice referitoare la reclamă. Metodele reclamei de promovare. Stimularea vânzării produsului turistic. Agențiile de reclamă. Propagarea turismului.

Tema. 7. Expoziții

Expozițiile. Participarea la expoziții. Terminologia și clasificarea activității expoziționale. Metodele de demonstrare a expoziției. Regulile principale ale activității expoziționale.

Tema. 8. Catalogul operatorului turistic ca sursă principală de informație

Cataloagele operatorului turistic ca surse principale de informație pentru promovarea produsului turistic. Cataloage generale și de serviciu. Cerințele principale față de cataloage. Întocmirea comenzii pentru pregătire unui catalog de reclamă.

Tema. 9. Organizarea deservirii turiștilor.

Organizarea deservirii turiștilor. Strategia și managementul de deservire. Turismul de program ca formă a tehnicii operațiunilor de turism și a deservirii turiștilor. Pregătire psihologică pentru acceptarea programelor. Tehnologia deservirii. Animarea deservirii, parcul tematic. Reprezențații străini ai operatorilor turiști.

Tema. 10. Calitatea deservirii și metodele de regulare.

Calitatea deservirii și mijloacele ei de regulare. Organizarea lucrului referitor la calitate. Analiza de către conducerea a funcționării sistemului de calitate. Procesul de elaborare a documentelor.

Plan seminar

Tema. 1. Tehnica operațiunilor de turism.

1. Felurile de activități a tur-operatorului
2. Deosebiriile dintre tur-operator și agentul turistic.
3. Funcțiile tur-operatorului.
4. Crearea produsului turistic
5. Mecanismul funcționării pieței turistice
6. Clasele de deservire
7. Programele de deservire
8. Tehnologia organizării și desfășurării a rutelor

Tema. 2. Organizarea activității operatorului de turism.

1. Planificarea rutelor.
2. Dirijarea activității tur-operatorului
3. Cerințele față de deservirea turiștilor
4. Tratatările cu furnizorii de servicii
5. Contractul dintre operatorii de turism

Tema. 3. Încheierea contractelor cu furnizorii de deservire.

1. Contractul între tur-operatorul receptiv și inițiativ.
2. Contractul cu companiile aeriene
3. Contractul cu administrația hotelieră
4. Contractul cu direcția de alimentație
5. Contractul cu firmele de transport
6. Contractul cu conducerea căii ferate

Tema. 4. Furnizorii

1. Furnizorii de servicii.
2. Planificarea turului.
3. Negocierile cu furnizorii.

Tema. 5 Circulația turistică

1. Formarea rețelei sociale
2. Caracterizarea formelor de vânzare a produsului turistic
3. Sistemul de promovare a produsului turistic
4. Structura peții turistice
5. Forme tradiționale și ne tradiționale
6. Pretențiile turiștilor față de tur-operator

Tema. 6. Metodele de reclamă a produsului turistic

1. Mijloacele reclamei
2. Reclamă proces, reclama produs
3. Agențiile de reclamă
4. Metodele reclamării de promovare

Tema. 7. Expoziții

1. Participarea la expoziții
2. Terminologia și clasificarea expozițiilor
3. Metodele de demonstrare a expozițiilor
4. Regulile de activitate a expozițiilor

Tema. 8. Catalogul tur-operatorului.

1. Catalogul sursa principală de informație
2. Cataloagele generale și de servicii
3. Cerințele față de cataloage
4. Întocmirea comenzii unui catalog de reclamă

Tema. 9. Organizarea de deservirii turiștilor

1. Strategia și managementul de deservire
2. Tehnologia deservirii
3. Animarea deservirii turiștilor

Tema. 10. Calitatea de deservire

Calitatea de deservire și mijloacele de reglare

1. Procesul de elaborare a documentelor
2. Organizarea lucrului de calitate

Bibliografie

- Stănculescu G. Tehnica operațiunilor de turism. București, 1998
- Sănculescu G. Tehnica operațiunile de turism: studii de caz, probleme și întrebări de examene. București, 1999.
- Ильина Е. Н. Туроперейтинг: организация деятельности. Москва 2001
- Квартальнов В. А. ТУРИЗМ мануал Москва, 2000.
- Кабушкин Н. И. Менеджемент туризма Минск, 1999.
- Есенин В. С. Организация международного туризма Москва, 2000.

DECLARATIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnatul, Mindrigan Vasile, lector superior la catedra Natație și Turism, USEFS, declar pe propria răspundere că materialele prezentate în teza de doctor în pedagogie, se referă la propriile activități și realizări, în caz contrar urmând să suport consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

Mindrigan Vasile

Semnătura

Data

**INFORMAȚII
PERSONALE**

Nume

Naționalitatea

Data nașterii

**EXPERIENȚA
PROFESIONALĂ**

Curriculum Vitae

Mindrigan Vasile Alexandru

Republica Moldova

03 aprilie 1959, raionul Fălești, s. Bocani

**2012 – U.S.E.F.S Chișinău - lector superior la
Catedra Natație și Turism**

**2001 – promovat în funcție de lector superior la
Catedra Natație și Turism**

**1991 – I.N.E.F.S Chișinău - lector universitar
Catedra Natație și Turism**

1989 – 1991 – Chișinău, profesor – Tehnicumul de Cultură Fizică și Sport

1985 - 1989 – Chișinău, profesor–antrenor - Școala Profesională Nr. 7

EDUCAȚIE ȘI FORMARE

2011 – doctorand, U.S.E.F.S. Chișinău

1981 – 1985 – Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă”

1976 – 1981 - Tehnicumul de Cultură Fizică și Sport, Chișinău

1966 – 1976 - Școala medie generală, s. Bocani, raionul Fălești

STAGII

2012 –Iași Universitatea „Al .I. Cuza” Joint Operational programme Romania-Ukraine-Republic of Moldova

2012 – România, Galați, „Dunărea de Jos”

2010 – Austria – or. Innsbruck

2001 – Marea Britanie, Londra. Universitatea, “Buckinghamshire Chilterns College”, Comisia Europeană Departamentul General Cultură și Educație

2002 – Spania,Palma De Mallerca, Universitatea “Islas Balears”, Comisia Europeană Departamentul General Cultură și Educație

LIMBI STRĂINE CUNOSCUTE

Limba rusă, franceză

PUBLICAȚII

activităților

1. Mindrigan Vasile. Aspectul pedagogic al

turistice școlare. Revista științifico-metodică Teoria și Arta Educației Fizice în Școală, ed.nr.1,2005,p.36-38.

2. Mindrigan Vasile. Managementul turismului sportiv în cadrul procesului educațional. Revista științifico-

metodică Teoria și Arta Educației Fizice în Școală,
ed. nr. 1, 2009, p. 41- 43.

3. Mindrigan Vasile. Onoi M. Metodica pregătirii sportive în turism a copiilor de vârstă gimnazială în cadrul unui ciclu anual de antrenament. Revista științifico-metodică Teoria și Arta Educației Fizice în Școală, ed. nr. 1, 2009, p. 221-224.

• **Comunicări la conferințe naționale și internaționale:**

1. Mindrigan Vasile. Pregătirea profesională – pedagogică a specialiștilor în domeniul turismului activ. Conferința științifică internațională „Probleme actuale privind pregătirea specialiștilor în domeniul turismului în sistemul învățământului superior”, 15-17 decembrie 2000, p. 28-32.

2. Mindrigan Vasile. Pregătirea profesional-pedagogică a specialiștilor în domeniul turismului. Materialele conferinței științifice jubiliare internaționale Ediția V., I.N.E.F.S., Chișinău, 2001, p. 42-43.

3. Mindrigan Vasile. Sistemul actual al pregătirii sportive de durată în turismul montan. Materialele conferinței științifice jubiliare internaționale Ediția VI., I.N.E.F.S., Chișinău, 2003, p. 71-78.

4. Mindrigan Vasile Analiza unor aspecte de promovare a turismului rural în Republica Moldova. Conferința științifică internațională consacrată celei de-a 55-a aniversări a învățământului superior de cultură fizică și 15 ani de la fondarea USEFS 26-27 septembrie, Chișinău, 2006, p. 430-434.

5. Mindrigan Vasile. Învățământul turistic profesional în cadrul facultății de educație fizică și sport. Congresul

științific Internațional. Strategii de dezvoltare a sportului pentru toți și bazele legislative ale domeniului culturii fizice și sportului în țările CSI, 24-25 septembrie 2008, p. 54-61.

6. Mindrigan Vasile. Ciobanu S. Turismul în zona rurală și influența lui asupra agriculturii. Conferința științifică internațională studențească, USEFS, 15 aprilie, ed. XII, 2009, p.66-69.

7. Mindrigan Vasile, Культура как фактор туристической мотивации. Conferința științifică internațională studențească USEFS, Chișinău, 2009, p.71-73.

8. Mindrigan Vasile, Ionel A., Влияние процессов глобализации на развитие международного туризма. Materialele Conferinței științifice internaționale studențești, Ed. a XIV-A, Chișinău, USEFS, 2010, 39-45.

9. Mindrigan Vasile. Nafornița V. Ecoturismul și rolul lui în cadrul turismului contemporan. Conferința științifică internațională studențească, USEFS, Chișinău, 2011, p.89.

- **Manuale și lucrări metodice:**

1. Mindrigan Vasile, Miron V., Hâncești. Ghidul investițiilor turistice. Chișinău, 2009, 112 p.

2. Mindrigan Vasile, Onoi M., Lucrare metodică în ajutorul studentului ”Nodurile turistice”. USEFS, Chișinău, 2007, 22 p.

3. Mindrigan Vasile, Aftimiciuc O., Bazele teoretico-metodologice ale organizării și desfășurării activităților de cultură fizică de recuperare cu diferite vârste ale populației din Republica Moldova. Proiect instituțional, Chișinău, 2010, 30 p.

ADRESA

**Republica Moldova, oraşul Chişinău, str. Ion
Inculeţ, 89**

TELEFON

fix: 022797430/mob.069249891/

E-MAIL

mindriganvasile@mail.ru